

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRnagy, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ár: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakaróközponti számközlés: 25.342
--	--	--	---------------------	--

Hiszek egy istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amor.

A város szeme.

A városi utca végén feltűnik két kakastoll. Képmért, nyugodtan ütemes lépésekkel esendőrrjárór közeledik. Nem néz se jobbra, se balra, csak megy az útján az egy fogulommá vált két ember: két esendőr.

Nines abban semmi rendkívüli, hogy két esendőr végigmegy a városban. Mindennapos dolog. Az emberek mégis észreveszik. Akad, aki utánuk is fordul, a másik csak végignézi őket tetőtől-talpig, a harmadiknak a gondolatai között, amelyek addig elfoglalták, talán csak átsuhan, hogy: „ó, esendőrök” és egy futó pillantás után már el is felejtette őket, de senki sincs, aki legalább egy ilyen futó pillantás erejéig ne törődne velük. Természetes ez, mert bármilyen gyakori alakja legyen is a városi utcának a esendőr, mégis szokatlannal és idegenszerűen hat; a városi ember szeme rendőrhöz szokott, őt látja mindennap, vele akad dolga, esendőrrel csak imitt-amott, véletlenül ha találkozik.

Ahányszor ezt a képet látjuk a városi utcán, mindig aggódva figyeljük, vajjon olyan-e a esendőrrjárór, úgy viselkedik-e, úgy van-e öltözködve és felszerelve, hogy nyugodtan állhatja a városi emberek tekintetét? Megnyugszunk, ha megállapítjuk, hogy: igen. De azért előfordul néha, hogy bánszékesség helyett restelkedve nézzük az aszfaltra került bajtársalukat. Láttunk már rendetlenül öltözött, borotvátlan járőrt, lötyögő derékszíjjal, hanyagul lógó puskatussal; olyat is, amelyik kesztyű nélkül, kalapba gyűrt állszíjjal ment végig a fővárosban, a másik jobbra-balra bámészkodva döngött, puskás, tollas esendőrök csomagokat cipeltek és ki tudná még mind felszerelni a esendőrszemel hántó jelenségeket, amelyek egy esendőrrjárórt kísérhetnek?

Mult számunkban közöltük vitéz Vágó tiszthelyettesnek, a képviselőházi őrség szolgálatvezetőjének levelét egy esendőrrzszörmosterről, aki valamiképpen szolgálhatan Budapesten jártában nem állottu úgy, ahogyan volt, puskásan, kalaposan sorbanállni egy tömegbe s ott a szolgálati felszerelésen kívül azal is feltűnést kelteni, hogy szabálytalanul volt öltözködve és tapintatlanul viselkedett. Helyes volt szótvetenni az esetet, mert amit a városi emberektől mondhatunk, a budapestire sokszorosan reáillik, főként

abban, hogy bírni senki sem szeret és tud jobban, mint a pesti publikum.

Utastásunk több helyen is hangsúlyozza annak a fontosságát, hogy a esendőr megjelenése és viselkedése is kifogástalan legyen, ha a nyilvánosság előtt megjelenik, mert az emberek a látottak után ítélnek meg őt leginkább és legközvetlenebbül. Nem kívánja az utastás a esendőrtől, hogy mindenütt egyforma feszességgel portyázzék, de hangsúlyozza, hogy városok, községek és lakott helyek területén főképpen vigyázzon a megjelenésére; könnyítések csak lakott helyeken kívül vannak megengedve. A katonai rend és eszűesség iránt helyes érzékű esendőr persze akkor sem portyázik kigombolt zubbonyal és nyakbavetett puskával, ha senki sem látja is, de ez egyéni érték dolga. Az már azonban nem egyéni tetszés vagy nemtetszés kérdése, hanem sarkalatos testületi érdek, hogy ott és akkor, ahol és amikor a közönség szeme rajtunk van, mindenikünk összeszedje magát legalább annyira, hogy a testületnek ne kelljen szégyenkeznie miattunk.

Tollaskalap csak oltaló, ahol a esendőr szolgálatban van, szolgálatot teljesít. Nem helyesellhető tehát még az sem, ha idegen állomáshelyen megforduló járőrök tagjai a várakozási vagy pihenőidejük alatt kartosni, de kalaposan mennék ki a városba, hogy a magánügyeiket ellentézzék. Pura képet nyújt az ilyen feladás, sem szolgálatban, sem pedig szolgálaton kívül nem levő esendőr; jobban tenné, ha a zsebében vagy a járőrtáskájában sapkát vinné magával és azt viselné, amikor a magánidőjét után megy. Így sok könnyelműségtől kímélné meg magát, de sok feszélyezettség őt a tollaskalapot, mint közismert szolgálati jelvényét is, amelyben semmi egyebet nem szabad tenni, csak szolgálatot.

Elismerjük, hogy bajtársaink nagy többsége helyesen fogja fel a testület tekintélye iránt való kötelezettségeit; az olyan viselkedésű esendőr, aki komoly kifogásra adna alkalmat: ritka kivétel. De éppen, mert így van, kell kétszeres vigyázással lennünk, hogy ennek az egy-néhány kivételnek a testület közérdekei iránt való érzéketlensége ne ne rontan a felőlünk alkotott általános jó véleményt, amit olyan nehéz megszerezni, de nagyon könnyű elvesztetgetni. Lépünk tehát mindig közbe, ha ilyenmit látunk és ha módunk van rá, de tegyük szavá minden ilyen esetet vagy jelenséget itt, a lapokban is, hadd boosásuk azt a testület nyilvános bírálatára és okulására.

A város nem a mi világunk; tegyük és mondjunk tehát csak fzig-vérig salust esendőrök. De olyanok, akikben nem túllí kivételvalót a város szeme sem.

„Világutazók.”

Írta: Dr. KOVÁCS-BUNA KÁROLY
rendőr s.-fogalmazó.

Néhány év óta, főként tavasztól—őszig, igen élénk vándorlási folyamat észlelhető az országutakon. Ez a folyamat helységről-helységekre vándorló egyénekből áll elő. Egyrészt azért vándorol, hogy munkát, alkalmazást keressen, de legnagyobb részük azért, mert nem akar dolgozni, tehát munkakerülésből utazgat ide-oda, cél nélkül gyalogosan, szekéren, vagy gépjárműre keredkedve.

A vándorlók között egy idő óta mind gyakrabban tűnnek fel külföldi honosok is, ú. n. „tanulmányút”-on lévő valódi, vagy áldiákok és „világjárók” — olyanok, akik gyalogosan „átutaznak” Magyarországon. Vonulásuk leginkább a déli országok felé irányul, vagy azokból vissza országukba, de mindig hazánkon keresztül.

A „Csendőrségi Lapok” 1932 március és 1932 április eisejei számaiban *Bodrogai András* és *Mátéffy István* csendőrszázados urak a külföldiek ellenőrzésével kapcsolatos teendőkkel részletesen foglalkoztak. Ezekkel a cikkekkel kapcsolatban, azok kiegészítése, folytatásaképp az „átutazó világjárók” ellenőrzésével kapcsolatos teendőket és főleg azok gyakorlati alkalmazását fogom ismertetni. Véleményem szerint, főleg az ily eseteknél nyilatkozik meg a tulajdonképpeni „külföldi ellenőrzés” szükségége.

A városokban, községekben bejelentett, ott lakó, tartózkodó, vagy dolgozó külföldiek ellenőrzéséhez elég tudni azt, ami az említett két cikkben és az azóta megjelent rendeletekben meg van írva. Annak, hogy a csendőr kint az őrzületben, tolmács nélkül is és eredményesen ellenőrizhesse az általa megállított, vagy véletlenül

elébe került külföldit, a szabályok tökéletes ismeretén kívül, egészen más a gyakorlati kivitele, mint amikor azt a külföldit ellenőrzi, aki valamely községben, lakásán, munkahelyén van.

A csendőr a községekben teljesített ellenőrzés előtt a külföldiről már rendelkezik valami adattal, támponttal. Ezeket vagy a hatóságtól kapta, szerezte, vagy, ha szükséges, tolmács alkalmazásával a külfölditől szerzi be s csak azután kezdi meg a tulajdonképpeni ellenőrzést.

Kint, szolgálat közben a külföldiről, aki véletlenül kerül elébe, akit igazolat, előzőleg semmiféle adattal sem rendelkezik. A helyszínen nyert adatokból kell az ellenőrzést teljesíteni még akkor is, ha nem tud a külföldi nyelven és tolmács sincsen kéznél. A rendőrhatalommal szemben a csendőr ezen szolgálata ellátásánál hátrányban van, mert míg amazok az ellenőrzés teljesítésénél rendszerint azoknak az okmányoknak meglétét vizsgálják, amelyeket ők maguk is adtak ki (bejelentő lap, tartózkodási engedély, lakhatási bizonylat stb.) addig a csendőr — igen helytelenül — nemcsak hogy arról nem kap értesítést, hogy az őrskörletben lévő külföldi milyen okmányokat kapott, de még arról sem, hogy a körletébe külföldi érkezett, vagy onnan eltávozott. Éppen ez a hátrány válik azonban a csendőr által végzett ellenőrző szolgálat előnyére is, mert éppen eme hátrány miatt lesz a csendőr által teljesített ellenőrzés fokozottabb, alaposabb, teljesebb. Nem tudván, hogy milyen okmányokat kapott a külföldi, ellenőrzése alkalmával mindent ellenőrizni fog, az útlevéltől a bejelentő lapon át a lakhatási bizonylatig és a bejelentő lapig. Ezért kell a csendőrnek teljesen és tökéletesen tisztában lennie a külföldiekre vonatkozó jogszabályokkal.

Szellemek.

Írta: MAHÁCS LAJOS százados.

Nem éjféle kísértetekről, hanem katonai szellemekről lesz szó a következőkben. Például a lovasszellemről tudjuk, hogy annak csirája magától is kiterébélyesedik az újoncban, csak lovat kell adni alája (néha talán bokrosabbra is nő, mint kellene). Annál nehezebb viszont a bakaújoncra belepálántáznai a gyalogsági szellemet. Mert mit lehet erről iskoláznai? Édeskeveset...

Igaz, az utóbbi időben nagy legény lett a géppuska. Mindenkinél be kell látnia, hogy ebben a tüzegépes világban nem tanácsos csak úgy régimódra vélgignyargalni a mezőn, hanem be kell bujni a föld alá: minél fűgében annál biztosabb. Hiába, nem lehet ma már tisztességesen verekedni, de nem azért van a lovasembernek lova, nyalka mentéje, kardja, sarkantyús eszímája és csinosra pödört bajusza, hogy fegyvernembeli önéret dolgában akármiféle tüzegépekkel szemben is zavarba jöjjön. Mert amióta és ameddig az emberiség fele szoknyát visel, azóta és addig a fegyvernemek öntudatos szellemének emelkedettségét nem harcászati dogmák irányítják, hanem irányítja sokkal inkább az, hogy

van-e ló, van-e mente, kard, sarkantyús eszímája és nyalka bajusz, vagy sincsen?

Hát, Kőkény Jóskának, Kohut Jánosnak és társainak mindezekből semmijük sem volt, amikor a százegyedik közö gyalogezred állományában bakaújoncok lettek. Kőkény Jóskának például ló helyett két akkora bakancsot juttatott tréfás bakasorsa, hogy egyidejűleg siralom is, meg nevetés is volt nézni: mint futja meg ezekben a ladikokban a rajvonalat. Mente helyett reménytelenül szürke, kopott zubbony lógott a legényeken és Kohut Jánosnak ugyan miből futotta volna bajusza, mikor már a nagyapja, nagyanyja is tótnak született...

Nem esodálnivaló, hogy amikor az újoncszázad összeállott, egymásra vigyorogtak a legények. Tisztában voltak vele, hogy bakamivoltuk nem alkalmas a hódításra. Esetleg a harcra, ott talán igen, de itthon semmiestre. Tessék már most ezekkel az újonccokkal elhítenni, hogy a baka is katona. Tessék velük elhítenni, hogy a bakának legelsősorban van joga ahhoz, hogy nekidomborodott mellkassal járjon-keljen a laktanyánkivüli világban: ligetben, sétatéren s egyebütt, ahol a szebbik nem képviselői sűrűben fordulnak meg. Hiszen még az anyaszív is elfacsarodott, mikor Kohut János először osont haza. Sírva fakadt, összecsapta két tenyerét az öreg tótasszony:

— Jano moj, Jano! — s megcsóválta a fejét.

Mindamellet el kell ismerni, hogy Kőkény Jóska és társai nem voltak valami nagyon búslakodók bakaruhában sem. Volt ott jókedv, meg tréfa bővíben, ez azonban még nem jelentette egyben a — gyalogsági szellemet is. Ennek a magvát Bátori őrmesternek kellett elhítenie a

Nem mindenki gyanús, aki külföldi, nem minden külföldi igényel tehát állandó ellenőrzést és megfigyelést. Az ellenőrzés éppen azért szükséges, hogy abból legyen megállapítható, hogy az ellenőrzött külföldiek közül ki az, akit fokozottabb ellenőrzés, eljárás alá kell vonni.

Azok a külföldiek, akik valamely községben átmenetileg tartózkodnak, állandóan laknak, dolgoznak, a közrendre, a köz- és állambiztonságra rendszerint kevésbé veszélyesek, hisz már bizonyos rostáláson mentek át akkor, amikor a határon beléptek, bejelentették magukat, tartózkodási, beköltözési, munkavállalási engedélyt, lakhatási bizonylatot stb. kértek és kaptak. Ez a feltevés természetesen csak akkor helytálló, ha azt tételezzük fel, hogy az, aki ezeket az okmányokat kiadta, kiadás előtt, a külföldit lelkiismeretesen priorálta. Az ilyenekkel szemben az első ellenőrzés után legtöbb esetben elég lesz egynéhány feltűnés nélküli, észrevétlen figyelés is. Ezt a figyelést a csendőr maga végzi vagy megbízható eggyenél végezteti.

A közrendre, köz- és állambiztonságra könnyebben veszélyessé válhatnak azok a külföldiek, akik tudatosan és azért nem tartják be vagy szegik meg a külföldiekre vonatkozó szabályokat, hogy magukat az ellenőrzés alól kivonják. Aki nem tartja be azon állam rendelkezéseit, amelyekben él vagy tartózkodik, azt, mint a közrendre veszélyes egyént eljárás alá kell vonni, esetleg eltávolítani.

Az ily külföldiek feltalálása és eljárás alá vonása főcélja a külföldiek ellenőrzésének.

Mindenki elismeri, hogy nehéz helyzetben van a csendőr, aki külföldit ellenőriz akkor, amikor ezt kint szolgálat közben végzi és csak magyarul tud, mert nem képes magát a külföldivel megértetni, okmányait

elkérni, az előadott okmányait (útlevelét) elolvasni stb. Azt nem lehet kívánni, hogy a külföldi, aki Magyarországra jön, tanuljon meg magyarul, de azt sem, hogy minden magyar csendőr csak azért, hogy a külföldivel ellenőrzése alkalmával beszélni tudjon, 4—5 idegen nyelvet megtanuljon. Ez ismét csak azt a követelményt állítja a csendőr elé, hogy olyan gyakorlata legyen e téren, amelynek birtokában szóbeli érintkezés nélkül is meg tudja állapítani azt, hogy rendben van-e a külföldi dolga, eljárás alá vonja-e őt vagy sem.

A bejelentetett vagy egyéb jogcímen a községekben megszállott külföldi ellenőrzése előtt a csendőr birtokában — mint mondtam — már vannak bizonyos adatok. Így talán az, hogy a külföldi milyen nyelvet beszél, melyik nemzethez tartozik. Ez is elég ahhoz, hogy az ellenőrzést eredményesen lefolytathassa, hisz tolmácsot vihet magával. Olyan esetben, amikor a külföldi nyelvét beszélő egyén nincs kéznél, németül beszélőt, (ha a csendőr nem tud) lehetőleg vigyen magával, mert tapasztalás szerint a külföldiek legnagyobb része németül tud. Az elcsatolt területről jöttek ellenőrzésénél ez nem fontos, mert azok valamennyien tudnak magyarul. Az átvonuló külföldiek ellenőrzése mindig előfordulhat, a járőr ilyenekkel mindig találkozhat, nemcsak olyankor, amikor egyenesen külföldi-ellenőrző szolgálatot teljesít. Ezért olyan járőr is kerülhet ily helyzetbe, hogy külföldit kell ellenőriznie, amelyeknek egyik tagja sem tud másképp, csak magyarul.

A külföldiek ellenőrzéséhez tartozó ténykedések közül igen fontos az átvonuló külföldiek ellenőrzése. Tapasztalás szerint eddig kevés volt közöttük olyan, akiknek rendészeti szempontból „rendben volt a szé-

legényekben s éppen ez volt az, ami nehezen ment. Sőt, sehogyan se ment ...

Mikor először került szóba a dolog, mélyen hallgattak a legények, csak pislogtak egymásra. Otthon is meséltek nekik a szellemekről, de nem ilyen tudományosan. Nem értettek az egészről egy mukkot sem. Iskolázás után összeverődve tanakodtak, vitatkoztak, Kókény Jóska azonban feloszlatta a gyülekezetet:

— Hagyjátok a vénasszonyoknak! Gyerünk a Moldva-partra sétálni, ott vannak a nekünk való szellemek!

Bátori őrmester azonban nem azért lett őrmester, mintha bármiféle akadály előtt megtorpant volna. Neki parancsa volt arra, hogy a gyalogsági szellemet el kell hinteni a legények lelkében s elhatározta, hogy el is hinti. Ha, nem megy szép szóval, talál ő arra más módot is eleget ...

Elszántan magyarázgatta a dolgot délutánokként. Közben kérdésekkel ellenőrizte az újoncok szellemtudományi fejlődésének menetét s ilyen válaszokat kapott:

— Gyalogsági szellem az, hogy mostmán nekem is dagadhat a mejjem ...

— A képed, fiam! A képed, ha gyorsan le nem ülsz! — dicsérte meg az őrmester az újoncot.

— Gyalogsági szellem az, hogy a bakának szabad megverni a huszárt, de a huszárnak nem a bakát! — vélekedett a nagy kérdés felől Kókény Jóska.

— Hát, te mán pedzed — bólogatott Bátori — csakhogy mostan nem a gyakorlatról van szó, hanem az elméletről ...

Laki Pista pedig így fogta fel a dolgot:

— Gyalogsági szellem az, hogy ba mink gyalogság

a zubbonyt le vessük, akkor miunyájan egyformák leszünk.

— Körösztapád jótanácsa! — mordult rá Bátori. — Na, hát senki se tudja?

— In tudok! — jelentkezett Kohut János.

— No mondd!

— Gyalok szelem gyalok járja, lovas szelem lovon járja.

Gyalok szelem jop szeretek, mer nem leeselsz lóru! ...

— A keserít! — horkant fel Bátori őrmester. — Hát, nem megy! Na majd megtanítalak én benneteket a gyalogsági szellemre gyakorlatilag, de azt megemlégetitek. Abtreten!

Szétugrottak a legények. Előkerültek a csajkák, sorbaálltak a vacsorakondérhoz. Nem izgatta őket a gyalogsági szellem rejtélye s később is hiába erőszakolta a dolgot Bátori, nem ment az sehogyan sem ...

Majd azután kikerültek a lőtérré. Szitált az októberi eső egész nap. Alkonyatig durrogatták a puskát, akkor kettősrendekbe tömörült a század, irány: Neuhaus. Mert akkoriban már cseh földön búslakodott a százegyes káder ...

Hallgatagon lépkedtek a legények, kerülgették a tócsákat, már amennyire a kettősrendek határai azt megengedték. Fáztak, kegyetlenül korgott a gyomruk s el is voltak esigázva. Lógós fejjel baktattak, gondolatban otthon jártak a Körös mentén. Siralmas csend honolt a kettősrendekben.

Egyszerre felcsaltan a Bátori őrmester hangja:

— Nótát fiúk!

Egymásra néztek a legények s egymás szeméből azt olvasták ki, hogy vagy nem hallottak jól, vagy pedig az őrmester úr bolondult meg menthetetlenül. Mert miért? Hogy ők? Így? Azottan, kutyafáradtan, farkaséhesen?

nája". Az országúton talált, igazolásra szólított külföldit a csendőrnek ott a terepen kell „ellenőrizni”, priorálni stb., mert csak ennek eredménye alapján engedheti el, vezetheti elő, fogathatja el. Lehet az is, hogy a külföldi éppen ellenkező irányba szándékozik haladni, mint a járőr, az pedig, hogy a járőr esetleg nem ért a külföldi nyelvében, nem jöccim arra, hogy csak ezért, a legközelebbi lakott helyig, vagy tolmácsig kísérsje, különösen ha azután kiderül, hogy a külföldi okmányai stb. rendben vannak. Ilyenekből keletkeznek a felfújtt „sérelmek” és „zaklatás”-ok.

Ne gondolja azonban az országúton ellenőrzést, igazolatást végző járőr egy pillanattig sem azt, hogy az előtte álló külföldi, ha nem tud, nem is ért magyarul. Az ily átvonuló vándorló első dolga annyi magyar szót megtanulni, amennyire neki az átvonulás tartama alatt szüksége lesz. Éppen ezért a járőr a külföldi jelenlétében még egymással se beszéljen a külföldiről, ténykedéséről, szolgálati ügyekről, általában olyan dolgokról, amelyekről magyar honos igazolatása alkalmával sem beszélne, mert nem egyszer csodálkozva fogja észlelni, hogy a külföldi, aki pedig nem tudott magyarul, ha a „kapca szorul”, ha mindjárt hibásan is, de megszólal magyarul. Van, aki ezt tudatosan elhallgatja, mert úgy vélekedik, hogy a csak magyarul tudó csendőrtől így könnyebben és gyorsabban szabadul, ha az megunja a kísérletezést, hogy egymást megérthessék. A járőr is helyesen teszi, ha idegen nyelven beszél is, hogy először magyarul szól és csak akkor fordítja más nyelvre a szót, amikor másképp eredményt elérni nem tud, vagy látja, hogy nincs célja annak, hogy nyelvtudását elhallgassa. Az elhallgatás különösen akkor ajánlatos, ha a külföldiek, akiket ellenőriz, többen vannak.

Különbséget kell tenni az országúton igazolás alá kerülő átvonuló külföldiek között is. Vannak, akik tényleg tudományos vagy egyéb célból, természetszeretéből vagy sport kedvéért járnak a világot, tényleg „világjárók”, tanulmányúton lévők. Ezeket könnyen meg lehet különböztetni a határozott cél nélkül ideoda vándorló, munkanélküli, vagy munkát kereső álvilágjáróktól. Az igazi világjáró okmányai rendben vannak, eleget tesz a külföldiekre nézve előírt szabályoknak, be- és kijelenti magát, tartózkodási engedélyt kér, ha szükséges. Van annyi pénze, amennyi itt-tartózkodása ideje alatt kiadásainak fedezéséhez szükséges. Csak akkor jön-megy, ha erre az idő alkalmas, a nap-pali órákban, rendes szállásokon száll meg (szálloda). Azonkívül foglalkozása is olyan, amely már maga is igazolja, hogy tényleg tanulmány vagy egyéb célból utazik, ér reá utazgatni. Ezek gyalogosan csak olyan vidéken vonulnak át, ahol tapasztalni, látnivaló van, egyébként nagy városokban tartózkodnak, tanulmányoznak.

Az álvilágjáró ezzel szemben kerüli a nagyvárosokat, mert tapasztalatai szerint ott könnyebben belebotlik az ellenőrzésbe. Gyalogosan vonul át az országon, néha járműre felkérérdzkedve. Határozott útiránya csak annyiban van, hogy legtöbbször a balkáni államokba, vagy onnan vissza akar jutni. Nem érdeklik őt a természeti szépségek vagy látnivalók, főcélja „minél kevesebb kiadással” oldani meg a „világutazást”.

Ezért vándorol csak helységről-helysére s ezért tart azután a vonulása igen sokszor a megengedett itt-tartózkodási időn túl is. Ott száll meg, ahol az este éri. A helységeken leginkább egyetemenél, testületeknél száll meg, ahol a szállás nem kerül pénzbe. Az élelmzéséről is úgy igyekszik gondoskodni, hogy az rá

Most — nóta? Azt már nem! S haladt a század tovább néma csendben.

— Nem hallottátok? Mi lesz a nótaival?!

Hallották ök, hogye hallották volna. De miféle nóta lenne az, amihez nincs meg a kedv? Már annyit a bakka is csak megengedhet magának, hogy a szentnek se dalol, ha nincs rá hangulata...

Huszat se lépett a század, hátrafordult Bátori örmes-ter s rájuk dörrent:

— Utoljára mondom: nóta legyen!

De még erre sem lett nóta.

— Nieder!

Ha gránát vágott volna a század kellős közepébe, talán az sem kavarhatott volna fel nagyobb riadalmat, mint ez a vezényszó. Pillanattig nem hittek a fülüknek a legények, villámcsapás volt ez a büntetés — fekdj. De hát: parancs-parancs, a század végigvágódott az úton. Fröccsent a hasuk alatt a sár...

— Auf! — csattant az újabb vezényszó.

— Nótát!

A legények azonban megnyakasodtak. Összeharapott foggal, konokul hallgattak.

— Nieder! — Auf! — Nieder! — Auf! — ... csattogott 10 lépésenként a vezényszó. Mindenik után pedig:

— Nótát!

A szálfærdöt össze bírták volna zúzni a legények keserves indulatukban, fortogó dühükben, de Bátori örmes-ter acélhangja megmarkolta a századot s ebből a harapófogóból nem volt menekülés. Csurgott a verejték az arcuk-

ról, sárosak voltak bakaneshegytől fejbübig, zihált a tüdejük, de nem volt kegyelem:

— Nieder! — Auf! — ... a megszakadásig, azaz: csupán a nótaszóig. Mert aztán mégis megjött a nóta...

Kohut János ugyanis nem hiába született békeséges tótnek, beadta a derekát. Elengedte a vékony torokhangját s pompás bakanótát pendített meg, tótos változatban:

Ee-üöltél a jopkezeded, fojig pirozs vér-et...

Kökény Jóska volt a század főnótása. Mikor meghalotta a Kohut kappanhangját, előntötte az indulat, oldalabökte Laki Pistát:

— Nem hagyom a tótöt vernyogni! — s nekieresztette a búsan szemetelő, idegen égboltozatnak a hetyke, körösmenti hangját:

Sügörr-magass-sügörrmagass-sanyár-fateet-tejje...

Most aztán csoda történt a században. Három-négy hang belezümmögött a Kökény Jóska nótajába, majd rázendítettek mind, ahányan voltak. Vitte a párás levegő a nekidördült hangokat, szerte a zúgó fenyvesekbe. Szétrebentek a mokusok a zenebonától, amit százegynéhány magyar legény torka művelt messzi idegen ég alatt. Kitágultak a mellkasok s fújták, diübörögték egyik vidám nótát a másik után. Lepattogott lelkükről a feszültség, elhamvadtt bennük az előbbi komor indulat. Csodálatos, de nem volt nehezeltés a szívükben az örmeslerrel szemben s valami felszabadultság öröme ömlött el a lelkükön, hogy így legyűrték a hitványabbik önmagukat az előbbi tusakodásban...

a lehető legkevesebb anyagi megterhelést jelentse. Leginkább 1—2 társával jár, vagy egy magyar honos, hasonló világjáróval. Előszeretettel hivatkozik arra, hogy tanulmányúton lévő diák. Ezt majdnem minden esetben megcáfolja az útlevél foglalkozási rovatában lévő bejegyzés. Ezt a beadandást az útlevélbe bejegyzett adatokon kívül mindig vizsgálni kell olyankor, ha az ilyen „diák” az iskolai év alatt van tanulmányúton.

Az álvilágjáró rendszerint nem belépő állomáson jön be, hanem valamelyik átkelő állomáson. Ennek az a magyarázata, hogy nem vonaton, hanem gyalog közlekedik és hogy a belépő állomásról már a belépéshez visszautasítják, mert nem tudja a létfenntartásához szükséges eszközöket kimutatni. Ruházatáról is fel lehet ismerni az országúton vándorló külföldit. Ruhája a mi cserkészaink színéhez hasonló. Barna, ing, rövid nadrág, harisnyaszár, erős bakancs, hátizsák és igen sokszor valamilyen hangszer, gitár, mandolin stb. adják a felszerelést. Hajadonfövel jár. Az átutazás alatt szükséges anyagi eszközöket levelezőlap árusításából fedezi. Ez tiltott könyöradománygyűjtés. Legjellegzetesebb ismertetője az emlékkönyv (album). Ebbe a világgörülit utat igazoló albumba különböző hatóságok előszeretettel és könnyelműen ütik be hivatalos bélyegzőiket, igazolják, hogy az illető világgörülit útján náluk, községükben, városukban megfordult, sőt még azt is bejegyzik, hogy „jelentkezett”. Ez mind helytelen, szabálytalan és félreértések előidézésére rendkívül alkalmas eljárás. Amíg a láttározás és a pecsét elhelyezése történik, addig a külföldi rendszerint világgörülit útján eddig tapasztalt érdekes élményeit szokta elmesélni s e közben csak igen kevés hatósági személynél jut eszébe, hogy azzal, hogy az albu-

mot láttamozza, káros következményeket szülő dolgot cselekszik. Közben arról is elfelejtkeznek, hogy kötelességét teljesítse, hogy a külföldit igazoltassa, priorálja, ellenőrizze abból a szempontból, hogy jogosan tartózkodik-e az ország területén, be van-e jelentve, van-e a létfenntartásához elég anyagi eszköze, nem körözik-e stb. Pedig, ha az album láttamozása helyett ezt tenné, sokkal kevesebb dolgot adna az ellenőrzés, hisz ha mindenki mindenkor ellenőriz és kirostálja azokat, akiknek nincs rendben az ügyük, csak olyan külföldi maradna, járna-kele itt, aki semmiféle szempontból sem aggályos.

Nem tudom, miért láttamozza egyik-másik hatóság ezeket az albumokat. Vagy nem ismerik a rendeleteket, vagy hízleleg nekik az, hogy aláírásuk, pecsétjük ott díszleg a könyvben és azt majd külföldön megcsodálják. Nincs olyan rendelet, amely előírná, hogy a külföldi albumát láttamozni s pecsétjei kell elvélni. A „jelentkezett” bejegyzés meg egyenesen szabályellenes. Jelentkezés csak egyféle van: bejelentés (bejelentőlap) és esetleg később a tartózkodási engedély, lakhatási bizonylat stb. A 100.000 és 101.000/1930. B. M., illetve a többi rendeletekben jelzett esetekben és a külföldi útlevelébe irandó bejegyzéseken kívül semmiféle külön albumokba való bejegyzésnek helye nincs. Ha a külföldi igazolni akarja harátai vagy más előtt, hogy átutazott Magyarországon, meny-nyi ideig tartózkodott itt, annak igazolásául ott az útlevél, abban az ország területére való belépése fel van tüntetve. Ha ezenkívül magánember az albuma is irogat, az nem lényeges, de hatóság ezt ne tegye. Eddig--s ez a csendőrség helyes eljárását igazolja — ezekben az albumokban csendőrrős pecsétje még sohasem fordult elő.

Bátori őrmester hátra se nézett, csak mosolygott a bajusza alá csendesén. Tele szívvvel gyönyörködött a legényei jókedvében. Ugyanis tudta, hogy az újoncaiban most acélozódt meg a — katona. Az elnyúhatetlen katona, — a baka . . .

Aznap duplamenázst kaptak a legények vacsorára. Mikor bekenekekedtek, Bátori maga köré gyűjtötte a századot:

— Idehallgassatok! Ez a mai nóta derék dolog volt. Ezért kaptátok a duplamenázst. Most már tudjátok, hogy a baka akkor is nótázson, ha sírni volná inkább kedve, de még csak akkor nótázzon igazából. . . Mert a baka sose fázik, sose éhes, soha sincsen neki rossz kedve. Ez is a gyalogsági szellem dolga: a baka nem lógatja az orrát. . . Most már, hogy ezt tudjátok, készen vagytok a menetszázdába, csak aztán odakint se hagyjátok magatokat fiúk! Különbén, én is ott leszek. . .

Kemény ember volt az őrmester, de most meleg volt a tekintete, ahogy a legényeken végigjártatta a szemét. Kedvelte őket, no! . . .

Mielőtt azonban a menetszázd harctérré indult volna, a gyalogsági szellemből még egy leckét vettek a legények. Jobbfajta borra akadtak egy kocsmában s arról már nem ók tehettek, hogy a cseh ulánusok meg ugyanakkor beszőröztek. A párhuzamos italozásból találkozás lett a neuhausi tó hídján s Kökény Jóskaék hat ulánust behajigáltak a vízbe. A jájveszékeltésre összefutott a városka s a polgármester iránnyitása mellett tüzoltók horgaszták ki létrákkal, kötelekkel a boldogtalan cselákokat. Mert ha még bort ittak volna! De a sörötől voltak mámorosak, miközben a késő októberi fürdőből huzigálták őket dallamos beszédű honfitársaik. . .

Kaszárnyaáristom lett a dolgból. Innen is ment a század egyenest Belgrád felé. Később pedig még többre viték a katonai szellemtudományok terén: tisztába jöttek az ezredszellem mivoltával is, perse szint s csak gyakorlatilag.

Krusevác alatt ugyanis egymás mellett húztak el a menetoszlopban a sárgaparolis százegyeselek, meg a feketeparolis harmincnyolcas Mollináry-bakák. Kökény Jóska a fekete paroli láttára károgni kezdett, a Mollináryak meg kanárimódra visszafütyörésztek. Éktelen károgás, zengő fűttyszó kerekedett a két menetoszlopban s bizony az összes sarzsiknak, de még a tiszt uraknak is össze kellett szedni az erejüket, hogy idegen földön testvérháború ne kerekedjék — az ezredszellem nevében. Bár így sem bizonyos, hogy néhány puskatus ki nem lendült a kettősrendekből. . .

Szellemek dolgában tehát nem volt hiba a legényeknél. Sőt, már túlzásba is mentek vele, mert az egységes katonai szellemet apróbb darabokra szabdalták a kelletnél. Kökény Jóska például, aki a második raj nagyreményű csatára volt, egyszer pofonverte valamiért Telkes Gyurit, aki viszont a harmadik raj kebelébe tartozott. Gyuri felhorkant a pofonra:

— Hát ez mi vót?!

— E’ vót ecsém a rajszellem. . .

Mondta is Bátori őrmester, hogy többre becsüli a gyakorlati ismertetést akár a legékesebb magyarszó szavaknál is. Mert minden emberben, még a bakaújoncban is benne él a nemes és elvont eszmék csirája, de nem az okos szó melengeti azt aki belőlük, hanem csak a megfelelő tapasztalat. . .

Az ilyen átvonuló külföldi előszeretettel nem jelenti be magát. Ez — függetlenül attól, hogy az, alumba mi van bejegyezve — kihágást képez. Levelezőlap, fényképek árusításából tartja fenn magát. Ez engedély nélküli könyöradomány-gyűjtés. Már pedig, aki nem tudja a maga tartós fenntartására szolgáló eszközöket kimutatni, azt ki lehet itasítani. A háromhavi itt-tartózkodás után, további itt-tartózkodásának jogosságát is kevés tudja igazolni. Ez is kihágás és esetleg kiutasítási ok is. Az ilyen külföldivel szemben követendő eljárást a külföldiekre nézve előírt rendeleteken kívül a Szt. 44. 45. és 59. §-ai is részletesen ismertetik.

Annak, hogy mégis igen sok ilyen külföldi vonul át a tartózkodik rövidebb-hosszabb ideig az ország területén anélkül, hogy ellenük eljárás indulna, megbüntetnék vagy kiutasítanák őket, semmi esetre sem a közbiztonsági közegek az okai, hanem nagyrészt az „album”. Oka az, aki az alumba a hatóság pecsétjét könnyelműen beüti, a „jelentkezett” szót bejegyzi, az albumot aláírja. Ha ugyan még egyéb ajánló sorokat is nem ír (ilyen is van).

Gondoljuk el azt a helyzetet, amikor a járőr az országúton lakott helytől távol találkozik a külföldivel, aki nem akar, vagy tényleg nem tud magyarul, s a járőr viszont csak magyarul tud. A külföldi valahogy mégis megérti, hogy igazolnia kell magát. Igen ritkán fog megértőnek lenni az, hogy a külföldi a be- vagy kijelentőlapját, útlevelét adja elő, az első az lesz, hogy a járőrnek az „album”-ot fogja felmutatni, jelezve, hogy abban mennyi a pecsét és az aláírás, s így tehát az ő ügye rendben van. Igazolásul ezt eddig sokan el is fogadták. Lehet, azt gondolták, hogy ha a hatóság s utoljára talán éppen a saját község előjárósága vagy a főszolgabíró láttamazta ezt az albumot, úgy a külföldi ügye tényleg rendben van. A fentebb említett okok miatt ez nem áll. Az album nem okmány, tehát igazolásra sem alkalmas, már csak azért sem, mert a külföldi adatai abban sosem szerepelnek. Nem ártana figyelmeztetni a különböző hatóságokat arra, hogy ezeket a láttamazásokat szüntessék be, mert ez visszaélésekre, tévedésekre adhat alkalmat.

Az album azonban figyelmet érdemel, azt a járőr mindig vegye el és nézze át s ha abban szabálytalanságot észlel, közölje azzal, aki azt elkövette (mindenki a saját örskörletébe tartozót). Figyelmet érdemel az album azért is, mert abban sok a színes és színtelen levelezőlap, fénykép stb. Van közöttük olyan is, amely ha idegen országba kerül, nem használ sem az állam hírnevének, sem biztonságának. Ha a gyanúsnak talált fényképet a csendőr lefejt, annak hátulján olyan feljegyzéseket is találhat, amelyek a lapon feltüntetett épület, híd, vasútvonal stb. rendeltetését, forgalmát jelzik, szíval olyan adatokat, amelyeknek a külfölddel való közlése már a büntető törvénybe ütközik.

A „világkörüli útazás” nálunk is utánzókra talált már. Reájöttek arra, hogy igen olcsó megélhetési forrást, legtöbbször ingyen elletést, szállást jelent ez az ú. n. világkörüli utazás. Nem kell más hozzá, mint cserkészutánzatú ruha, néhány levelezőlap vagy fénykép „világkörüli út” jelzéssel és egy „album”, amelybe a legelső dolog néhány hatósági láttamozást, pecsétet szereztetni. Egy-egy világjáró külföldihez csatlakoznak s ha idegennel, közbiztonsági közeggel találkoznak, nem árulják fel, hogy ők ungyarul is tudnak, hogy egyenesen az Angyalföldről valók. Ha azután véletlenül kiderül, hogy a külföldinek tartott világjáró

magyar, akkor is igyekszik világkörüli utazását komolynak feltüntetni, azzal, hogy „most készülök külföldre, de előbb megnézem Magyarországot”. Ezeknél természetesen nemcsak a levelezőlap árusításával elkövetett engedély nélküli könyöradománygyűjtés, hanem az 1913. évi XXI. t.-c.-ben részletezett közveszélyes munkakerülés esete is fennállhat. Azért csatlakoznak előszeretettel külföldi társhoz, hogy őket is külföldinek tartsák és hogy a külföldiekkel szemben tanúsított előzékeny és udvarias bánásmódban s leginkább a magyaros vendégszeretetben ők is részesüljenek. Nagy ritkán az ily magyar világjáró külföldre is kijut, de hamarosan visszakerül mint „tolonc” s ezzel tanulmányútját be is fejezi. Jellemző, hogy a hatóságok különösen a levelezőlapárusítást türik és nézik el csak azért, mert szerintük szegények vándorúton vannak és ebből élnek.

A „világkörüli” úton lévő és az ország területén cél nélkül bolyongó külföldinek mindig van útlevele. Nem teszi ki magát annak, hogy útlevél nélküli határátlépésért megbüntessék, kiutasítsák. Az útlevél arra is jó, hogy ha bajba vagy pénzzavarba kerül, nemzete követségéhez fordulhat. Gyakran lehet olyan egyént találni, akinek útlevelében, annak utolsó oldalán a követség azt igazolja, hogy a külföldi részére segélyt adott. Ez a bejegyzés adatul szolgál arra, hogy az eljárás alá vont külföldi segélyre szorulván, létfenntartása nincs biztosítva s így már ezért is kiutasítható. Ezt a körülményt, vagyis azt, hogy a külföldi a követségtől segélyt kapott, az eljárás alá vont külföldiről tett jelentésben mindig ajánlatos megemlíteni.

A határállomáson a belépés alkalmával az ilyen különös azt adja elő, hogy nem szándékozik Magyarországon tartózkodni, csak átutazik. Arról, hogy ez az átutazás gyalog történik s néha hetekig, sőt hónapokig fog tartani, már nem nyilatkozik. Sehol sem jelenteti be magát. A turisztikai célból bejövő vagy átutazó külföldi érkezését és távozását nem kell ugyan bejelenteni, de csak akkor, ha lakott helyen nem száll meg, ha szabadban vagy saját sátrában, saját közlekedési eszközén úgy száll meg, hogy egy helyen 24 óránál tovább nem időzik. Ha bármilyen rövid időre száll is meg lakott helyen, úgy érkezését, távozását 24 órán belül be kell jelenteni.

Ha az idegen nyelvet nem beszélő járőr eljárása alkalmával azt észleli, hogy valóban külföldivel áll szembe és meggyőződött arról, hogy a külföldi nem tud magyarul, akkor se engedheti útjára. Meg kell találni a módját annak, hogy a külföldi okmányait, főleg útlevelét előkérje s az azt elő is adja. Jelbeszéddel is megértetheti magát. Például mutatja, hogy „írást” adjon elő. Erre rendszerint nem az útlevél, hanem az „album” kerül elő. Az igazoláshoz azonban személyazonossági irat, jelen esetben útlevél kell. Ezt is elő tudja a csendőr kérni „Legitimation” vagy „Reisepass” szavakkal. Ezt minden nyelvű külföldi megérti. Ha az útlevelet a külföldi elő is adja, a külföldi nyelvet nem beszélő csendőr ezzel még nem megy sokra, mert hisz nem tudja abból azt kiolvasni, amire szüksége van. Azt, hogy a csendőr nyelvtudás nélkül is el tudja olvasni az útlevelet, igen könnyen és egyszerű móddal lehet megtanulni. Az útlevelében lévő magyar bejegyzésekre nem térek ki, azokat Bodrogaj százados úr, cikkében, részletesen ismerteti. A csendőr először is azt látja, hogy a külföldi által előadott útlevél fedőlapjának milyen a színe. Ez az első támpont. Megtudja a színből, hogy a külföldi milyen nemzethez tartozik. Az útlevél fedőlapjának színe szerint: a téglavörös — leg-

Anit vissza kell szereznünk: Breznóbánya.

(Erdélyi felv.)

újabbán égszínkéék — színű útlevel: román; a meggy-piros: jugoszláv, a rózsaszínű, világosbarna díszítéssel: osztrák, a zöldesbarna: német, a kékeszürke vagy rózsaszínű útlevel: csehszlovák államhoz tartozást jelent. A többi állam útleveleivel a portyázó járőr ritkán kerül érintkezésbe.

Az útlevelben legelőször is a fényképet nézi meg azért, hogy az előtte álló külföldit összehasonlítsa, azonosítsa. Természetesen a fényképen látható bélyegzőlenyomatokat is alaposan megvizsgálja. Ha a fényképen feltüntetett egyén azonos az igazolattal, akkor a priorálás is kezdetét veheti. Ehhez elsősorban a névre van szükség. Sohasem szabad elmulasztani a priorálást az észlelt különös ismeretőjelek szerint is.

A nevet a különböző államok különbözőképp írják, nemcsak a keresztnévet, hanem sokszor a vezetéknevet is. Így a német és osztrák a vezetéknev előtt írja (és használja) a keresztnévet, sőt a bérmanévet is. Azt a keresztnévet, amelyen az illetőt nevezik, alá szokták húzni. A keresztnévet nem a magyarnak megfelelően írják, hanem úgy, ahogy az államukban használatos. Náluk pl. a Gyula = Julius, Imre = Emerich. A jugoszláv szintén elől írja a keresztnévet. Náluk pl. István = Sztevó, Szteván, Sztevicza. A román hasonlóan. A csehszlovák a vezetéknevhez még képzőt is pótol, leggyakrabban az „ova” képzőt. Pl. Sutor = Sutorova. Különös figyelmet érdemelnek a nők, még pedig a férjes nők nevei. Ezeket külföldön a magyarban használatos módtól szintén eltérően

írják és pedig úgy, hogy a férjes nő leánykori keresztnéve után csak a férj vezetéknevét tüntetik fel. A keresztnéveknek külföldön szokásos írásmódját a 86.225/1895. B. M. sz. rendelethez kiadott melléklet tartalmazza. Ajánlatos áttanulmányozni.

Jelbeszéddel arra is rá lehet bírni a külföldit, hogy a nevét hangosan kimondja. Ennek az a módja, hogy többször a névre és azután a külföldre kell mutatni. Ha a keresztnév a magyartól eltérő írású és hangzású, akkor arra kell többször reámutatni. Különösen az ú. n. „világjáró” külföldi az, aki erre a jelbeszédre keresztnévét nem a külföldön használatos módon, hanem úgy fogja mondani, mint azt nálunk írják, használják, mert ezt hamar megtanulja. Egyébként azon államok, amelyek nem a latin írásmódot használják, a neveket az útlevelebe kétféle módon szokták feltüntetni és pedig saját írásmódjukban és latin betűkkel is.

A külföldi igazoltatásánál a esendőrnök természetesen mindazon szabályokat és eljárási módokat is alkalmazni kell, amelyeket magyarhonos igazoltatásuk alkalmával használ. A főszabály itt is az: mindent jegyezni. A név ismeretével a csendőr már a második támpontot szerezte ahhoz, hogy a priorálást elvégezhesse.

A külföldi nevéen kívül a prioráláshoz, illetve ellenőrzéshez szükséges többi adatot szintén nem nehéz megállapítani. A táblázat mutatja, hogy mely nemzet útleveleiben, mit és hol lehet megtalálni. Természetesen csak a fontosabb adatok vannak jelezve.

Az útlevél	Az állam megjelölése				
	csehszlovák	jugoszláv	német	osztrák	román
Fedőlapjának szíve	kékesszürke vagy rózsaszínű	meggypiros	zöldesbarna	rózsaszínű alapon világosbarna folt	fényavörös utabbarégsz. kék
oldalainak száma	32	32	32	2	28 (perfor.) fénykép és azonosságigazolás
1. oldalán	állam címer útlevél sz. küll. neve nemzetisége	úll. száma állam címer király neve küll. neve úll. érv. id.	úll. száma álla címer küll. neve úll. érv. id.	úll. száma, állam neve, államforma küll. neve családnevek	úll. száma király neve küll. neve foglalkozás mely államban utazik
2. oldalán	foglalkozása szül. helye szül. év hó nap lakhelye személyleírása	foglalkozása szül. helye lakhelye szül. éve személyleírása	fénykép kiállító hatóság	foglalk. szül. helye lakhelye szül. éve személyleírása	szül. helye lakhelye szül. éve személyleírása
3. oldalán	küll. fényképe küll. aláírása	küll. fényképe küll. aláírása	személyadatai, foglalkozása stb.	küll. fénykép, küll. aláírása	útitársak neve, személyleírása
4. oldalán	az úll. hova érvényes érv. ideje kiáll. ideje	kiállító hat. megnevezése	úll. érvényesség kiállító hatóság és kiállítás dátum	kiállító hatóság megnevezése	úll. kiállító érvénye
5. oldalán	—	útitársak felsorolása	meghosszabbítások	—	—
6. oldalán	—	az úll. hova érvényes érv. ideje	vízumok, feljegyzések	—	—

Ha a nyomozókulcsban a priorálás nemleges eredménnyel végződött, kezdetét veheti a külföldi egyéb ellenőrzése. Mikor, hol jött az ország területére, beki van-e jelentve, van-e tartózkodási engedélye, nem telt-e le a három havi tartózkodási ideje, van-e lakhatási bizonylata, munkavállalási engedélye stb. Ezeket nem részletezem, mert Bodrogai százados úr cikke alaposan és részletesen tárgyalja.

A fentebb leírt eljárás egyszerűbb akkor, ha a külföldi be- vagy kijelentő lapot tud felmutatni. Ebből személyi adatait, állampolgárságát stb., egyszerűen mindazon adatokat meg lehet állapítani, amelyekre a csendőrnek az ellenőrzéshez szüksége van. Ezt a be- vagy kijelentési szelvényt igazolásul csak akkor lehet elfogadni, ha annak adatai az útlevél adataival egyeznek. A névre itt is figyelemmel kell lenni, mert sokszor a jelentő lapokon is úgy tüntetik fel, úgy írják a neveket, mint külföldön szokásban van.

Az igazolás során a külföldi csomagjait sem szabad figyelmen kívül hagyni. Egyebekben kívül, a vándorúton lévő külföldi csomagjából fognak előkerülni azok a tárgyak, levelezőlapok, fényképek, amelyekkel, hogy létfenntartását biztosítsa, tiltott könyvradományokat gyűjt. Az 1926. évi 206.500/VII. B. M. sz. körrendelet szerint a külföldinek könyvradománygyűjtési tevékenysége az állam érdekei szempontjából aggályos, azért az ilyen külföldi ellen az 1879. évi XL. t. c. 66—69. §-ai alapján (1924. évi 81.000. B. M. sz. körrendelet) kihágási eljárást kell lefolytatni.

Azt, hogy a csendőr nyelvtudás nélkül is tudjon a

külföldi útlevélben olvasni, könnyű megtanulni. Minden örskörletben van olyan külföldi, aki rövidebb-hosszabb ideig ott is marad. Az ily külföldi útlevelét kérje kölcsön, főleg oly államét, amely a körletében, gyakrabban szokott előfordulni. Pl. jugoszláv, román, csehszlovák, német, osztrák. Ha útlevelet szerzett, kérjen meg egy, az idegen nyelven is értő úriembert arra, hogy mutassa meg azt, hogy a külföldi útlevélben mi hol található meg, mely szavak mit jelentenek. Így megtanulja, hogy a névnek, a születési helynek, születési évnek stb.-nek hol kell beírva lennie és azt, hogy ezeket melyik oldalon lehet megtalálni. A gyakori megnézés által a szavak is emlékezetébe vésődnek, úgyannyira, hogy azok jelentését észrevétlenül meg is tanulja. Lassan így annyi idegen szót fog az útlevelek megnézésével megtanulni, amennyi elég lesz ahhoz, hogy kint a terepen a külföldieket holmács nélkül is és eredményesen ellenőrizhesse. Haszna ennek az is, hogy gyakorlatot szerezvén, biztos kézzel és azonnal meg fogja találni a külföldi útlevélben azt, amit keres, amire szüksége van. A határozott fellépés és kezelet pedig, az igaz úton járó külföldiben megnyugvást, míg az igaztalan úton járt külföldiben aggodalmat kelt, mert mindkettő csak azt állapíthatja meg, hogy a csendőr nem bizonytalanodik, tévovázik, hanem érti a dolgát. A tanulásnak ezt a módját kell ajánlani, mert nem lehet minden örsöt az összes államok érvényes útlevelével ellátni. Az útleveleken az államok címerai a fedőlapon és első lapon is rajta vannak, ezeknek rajzát központilag esetleg el lehet készíteni és a nyomozókules végén szintelen rajzban feltüntetni. Az ügyes és önképzett csendőr természetesen az itt leírtakon kívül még igen sok egyéb segédeszközt és módot fog kitalálni ahhoz, hogy a külföldi ellenőrzés szolgálatát eredményesen végezhesse.

A tényvázlat.

Írta: TOLDI ÁRPAD százados.

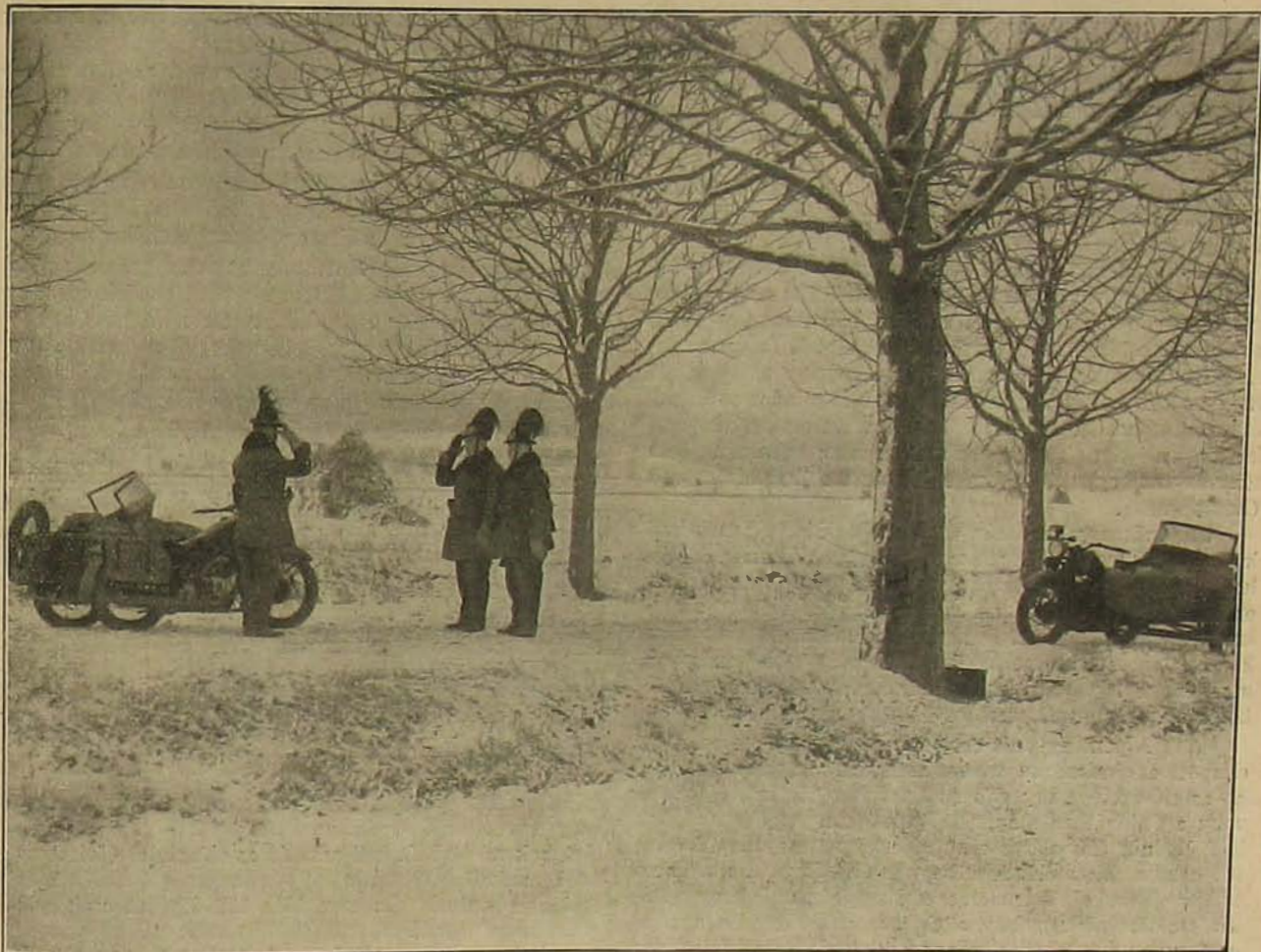
A járőrtáska irománytartójában a szolgálatba elviendő úrlapok között a „Tényvázlat” is szerepel.

Ez a tény arra enged következtetni, hogy erre az úrlapra a járőrnek szolgálata közben szüksége lehet. Vagyis előfordulhat eszerint olyan eset, amikor a járőrnek a „Tényvázlat”-ot örsállomásán kívül kell megszerkesztenie: tehát a tényvázlattal átadandó gyanúsítottat anélkül, hogy előbb az örsre kísérné, közvetlenül az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak kell átadnia. Ez következne abból az intézkedésből, hogy a járőr ezt az úrlapot magával vinni köteles.

Amde ha a Szolgálati Utasításban nem a *legalapossalban* nézünk utána, könnyen csak azt állapíthatjuk meg, hogy fenti vélelemnek abban kellő alapja nem található, hanem azzal ellenkezően inkább csak azt lehetne kiolvasni, hogy tényvázlatot a járőr külső szolgálata közben nem szerkeszt, így nem is adja át az elővezetendő vagy elfogott gyanúsítottat közvetlenül, az őrsparancsnokság mellőzésével.

Azért mondom, hogy „*inkább*” csak az *utóbbi olvasható* li a szolgálati utasításból, mert valóban található oly rendelkezés is, amely az előbbi, vagyis a tényvázlat esetleges örsállomásán kívüli szerkesztése mellett látszik szólólni.

E kérdést azért találok célszerűnek fevetni, mert nemcsak az imént emített „járőrtáskaműházás”, hanem a tényleges gyakorlat is némi bizonytalanságot mutat: vannak közöttünk olyanok, akik azt tartják, hogy fordulhat elő olyan eset, midőn a járőr az örsállomásán kívül is szerkesztheti a tényvázlatot, viszont a másik oldal csatlakoztatlanul le-

Közlekedési csendőrség: Járőrellenőrzés.

szögezi, hogy ezt csak az őrsön lehet elvégezni az őrsparancsnokság útján. Utóbbiak azzal is megerősítik igazukat, hogy a szolgálati utasítás rendelkezése szerint az őrsparancsnok minden feljelentés fogalmazványát (tehát a „tényvázlat”-ét is) átvizsgálni és felülbírálni köteles, ami pedig csak úgy történhetik meg, ha a járőr a fogalmazványt az őrsön szerkeszti.

Bár fel lehetne hozni ezel az érvvel szemben, hogy az őrsparancsnok saját feljelentésének fogalmazványait nem bírálja felül s így niucsen semmi akadálya annak, hogy az őrsparancsnok — ha maga éppen a járőrvezető — feljelentéseit (tehát a tényvázlatot is) nyugodtan megszerkesztheti őrszállomásán kívül is. Ezt az érvet a szolgálati utasítással megcáfolni valóban nem is lehet, mert hiszen az őrsparancsnok szolgálati működése nincs éppen csak az irodahelyiséghez kötve: ő intézkedésre jogosult őrsparancsnok az egész őrskörlet bármely pontján. Az „őrsőnszerkesztés” hívei tehát kénytelenek ez ellen máshol segítséget kérni és így kész is a cáfolat: a Csendőrségi Ügyviteli Szabályzat szerint minden feljelentést, tényvázlatot iktatni kell, tehát még az őrsparancsnoknak is vissza kell térni az őrsre, hogy a tényvázlatot „szabályszerűen elkészíthesse”. (Értsd ezalatt, hogy az iktatószámért tegyen meg a járőr — mondjuk — csak 20 km-t, amikor az illetékes hatóságtól, ahol az elfogottat átadhatná, csak 10 km-re van.)

Amint látjuk, a kérdés — bár talán jelentéktelennek tűnik — nem is olyan lényegtelen és nem is olyan csekélység. Ha pedig még megemlítem, hogy az őrsőnszerkesztés hívei

ellen magából a szolgálati utasításból is van módunkban egyes kifejezett rendelkezéseket idézni, a kérdés egyenesen érdekessé válik és mert fontos is, mindenesetre érdemes is lesz vele foglalkozni.

Tanulmányomnak kizáróan az a célja, hogy megkísérleljem a szolgálat érdekeit és a szolgálati utasítás rendelkezéseit szigorúan szem előtt tartva, úgy hozzászólni ehhez a kérdéshez, hogy a különböző ellenvélemények eloszoljanak és közös nevezőre hozva, egységesíttessenek az egyedüli helyes formában.

A kérdésre sokáig nem is gondoltam, mert nem is sejtettem, hogy különböző vélemények uralkodnak e téren, a tapasztalat azonban meggyőzőtt a fennálló visszásságról: mindkét felfogásnak vannak „meggyőződéses hívei”.

Amidőn ilyen kérdéseket boncolgatunk, nem szabad egy utasítás szavainak hajszállásogató értelemkeresésébe elmerülnünk, nem szabad szinte tudományos fejtegetés és okfejtés hinárjába kúszálódunk, hanem egész utasításunk önállóságra nevelő, egyenes és nem okoskodó szelleméből kiindulva, a legegyszerűbb és leggyakorlatiasabb értelmezést kell adni az olyan kérdésnek, amit talán némi okoskodással másként is magyarázhatnánk. Ha én most boncolgatom utasításunk rendelkezéseit, ezt csak azért teszem, hogy kövessem azok gondolatmenetét, akik más értelmet magyaráznak bele az egyes rendelkezésekbe, mint ezt az utasítás szellemében megállapítani lehetne és ezáltal szándékozom visszavezetni az egész okoskodást az utasítás helyesen felgött szelleméhez.

Nézzük meg előbb, hogy mit mond a szolgálati utasítás és azután, hogy miért kíván a gyakorlati cél.

A szolgálati utasítás 459. pontja így rendelkezik: „A nyomozás eredményéről a csendőr jelentést, illetőleg feljelentést (tényvázlatot) szerkeszt és azt az őrsparancsnoksága útján az illetékes bírósághoz (hatósághoz) beküldi...” Tovább: „Minden feljelentés fogalmazványát az őrsparancsnok átvizsgálja, felülbírálja és a szükségeshez képest helyesbíten köteles.”

Az első idézett mondat mindenestre az alapelv leszögezése. Kiegészíti ezt a második mondat. Tehát az elv az legyen, hogy a tényvázlatot is az őrsparancsnokság útján küldjük be a bíróságnak (hatóságnak). Ebből, ha ezt szigorúan így alkalmazzánk, az következnek, hogy az elfogott vagy az elővezetendő gyanúsítottunkat is mindig az őrsparancsnoksághoz kellene előbb bekísérni és csak a tényvázlatnak fenti elvek melletti elkészítése után adhatnánk át a tényvázlatlal együtt, az őrs útján az illetékes bíróságnak (hatóságnak).

Feltűnik azonban már a második idézett mondatnál, hogy a „tényvázlat” nincs zárójelben megjelölve a „feljelentés” után. Ezt nem tarthatjuk véletlennek, hanem igenis ez a korlátozás elsősorban csak a „feljelentésekre” vonatkozik. Hogy ez így van és nem lehet másképp, következik a kapcsolatos intézkedésekből, amelyek szintén a szolgálati utasításban foglaltaknak és ellentmondának ama rendelkezés szigorúan vett, szabatos alkalmazásának.

A 319. pont ugyanis ezt mondja: „Az elővezetett vagy elfogott egyéneket rendszerint az őrsparancsnoksághoz, ill., ha az elővezetés vagy elfogás felhívásra történt, a felhívó vagy a felhívásban megjelölt bírósághoz, vagy hatósághoz kell átadni.” Tévedések elkerülése végett megállapíthatjuk itt, hogy a folytatólagos szövegnek „illetőleg... stb.” nem tulajdonítható oly értelmezés, ami azt jelentené, hogy a felhívásra történő elfogástól eltekintve, valamennyi elfogottat az őrsparancsnoksághoz kellene bekísérni. Ily vélelmet már maga a mondat nyelvtani helyessége is kizár. (De kapcsoljuk is ki itt teljesen a felhívás esetét, nehogy zavarólag hasson, mert úgysem tartozik ide, lévén a szolgálati utasítás 461. pontjában oly intézkedés, amely az ilyen átadást egyszerű elismervénnyel, illetőleg rövid jelentéssel szabályozza.)

Hogy a 319. pont helyes értelmezése csak ez lehet, kétségtelenül megállapíthatjuk a szolgálati utasítás 543. pont 3. bekezdéséből, amely így hangzik: „A saját kezdeményezéséből elfogott vagy őrizetbe vett egyént a csendőr rendszerint őrsparancsnokságához kíséri be, amely annak az illetékes bírósághoz (hatósághoz) való átadása iránt intézkedik.”

Továbbmenve, az 545. pont az őrsparancsnok általi kikérdezést ehhez a feltételhez köti: „Ha az elfogást vagy elővezetést teljesítő járőr az általa elfogott vagy elővezetett egyént az őrsparancsnoksághoz kísérte be... stb.” E feltétel is nyíltan leszögezi, — éppen úgy, mint az imént idézett 319. és 543. pontok — hogy igenis lehet olyan eset, amikor a járőr a saját kezdeményezéséből elővezetett vagy elfogott egyént nem az őrsparancsnoksághoz, hanem egyenesen az illetékes bírósághoz (hatósághoz) kíséri be!

Mivel pedig a szolgálati utasítás 543. pontja szerint a tényvázlatot mindig a fogollyal egyidejűen kell a bíróságnak (hatóságnak) átadni, így ebből és a már részletesen

kifejtett és megállapított előbbi tényekből az okszerűség alapján cáfolhatatlanul csak ez következhetik: „A Szolgálati utasítás rendelkezései szerint a járőrvezető az őrsparancsnokság mellőzésével az őrsállomáson kívül is megszerkesztheti a „Tényvázlatot” és ezzel együtt a foglyot közvetlenül az illetékes bíróságnak (hatóságnak) is átadhatja.”

Ezt mondja tehát szolgálati utasításunk és csak ez az értelmezés is felelhet meg világos, okoskodástól mentes, kiválóan gyakorlatias és önállóságot biztosító szellemének.

Amint mondtam fentebb, mint szárnyparancsnok 10 esztendő gyakorlati szolgálatom alatt azt gondoltam, hogy csakis az általam kifejezett és bizonyított álláspont uralkodik, míg tapasztalnom nem kellett, hogy nemcsak hogy nem így van, hanem a többség éppen a másik oldalon foglal helyet. Mondhatnám az az általános felfogás.

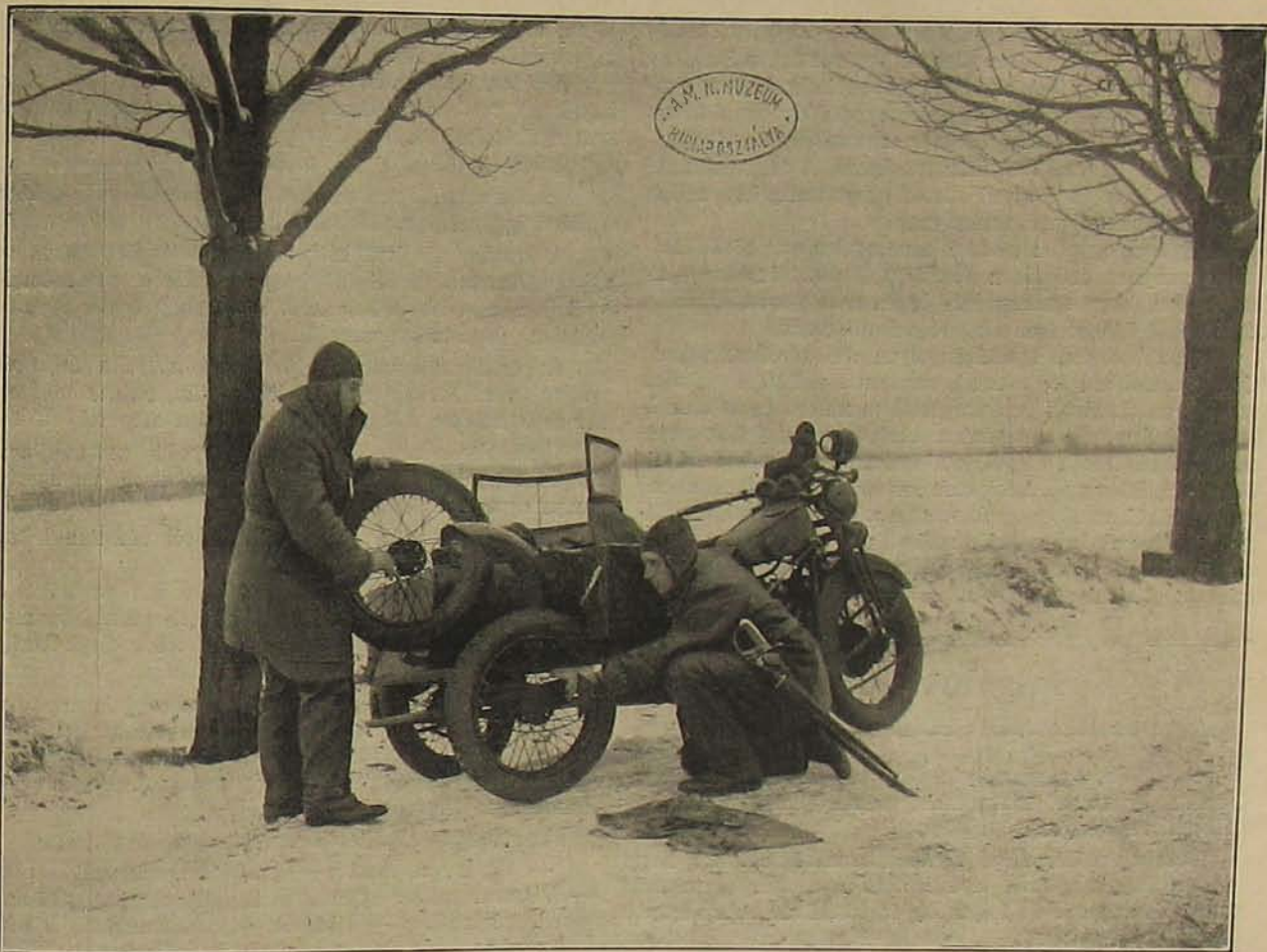
Most térjünk vissza az őrsőnszerkesztés hiveihez. A mérleg serpenyőjét a nehezebb súly fogja lebillenteni. Tegyük a serpenyőbe azt az előnyt, amit a tényvázlatnak adandó alkalommal az őrsállomáson kívül való megszerkeszthetősége jelent a szolgálatnak és azt, amit a tényvázlatnak az őrsparancsnok általi átvizsgálása és iktatózámmal történő ellátása jelent.

A tényvázlat célja, hogy vele egyidejűen foglyot (elővezetett) adjunk át az illetékes bíróságnak (hatóságnak). Az átadás pedig olyan törvényszabta kötelesség, amit késleltetni, „indokolatlanul” nem szabad, hiszen a legegységibb emberi jognak, a személyes szabadságnak korlátozásáról van szó. Szolgálati utasításunk is nyomattékkal fejezi ki mindenütt ezt a tilalmat. A 322. pontban szabályozza az őrizetbentartás idejét, vagyis ezt mondja: „Az elfogott vagy elővezetendő egyént az illetékes bíróságnak, vagy hatóságnak mielőbb át kell adni és az elfogástól (őrizetbevételről) számított 24 órán túl a csendőrség őrizetében tartani nem szabad.” Az ezen időn túli átadást csak „elháríthatatlan” akadályok gátolhatják, mint súlyos betegség, forgalmi zavar, nagy távolság stb. Helyeselhető-e ezek után a tényvázlatnak feltétlen az őrsön történő megszerkesztéséhez való merev ragaszkodás? Nyugodtan rámondhatjuk, hogy semmi esetre sem. Hiszen így igen gyakran előfordulhatna, hogy maga az őrsre való bevonulás felemésztés az őrizetbentartás megengedett idejének legnagyobb részét. Tekintsünk el a sokszor ellenkező irányba megtett hosszú úttal járó nagy fáradságtól s még úgy sem sorolhatjuk a legjobb akarattal sem az „elháríthatatlan” gátoló akadályok közé az elfogottnak az őrsre történő bekísérését pusztán a tényvázlat megszerkesztése végett. Ennél mindenestre fontosabb kérdés a nyomozás továbbfolytatása, mégsem átadási akadály; de nem átadási akadály (Szut. 542) még az sem, ha egy másik őrsnek egy különálló bűncselekmény nyomozása végett van szüksége a gyanúsítottára.

Az itt felhozottakból logikusnak csak az következhetik, hogy a járőr — lévén a legfontosabb ténykedése az elfogás (elővezetés) körül a gyanúsítottnak az illetékes bíróság (hatóság) elé való állítása (309. és 311.) — nemcsak megszerkesztheti, de köteles is ott megszerkeszteni a tényvázlatot, ahonnan módjában van a legrövidebb időn belül az elfogottat (elővezetendőt) az illetékes helyre átadni. A szolgálatnak ezt az elemi érdekét, ezt a súlyos kötelezettséget nem is lehet szembeállítani azokkal az elenyészően csekély súlyú érdekekkel, amit az irodai ügyvitel merev rendjének betartása jelent. Az iktatószámot a rend kedvéért módjában áll az őrsparancsnokságnak akadálytalanul a fogalmazvány iktatása után is bejelenteni annak a bíróságnak (hatóságnak), amelynek a járőr a foglyot a tényvázlatlal átadta. (Ezt nem is tartom feltétlenül szükségesnek, mert az irodai ügyvitel szempontjából teljesen elegendő a fogalmaz-

KI TUDTA?

A világ legnépesebb állama ANGLIA. Az anyaország lakosainak száma 44.5 millió, a gyarmatai pedig 420 millió.

Közlekedési csendőrség. Elromlott hátsó kerék kicserélése a pótkerékkel. Ezen a képen már a kipróbálásra kiadott motoros-fővegben látjuk a járőrt.

vány iktatása s ehhez a külön szerkesztett átvételi elismervény csatolása).

Ami pedig a tényvázlatnak az őrsparancsnok által történő átvizsgálását illeti, ez szintén csak másodrendű érdek. Igazán fontos csak akkor lenne, ha feltételeznők, hogy a járőrvezető képtelen egy tényvázlatot megszerkeszteni. Ezt azonban nem szabad feltételeznünk, mert hála kiképzésünknek, minden „járőrvezető” képes erre. De vegyük akár azt az esetet is, hogy valamilyen szempontból nem is tökéletes az az önállóan, az őrsön kívül szerkesztett tényvázlat, még akkor is sokkal fontosabb az elfogott (elővezetett) átadása, mint egy tényvázlat kevésbé hibás volta.

Hangsúlyozom itt újra, hogy utasításunk kiválóan gyakorlatias és nem merev ott, ahol rugalmasságra van szükség. Megengedi az alapelv leszögezése mellett a kivételt, mert a gyakorlat is teremt oly helyzeteket, amikor éppen a szolgálat érdekében kell eltérni a különben általános elvtől. A szolgálat érdeke megkívánja azt is többek között, hogy a csendőr minden szolgálati ténykedéséhez csak annyi időt használjon fel, amennyire ahhoz feltétlenül szüksége van, mert így munkaerejét és idejét egy újabb feladat teljesítésére fordíthatja. Viszont az is a szolgálat érdeke, hogy ne terheltsék meg a járőr több munkával, nagyobb fáradságtelhettséggel mint amennyit a végzett szolgálati feladat célszerű és helyes elintézése megkövetel. Ha tehát véglegesen elintézhető valamilyen feladat — mondjuk — 10 km-es gyalogmenettel, akkor alsóbbrendű érdekek miatt felesleges ezt a

menetteljesítményt megduplálni. Nézzünk egy példát. A járőr a saját kezdeményezésből elfogott gyanúsítottal 6 km-re van az illetékes bíróság székhelyétől és 10 km-re az őrsállomástól. Ha megírja helyben a tényvázlatot és átadja közvetlenül a bíróságnak a gyanúsítottat, megtesz 6 km + 16 km bevonulás, tehát 22 km-t és igénybe vesz a tényvázlat megszerkesztésével (4 ó.), az őrkíséréssel, az átadással és gyalog bevonulással összesen kb. 15 órát. Most vegyük a másik esetet: bevonul a fogollyal az őrsre és ott szerkeszti meg a tényvázlatot. Így meg kell tennie 10 + 16 + 16 km-t, vagyis 42 km-t, ami kb. 27 óra lefoglaltságot fog jelenteni. Kénytelen volna tehát példánk szerint a járőr 20 km-rel több utat megtenni és 12 órával többet eltöltenie csak azért, hogy az őrsparancsnok a járőr eljárását és a tényvázlat megszerkesztését ellenőrizhesse. Ez egy egyszerű, kaptaszerű példa, amely minden hasonló esetre egyformán áll. Közlekedő eszközök igénybevétele csökkentheti az időt, de az arány mindig megmarad.

Vehetek e kaptamintán kívül a gyakorlatban előfordult akárhány esetet is. Pl.: A vajszlói őrs 28 km-re van a síklósi járásbírószállástól. Őrskörletében elkövetett betörés nyom-

A harmincéves háborúban a lovasszázad elvezésére a „Cornel” szót is használták, mely kifejezés tulajdonképpen a legalacsonyabb tisztí rendfokozatot jelentette, a század zászlótartóját. Ő róla jött használatba ezen elnevezés az egész századra vonatkozólag.

zását befejezte, a gyanúsítottat azonban a szolgálati utasítás 396. pont 5. bekezdésén alapuló jogánál fogva Siklóson sikerül a járőrnek elfognia. Arra nincs szükség, hogy a gyanúsítottal a helyszínen tovább nyomozzon. *Nem vonul be tehát gyanúsítottal az őrsre*, hanem megszerkeszti a tényvázlatot Siklóson és átadja a járásbírósnak. A tényvázlat fogalmazványát és az átvételi elismervényt pedig bevonulása után átadja az őrsparancsnokságnak.

Elég ez az egyetlen példa is a számtalan eset közül, amikor a szolgálat érdekében élnünk kell utasításunk rugalmasságával, hogy tetemes idő- és munkamegtakarítással a teljesítendő feladatot mielőbb végrehajthassuk.

E tanulmányom keretében olyan elvi kérdéssel voltam bátor behatóbban foglalkozni, amelynek eldöntését minden egyéni vonatkozástól és felfogástól mentesen és felülemelkedve minden más szemponton, kizárólag a szolgálat céljának legtökéletesebb megvalósítása iránti törekvés teszi kívánatossá. Részemről helyesnek tartom elvi kérdések szabad megvitatását, mert ez az út vezet a nézetek szabatos tisztázásához és csak így kristályosodhatnak ki a célnak legjobban megfelelő felfogás: az érvek harcában megtisztul az ítélet, mint megtisztul a pöröly alatt az acél.

Halállovaglás.*

Írta: HEROLD GYULA ny. alezredes.

A sziklás völgy mélyén kígyózó úton három lovas-csendőr léptetett. Libasorban, némán haladtak előre a délutáni verőfényben.

A lovak szűrét ellepő tajtékos izzadság elárulta, hogy előzőleg aligha jöttek lépésben. A lovasok is csatások voltak. A ragadós és folyékony ószerbiai sár bepermetezte őket a fejük dűbjáig.

Egy éles könyöklőnél a völgy hirtelen összeszűkült. A kétoldalt húzódó összetört heglánc egyre magasabb és meredekebb lett.

Amikor a kanyarulathoz érték, az élen lovagló táborig csendőr halkan hátraszólt:

— Megint egy veszélyes rész!... Szorítsátok majd, ahogy csak lehet!...

Egy pillanatra elhallgatott, aztán elnyújtva mondta:

— Vágta!...

Hat sarkantyú egyszerre ütött a lovak oldalába s a három ló repülni kezdett.

Elnyúlva úsztak a sziklába vájt úton, mint a nyulat hajtó agarak. Ezek az okos állatok talán megérezték, hogy az életükről van szó...

A két komor sziklafal itt nyolc ölnyre közeledett egymáshoz s mindkét oldalon hatemeletnyi magasságban meredezett a kéklő mindenségbe. Őstitáni erő szelhetett ketté valamikor oromtól-lábig a hatalmas hegyet s a hatszázméteres roppant hasadék úgy nézett ki, mint egy irtózatos arányú kökoporsó.

A sziklaszoros pergő visszhangja százszoros erővel adta vissza az ütemes dübörgést, amit a tizenkét szikrázó vastalp vert fel.

Ebbe az egyenletes dobogásba, a sэдűletes iram harmineadik másodpercében, amikor a három lovas a sziklaszoros közepén már valamivel túljárt, hirtelen kemény, éles csattanás ütött be. Kellemetlen, átható csattanás,

* Részlet a szerző jövő hónapban megjelenő „Táborig csendőrök” című elbeszélés kötetéből.

olyan, mint a közvetlen közelből acéllapra rásütött katona-fegyver fültépo útése.

E pillanatban az élen vágató csendőr egy kissé meg-ingott. A feje előrebukott s az arca egy másodpercig a lova nyakát érte...

Golyó füttyült el a füle mellett...

Most gyors egymásutánban, egyenletes időközökben újabb négy golyó repült feléjük.

A kemény ércdarabkák sívítva pattogtak vissza a rideg falazatról s füttyülő bűgásuk még el sem némult, amikor a második és harmadik lovas nagy ívben repülve, hirtelen kibukott a nyeregből.

A gazdátlanul maradt két ló fűző orrlyukakkal, riadtan vágatott tovább a vezető lovas után, akinek még ekkor sejtelle sem volt, mi történt a háta mögött.

Csak akkor vette észre, hogy egyedül maradt, amikor később, a hirtelen kiszélesülő völgyben a két nyerítő paripa egyszerre felzárkózott melléje.

Összerezent. Úgy, mintha hátulról váratlanul tőrőn ütötték volna.

A másik szempillantásban csak a két gazdátlan ló rohant tovább. Az, amelyiken ült, egyetlen rántásra mozdulatlanul állt meg alatta, mint egy kőszobor. Csak a négy ideges láb reszketett alig észrevehetően.

A csendőr hátranézett, végig tekintett a fehér, köves úton, de semmit sem látott. A sziklaszoros csipkézett falai ezer lépésnyi távolságban meredeztek az ég felé. Életlenül, hallgatagon. Csak egy nagy, fekete madár körözött csendesen a kökoporsó felett...

Egy mélyet sóhajtott s a fejét a mellére ejtette.

— Mi legyen most? — gondolta magában keserűen. — Visszamenni... egyenlő az öngyilkossággal. Abban a pokoli egérfogóban — lóhátról — huszadmagával is tehetetlen lenne... De hátha még van bennük élet?!...

Megszorította az alatta álló lovat s az, mintha tengelyen járna, csendesen hátrafordult s megindult vissza, a szoros felé...

Pár lépés után azonban a csendőr megtorpant s a ló újra állt.

— Örültség... — mormogta maga elé. — Ha én sem érem el a kitűzött célt, holnap itt rakásra fognak hullani az emberek...

A sziklák felé nézett. Az alsó ajaka megremegett. Felemelte a kezét:

— Isten veled, Mihály!... Veled is... Péter!... — susogta halkan. És kemény, barna arcán két könnyesepp gurult végig...

Három másodperc múlva szabályszerűen ügetett a megparancsolt irány felé. Messze előtte, az elszabadult két ló lehajtott fejjel, csendesen harapdálta az útmentén zöldelő fűvet...

A régi világ lándzsás gyalog katonáját Grimmelshausen így írja le: „Bár a muskétás jól meggyötört szegény kreatúra, mégis úri boldogságban él a nyomorult lándzsához viszonyítva. Rossz csak rágondolni is, hogy mennyi szenvedést állanak ki azok a szegény nyomorultak. Senki se hiszi, aki maga nem tapasztalta. Úgy vélem, hogy aki egy lándzsát megöl, az ártatlant gyilkolt le és az ilyen gyilkosságért sohasem vezekelhet. Noha ezek a szegény „Schiebochs”-ok (az volt a gúnynevük) arra vannak rendezve, hogy dandárjaikat megvédjék attól, hogy a lovasság azok közé vágjon, mégsem okoznak senkinek se fájdalmat és egészen igazságos, ha valamelyikük megszökik a hosszú pika (lándzsa) mellől. Életemben már igen sok nehéz helyzetben voltam, azonban még sohasem láttam, hogy egy lándzsás gyalogos valakit leterített volna.”

Az orvhalászatról.

Ista: FÜLEKI JÓZSEF alhadnagy (Tóponár).

A Csendőrségi Lapok sorozatos orvvadászeseteket közöl mostanában, hogy ezeknek a tanulságos példáknak az útján is felhívja figyelmünket ezekre a káros és veszélyes emberekre. Mikor az orvvadászokról olvasok, mindig eszembe jutnak az orvhalászok is és esodákozom rajta, hogy amikor az orvvadászok elleni küzdelemnek annyi figyelmet és szolgálati buzgalmat szentelünk, az orvhalászokkal viszont aránylag alig törődünk.

Ennek oka szerintem főképpen abban van, hogy az orvvadászok nemcsak a vadállományban, hanem az erdő-, vad- és csendőrök testi épségében, sőt életében is gyakran tesznek kárt, ezért azután bennük komoly ellenfeleket látunk s mindent megteszünk, hogy ártalmatlanná tegyük őket. Az orvhalászok ezzel szemben a biztonságunkra általában ártalmatlan emberek. A nyílt, vérre menő fellépést kerülik, zsákmányuk eléréséhez csak a dugott, észrevétlen utakat-módokat keresik. Ez természetes is, mert hiszen az orvvadász legeredményesebb fegyvere a puská, azzal pedig észrevétlenül maradni előbb-utóbb lehetetlen s így az orvvadász már kezdettől fogva számol azzal, hogy tetten érik. Az az ember pedig, aki ezzel számolva is megkockáztatja az orvvadászatot, feltétlenül elszántabb és egész egyéniségében veszélyesebb, mint az orvhalász, aki zajtalan eszközökkel keresi a zsákmányt, akinek nem kell nagy területet bejárnia, hanem elbújhatik a nádasban, bokrok alján, vagy az éjszaka sötétjébe burkolt vízben, a felfedeztetést tehát sokkal biztosabban elkerülheti, mint az orvvadász.

Az orvvadász és orvhalász veszélyességéről is különbözik egymástól, mert az előbbiek komoly fegyver van a kezében, az utóbbiak pedig csupán olyan eszköz, amellyel a halakon kívül másnak nem árthat. Az orvvadász hozzászokik a vérhez: öl. Igaz, hogy csak állatot, de ebből a vérvongásból az eldurvult ember könnyen átcsap az embervér klontásába. Mikor a puskát a kezébe fogja s elindul vadászni, ezzel sokkal nagyobb kockázatot vállal, mint az orvhalász s ez a nagyobb kockázat nagyobb elszántaságot is feltételez.

Szóval az orvvadászok összehasonlíthatatlán veszélyesebbek a biztonságunkra, mint az orvhalászok — persze ezek között is akadnak veszélyesebbek — s mint mondtam, ebben a különbségben látom egyik főokát annak, hogy az előbbiekkal össze sem hasonlítható mértékben többet törődünk, mint az orvhalászokkal. Ez érthető, de talán mégsem akkora mértékben, ahogyan ez az aránytalanság a gyakorlatban kialakult.

Mert ha a dolog lényegét nézzük, az ország erdekeinek az orvhalászok éppen annyit ártanak, mint az orvvadászok. Nemzeti gazdálkodásunkban a halállomány egyáltalában nem mellékes tétel, sőt! A Buh-lomány egyáltalában nem mellékes tétel, sőt! A Buh-lomány és a folyóink halgazdasága mellett egyre erősebben fejlődnek az úgynevezett tógazdaságok. Ezek egyikében például évenként 10 vagon gabonát etetnek a halakkal, az ilyen nagyértékű befektetés mellett pedig igen nagy értékek kell lennie. Ha tehát a halvagyonot nem védjük éppen olyan gondosan, mint a vadállományt, ezzel óriási károkat okozunk a halvállalkozóknak s a forgalmából orvutakon kivont halmenyiség után járó jövedelmek, adók elmaradása révén magának az államnak, mindannyiunknak.

Semmi sem indokolja tehát, hogy az orvhalászatot ne foglalkozzunk éppen annyit, mint az orvvad-

szattal. Ha egy-egy fűrjel, vagy nyulacsakát zokon vesszünk az orvvadásztól s minden esetben könyörtelenül eljárunk vele szemben, akkor ne engedjük el magunk mellett az orvhalászt sem csak azért, mert „az a néhány kis potyka nem olyan nagy dolog”. Eppen olyan érték ez, mint a fűrj, vagy akár a lécán. Hogy mennyire komolyan kell venni ezeket az egy-két potykákat is, azt a törvényből is tudjuk, amely a halas tavakból történő jogtalan halászatot nem halászati kishágásnak, hanem a Btk. 333. §-a alapján halászat elleni lopás vétségének vagy bűntettének minősíti.

Most arról kell egyet-mást elmondanom, hogy az orvhalászokkal szemben mi a legcélszerűbb eljárás. Elsősorban azt szeretném le, hogy ahányfajta vízről van szó, annyiféle a halászat s természetesen az orvhalászat is. Az orvvadászat lényege voltaképpen azonos, akár fűrjre, akár dűmvadra megy: oszkból a tályomórészt a puská. A halászatnak azonban a vízek szerint igen változatos szerkezetei és módjai vannak. Ezeket kell a csendőrnek alaposan megismernie és a halászati módoknak, szokásoknak, területek megfelelő módot megtalálni az ellenőrzésre. Aki egyszer beleéli magát ebbe a világba, később már élvezetet talál ebben a szolgálati feladatkörben.

Általános törvényként elfogadhatjuk, hogy besugó és les nélkül orvhalászt fogni nem lehet. A besugónak természetesen halásznak kell lennie. A halászok pontosan tudnak egymásról mindent. Megmondják: ki mikor, hol, milyen eszközzel, milyen eredménnyel szokott halászni s a zsákmányt hogyan, hol szokta értékesíteni. Arra azonban ügyelni kell, hogy a besugó tökéletesen megbízhatóságú a csendőr titoktartásában, mert a rendszer halászcember fél az orvhalásztól. Az orvhalász mindenképp mással szemben óvatos, visszahúzódozó, de ha egy másik halászról tudja meg, hogy elárulta, akkor azon hosszút áll. Ezért a halászok általában nem is szívesen vállalkoznak arra, hogy az orvhalászokkal szemben adatokat szolgáltassanak.

Minden halásznak s így az orvhalásznak is megvan a maga kedvelt halászhelye, rendszerint több is. Ha ezeket a helyeket a csendőr kaphatolja s egy-egy éjszakát lost nem sajnál az ügyből, akkor nem sokáig fog várakozni az eredményre. Ha ellenben nem így fog hozzá a feladathoz, hanem csak megy a vízparton s néha-néha odaméz: nem lát-e véletlenül orvhalászt, akkor soha sem fog belőlük egyet sem. Legálább is az igazán nagy zsákmányra menő, legkárosabb orvhalászok közül nem.

A vízmenten lakókat általában halászcembereknek kell tekinteni. A tanyai magyar nem lát abban kivételt, ha éjszakánként halászfegy nélkül kiül a vízpartra és a másnap ebédet összehozgondja. Kiseb folyók mentén minden második tanyában megtaláljuk az úgynevezett pókot, horitót, varsát, kaparót s egyéb olyan szerkezeteket, amelyekkel ahogony vízállás mellett, hűdős vízben, néhány óra alatt rengeteg halat lehet összehozni.

Itt főként rátkerek a vízállásra is. Ez nagyon lényeges része a halászatnak s a halászat módjainak. Nem lehetek egy rövid cikk keretében halászati értekezést, nem is ez a célom, ezért csak arra hívom fel bajtársaink figyelmét, hogy ezekkel a körülményekkel is jöjjenek tisztába, ha eredményt akarunk elérni. Az orvvadászatra áll az, hogy aki vadászcember, aki tehát a vadászat fortélyával tisztában van, sokkal könnyebben jut az orvvadász nyomára, mint akinek fogalma sincs a vadászszokásokról,

áll azonban ez az orvhalászatra kétszeresen. Itt többféle az eszköz és sok egyéb körülmény van, ami a halászást irányítja s aminek az ismerete így az orvhalászok leleplezésére vezethet.

Azt is mondhatjuk, hogy ahány halász, annyiféle a szokás. Mindegyiknek van valami bogara, babonája, de mindegyik egyforma szenvedéllyel kutatja a vízben a halat. Nagyobb szenvedéllyel, mint ahogyan az orvvadász a kukoricás sarkából a nyulakat lövöldözi. Ha tehát orvhalászokkal szemben eredményt akarunk elérni, beszélgesünk minél többet halászberekkel, akik az éppen adott viszonyoknak megfelelő halászati módokkal, szokásokkal, fortélyokkal, az egyes orvhalászok egyéni szokásaival tisztában vannak.

Halással találkozáskor, ne elégedjünk meg a halászejgy felmutatásával. Számos orvhalász ugyanis azzal biztosítja magát a baj ellen, hogy a halászejgyet kiváltja, a sokkal drágább területi engedélyt azonban nem. A legtöbb csendőr ugyanis csak a halászati jegyet nézi meg s ezzel útjára bocsájtja a halászt, aki pedig orvhalász, mert területi engedélye nincs. Az orvhalász nem sajnálja a költséget a halászati jegyre, bőségesen behozza azt neki a zsákmány, különösen akkor, ha halastavak környéki ember. Olyan is akad közöttük, amelyik megváltaná szívesen a területi engedélyt is, csak hogy halászhaszon, a halastó tulajdonosa azonban nem ad engedélyt. Így aztán sokan az orvhalászatra ragadtatják magukat.

Olyan esetet is tudok, hogy egy orvhalász másfél kilogrammos pontyokat vitt hátizsákban s mikor halászati jegyét felmutatta a csendőrnek — területi engedélye természetesen nem volt —, a csendőr megkérdezte tőle, hogy hol fogta a halakat. Az orvhalász megnevezett egy patakot, amelyent például Somogyban akárhányat találni s a csendőr elhitte, hogy abban a kis patakban ekkora pontyokat lehet fogni. Persze halastóból hozta az orvhalász a halakat, de a csendőr tájékozatlansága miatt nem fizetett rá. Éppen olyan ez, mint amit legutóbb olvastam az orvvadászesetek között, amikor azt mondta az orvvadász, hogy tizenhatos vadászpuskával, ólomdarabokkal kevert ötös söréttel — verebekre vadászott. Ezt nem hitte el a csendőr, a patakról azonban azt is hajlandó elhinni, hogy cápák úszkálnak benne. Hát, a halakhoz is jobban kell értenie annak, akinek az orvhalászok elleni küzdelem a hivatásához tartozik.

Nagyon kell ügyelni az úgynevezett halcsőszökre. Előfordul, hogy a csősz alszik, vagy ha sejt is orvhalászokat, nem mer előjönni, avagy éppen össze is játszik azokkal. Ezeknek az embereknek az adatait tehát okvetlenül ellenőrizni kell mindaddig, amíg bizonyosak nem vagyunk benne, hogy megbízhatók. Ilyen módon az egyik tógazdaságból egy nyáron át 7 orvhalász 470 kilogramm halat lopott. Ennyit ismertek be, tehát mennyit loptak akkor a valóságban s mennyit lopott a többi orvhalász? Merem állítani, hogy sok vagonra való drágán tenyészített, gondozott és nagy értéket képviselő halat elvittek azon az egy nyáron abból a tógazdaságból, míg aztán az őrsparancsnok megszokálta a dolgot, egyszerű lest tartott két járőrrel s az első éjszaka meghozta az eredményt. Ha minden vízmenti őrsön még a halászati évad kezdetén figyelmet fordítanak erre, akkor az orvhalászokkal kevesebb baj volna egész éven át. A halászati évadot egyébként nem a szokásos halászat szempontjából kell itt értelmezni, hanem úgy, hogy amikor az időjárás megengedi — sőt sok helyt télen is — az orvhalász már kint van a vizen. Különösen iva idején (tilalmi idő) jut könnyen zsákmányhoz a ilyen-

kor okozza a legnagyobb károkat az ikrás halak kifogásával.

Olyan esetekről is tudok, hogy az orvhalász szinte odaült a csendőr szemé elé, úgy fogdosta a halakat s így ment ez egész nyáron át végig egy kisebb folyó partján. Halásztá, vitte a halat boldog-boldogtalan anélkül, hogy talán egyetlenegy feljelentést tett volna az őrs orvhalász miatt. Természetes, hogy az esetenként elnézett egy-két potykából őszire sok métermázsra érték lett, amely az okszerű gazdasági forgalomból el lett vonva. Szó sincs róla, az illető őrs járőrei akárhányszor igazoltattak halászt — ha éppen találkoztak vele —, de ilyen nyíltan rendszerint csak a rendes halász mutatja magát, vagy pedig megvan az orvhalásznak a halászati jegye s mint említettem, ezzel a csendőr sokszor megelégszik. Nem azokat kell tehát folytonosan igazoltatni, akiről úgyis tudjuk, hogy jogos halászok, hanem egy kis körültekintéssel az orvhalászokat kell megkeresni.

Az utóbbi nehéz években szokássá vált egyes vidékeken, de talán az egész országban, hogy a munkanélkül lézengő emberek időöltés és némi kereset céljából egész nyíltan kiülnek a vízpartra s halásznak. Tapasztalatom szerint a csendőrök egy része hajlamos arra, hogy ezt elnézze, holott ez éppen olyan dolog, mintha munkanélküliség címén azt néznénk el, hogy valaki benyúl másnak a zsebébe s kiveszi annak a pénztárcáját. Nekünk az a dolgunk, hogy a törvényekhez, rendeletekhez ragaszkodjunk s ahhoz nincs jogunk, hogy mérlegeljük: ezt a bűncselekményt enyhébben vesszük, amazt pedig szigorúbban. Nekünk egyforma mértékkel kell mérnünk minden törvénytiszteget s rendelleneséget.

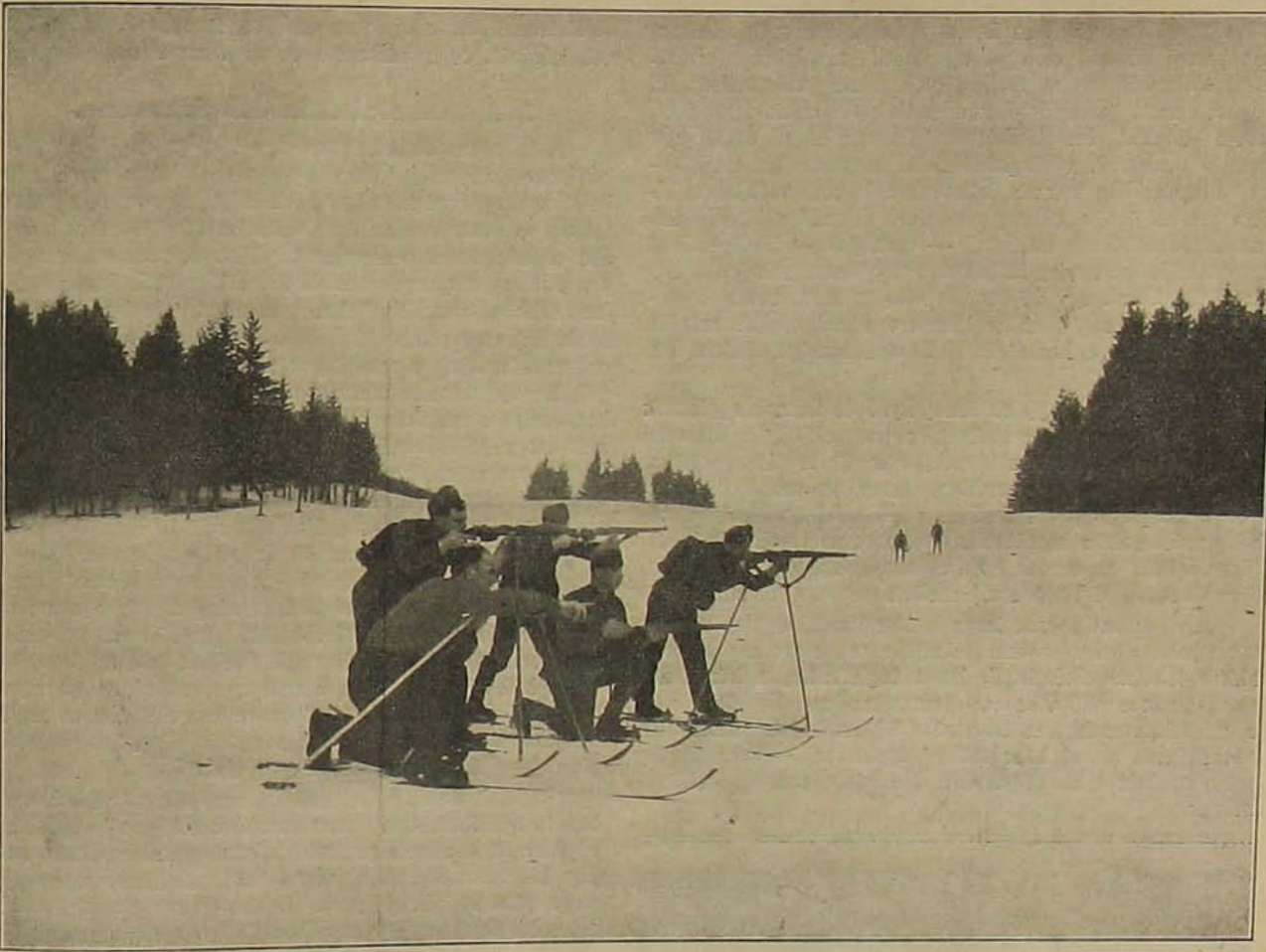
Végezetül pedig újból felhívom bajtársaim figyelmét arra, hogy a vízmenti emberekben általában orvhalászokat nézünk, kivéve természetesen a nem sok kivételt. Keressünk alkalmat arra, hogy az udvarokat, fászfűneket, kamarákat alkalmilag szemügyre vehessünk s biztosan itt is, ott is találunk halászó eszközöket. Ha azzal védekezni akarnak az érdekeltek, hogy valamelyik halászbember tartja náluk a szerszámjait; ezt nem szabad ellenőrzés nélkül elhinni. A halászó eszközök között vannak egészen agyafúrt dolgok, így például a közönséges csirkeborítóval sekély vizállás mellett rövid idő alatt tömérdek halat lehet fogni.

Létesítsünk csendőrségi takarékegyületet!

Írta: NOVÁK ISTVÁN alhadnagy (Budapest).

A pénz értékének állandóságával együtt visszatért a pénzben való bizalom, aminek az a következménye, hogy a csendőrségnél is, amely mindig nevezetes volt a takarékoságáról, mindig többen igyekeznek takarékoskodni. A tőke, amit a csendőrök takarékbba, bankba elhelyeznek, vagy hozzátartozóiknak kölcsönadnak, számottevő. A tekegyűjtés tehát a csendőrségnél megint megindult, de ennek a sok kis apró tőkének, amely azonban együttvéve hatalmas összeget tesz ki, az elhelyezése, kamatoztatása stb. rendszertelenül történik, mert nincsen megszervezve.

A csendőr a megtakarított pénzt legtöbbször takarékbba szokta elhelyezni. Ez biztosítja a tőkét, ha jó intézetnél van elhelyezve és kamatot is hoz, de hátrányos azért, mert a takarékbba helyezett pénzhez akármikor könnyen hozzá lehet nyúlni, ki lehet venni és el lehet költeni. Ezért sok fiatal csendőr, amíg olyan előjáró keze alatt szolgál, aki a takarékoskodást megköveteli, pár száz pengőt takarékbba helyez, de ha áthelyezik egy olyan helyre, ahol

Az 1933. évi hadsereg-síversenyről: A miskolci csendőrkerület járőre lövészet közben.

az előjárók nem gyakorolnak olyan szigorú előnőrzést, a megtakarított pénzt hamarosan kiveszi és eiköti, többnyire haszontalanságra.

Köztudomású tény, hogy az első ötszáz pengőt a legnehezebb félretenni; ha ez már megvan, akkor a többi a csendőr magától is félreteszi, mert a takarékoskodásának eredményét látja. Addig azonban, amíg legalább ennyi nincsen együtt, szükség van valamilyen kényszerre, ami a csendőrt a takarékoskodás első nehézségein átsegíti.

A takarékoskodás tekintetében sem a próbacsendőröket, sem pedig a nős, családos altiszteket nem lehet figyelembe venni, az előbbieket azért, mert sok mindent kell beszerezniük, az utóbbiakat pedig, mert családjuk fenntartása az illetményeiket felemésztí. A gyermektelen családos altisztek mindenesetre könnyebb helyzetben vannak s azoknál — különösen falun — nem egészen lehetetlen a takarékoskodás, de mégis, ha nem számítjuk, csak a fiatal, nőtlen altiszteket és tiszthelyetteseket, akkor is igen tekintélyes az összeg, amit havonta takarékbba helyeznek vagy másképpen megtakarítanak.

A csendőröknek ilyen takarékoskodásából azonban elsősorban a bankoknak van hasznuk, mert sokkal kisebb kamatot fizetnek a csendőrnek, mint amennyit maguk kapnak ugyanezért a pénzért, ha kölcsön alakjában továbbadják. Illetve nem is adják tovább, mert pl. egy másik tegsége, vagy más rendkívüli körülmény következtében szorult helyzetbe jut, a banktól semmi körülmények között sem tud kölcsönhöz jutni vagy csak olyan súlyos fel-

tételek mellett, amelyeket komolyan lehetetlen elvállalnia.

Szerény véleményem szerint tenni kellene e téren valamit, elsősorban azért, hogy a csendőrség tagjai által megtakarított összegeket, sőt azok kamatait is, elsősorban a testület javára gyümölesztetjük. Ezt áltál lehetne elérni, ha megalakíttatnék a „Csendőrségi Önségélyező és Takarékek Egyesületét”, amely kellően kidolgozott és jóváhagyott alapszabályok szerint működne.

Az egész ország számára egy egyesület kellene alapítani, hogy a rendelkezésre álló tőke ne aprózódjék el, ez azonban nem zárná ki, hogy annak minden kerületi parancsnokság székhelyén fiókja vagy megbízottja legyen. Az egyesületnek minden tényleges és nyugállományú csendőregyén tagja lehetne évi 2 pengő, vagyis havonta kb. 16 fillér tagsági díj mellett. Az így befizetett tagsági díjából be lehetne szerezni az egyesület megindulásához szükséges első felszerelést, míg az esetleg fennmaradó összeg az egyesület tartaléktőkéjéhez folyrna be.

A csendőrség minden tagjának módjában állana, hogy megtakarított pénzét a saját egyesületében helyezze el, amely kétségtől magasabb kamatot is fog tudni azért fizetni, mint egy pénzintézet, mert nem akar majd azon nyereszketni. A csendőrök áltál a takarékegyesületben elhelyezett betétekből a takarékegyesület elsősorban az igazoltan reászoruló csendőregyéneknek nyújtana meghatározott kamat mellett kölcsönt; a fizetett és felszámított kamat között legfeljebb félszázalék különbség lehetne, amely szintén az egyesület alaptőkéjének céljaira szolgálna.

Ha az egyesület kellő tartaléktőkével rendelkezik majd,

lehetőséggé fog válni az is, hogy minden örsnek néhány-száz pengő állandó előleget nyújtson, amelyből a csend-örök minimális kamat mellett akármikor vehetnének fel meghatározott összegig úgynevezett kiskölcsönt, legfeljebb három hónapi letörlesztésre. Vagyis, ha az örsön egy csendör vagy pl. a közigazgatás megszorulna, nem kel-lene idegenekhez mennie kölcsönért, hanem módjában ál-lana azt az örsön mindig meglevő állandó előlegből fel-venni. Ha ebből az előlegből — mondjuk — 10% mellett nyújtana is az egylet kölcsönt, azt hiszem, mindenki szí-vesen fizetne pl. egy 50 pengős kölcsön után, amelyet egy-havi időre felvesz, 42 fillér kamatot annál inkább, miután tudná, hogy ez a kamat is közös csendörsegi célokra lesz fordítva.

Természetes, hogy az önszegélyző és takarékegyletnek az előjárók ellenőrzése mellett kellene működnie. Biztosra veszem, hogy azt a belügyminiszter úr is támogatásban részesítené, legalább annyiban, hogy az annak kezelésé-hez és számviteléhez szükséges gazdasági tisztehelyettese-ket rendelkezésre bocsátaná. De ha ez nem volna is lehet-séges, akkor az egylet igazgatását nyugállományú csend-örögyének némi tiszteletdíj mellett szívesen elvállalnák.

Arra vonatkozóan, hogy a létesítendő egylet miként működnék, nem végeztem számításokat, mert azokat csak akkor lehetne elkészíteni, ha a taglétszám, a körülbelül rendelkezésre álló tőke stb. ismeretes lesz. Egyelőre csak a gondolatot akartam felvetni s kérem bajtársaimat, szí-veskedjenek ahhoz hozzászólani lapunkban, amely mindig szívesen helyet adott mindenféle közérdekű kezdeménye-zéseknek.

Szembetegségek.

Minden elképzelhető ismeretünket, tudásunk túlnyomó részét a látásunkkal szerezzük meg. Még a süketseget is nagymértékben pótolni tudjuk a látásunkkal: a süketek a beszélő száj mozgásának megfigyelésével pótolják hiányzó hallásuk jó nagy részét. Mindnyájan ismerjük a némáknak a kezek és az arc mozgásaival pótoltt jelképes beszédét, amelyet szintén a látás irányít. Súlyos csapás a sükettség és némaság, de elmondhatjuk, hogy a vakság-nál nagyobb szerencsétlenség alig érheti az embert.

Ez annyira fontos szervünk: a szem, a koponya leg-keményebb csontjai között és ott is jó mélyen van elhe-lyezve azért, hogy a külső behatásoktól védve legyen. A szem valóságos fényképezőgép. Az általunk látott tár-gyakat a két fényképezőgép — a két szem — lefényké-pezi. Az agyunk e két fénykép alapján fogja fel a rend-kívül éles képeket s azután elraktározva, örökre megőrzi. Szemünk fontosságából következik, hogy ezt a pótolhatat-ian kincset minden betegségtől és sérüléstől megóvjuk. Erre szolgál az akaratunktól nem függő szembecskulás is, pl. ha valaki a szemünk felé löki ki a kezét stb. A Csend-örsegi Lapok 1929. évi március 1-én megjelent számában

részletesen megtaláljuk az egészséges szemek működésé-nek leírását. Jelen cikkem a beteg szemmel foglalkozik.

1. A szem alkalmazkodásának romlása.

A teljesen jól látó szem úgy közelre, mint távolba nézéskor „beigazítja” magát, vagyis bizonyos határokon belül a tárgyakat mindig élesen látja. Éppen úgy beiga-zítható a szem közelre és távolra, mint a fényképezőgép. Ezt a beigazítást a szemlencse végzi. A szemlencse telje-sen átlátszó, ruganyos rostokból áll. E rostok segítségével a lencse hol ellaposodik, hol megvastagodik és így hol lapo-sabb, hol meg gömbölyűbb lesz. Ha messze nézünk, akkor erősen kinyitjuk a szemünket s ezzel a lencsét ellaposít-juk, ha meg közelre nézünk, akkor összehúzzuk a szemün-ket, amire a szemlencsénk gömbölyűbb lesz. A szemlencsé-nek ezt a játékát alkalmazkodásnak nevezzük. Teljesen egészséges szemnél pl. a 10 éves gyerek jól el tudja ol-vasni azokat a betűket is, amelyek 7—8 cm-re vannak a szemektől. 20 évesnél ez a távolság már 10 cm. 30 évesnél 14 cm, 40 évesnél 22 cm, 50 évesnél pedig már 35—40 cm. Látjuk tehát, hogy minél öregebb az ember, annál jobban távolodik a látási közelpontja, vagyis a szem al-kalmazkodása a korral kisebbedik. Így 45 éves embernek egy, az 50 évesnek kettő, az 55 évesnek két és fél, a 60 évesnek három dioptriás szemüveg szükséges az olyan könyv olvasásához, amely 33 cm-re van előtűnk az aszta-lon. Ezt a különben teljesen normális állapotot *presbió-pia-nak* — öregkori látásnak — hívjuk.

Vannak azonban betegségek, amelyek már fiatal kor-ban is béníthatják a szemlencsének ezt az alkalmazkodó képességét. A rugalmas rostokból álló szemlencsét ugyanis egy kis izom dirigálja, ennek a munkájára laposodik, vagy gömbölyödik a lencse. Minden olyan betegség, amely ezt a kis izmot avagy az ehhez jövő ideget megtámadja, egyúttal a szemlencse alkalmazkodását is rontja. Pl. az annyira veszedelmes hús-, hal-, szardínia-, kolbászmérge-zés, továbbá az ólom-, alkohommérgezések is hosszabb-rövidebb időn át gyakran okoznak szemmozgató idegbé-nulást, amikor természetesen a lencsét mozgató kis izom is megbénul. Vagy pl. a cukorbeteg, a vérbaaj, a gerincvelősor-vadás már kezdeti szakukban is előidézhetik a lencse mozgási bénulását. Ezért érdeklődik az orvos látási za-varok esetében bizonyos betegségek után is, mert pl. az alkalmazkodás kiesése már előre jelezheti az esetleg még észre sem vett vérbaajt. Gyakori, de szerencsére elég gyorsan el is múló alkalmazkodási bénulás szokott fellépni dif-teria, influenza, kanyaró, tifusz után is. Hogy a szem környékét ért sérülések, genyvedések, daganatok stb. szin-tén béníthatják az alkalmazkodást, az természetes.

Az elmondottakból következik, hogy a korraj járó és szemüveggel biztosan javítható alkalmazkodási bénulást kivéve, mindig az alapbetegséget kell gyógyítani, amiko:r a látási zavar is meg fog gyógyulni.

2. A szürke hályog.

A szemlencsét azért nevezik így, mert tényleg lencsé-hez hasonlít. Haránt-átmérője 1 cm, vastagsága nem egé-szen fél cm. Teljesen átlátszó, szorosan egymáshoz tapadó finom rostokból áll. Ha a szembe belenézünk, a szemlen-csét nem látjuk, pedig közvetlenül a kerek pupilla mögött fekszik. Ha azonban ez az átlátszó lencse megzavarosodik, akkor az átlátszóság elvész és ilyenkor a kerek pupilla mögött világos, vagy sötétebb szürke folt jelenik meg: ez a *szürke hályog*. Hogy mi idézi elő, azt biztosan nem tud-juk. Cukorbetegségeknél, vesebetegségeknél, naphtalin munká-

soknál elég gyakori. Az is bizonyos, hogy sérülések után (szúrás, szilánkbetolás, tompa ütés stb.) is gyakran keletkeznek.

A szürke hályog vagy a lencse tokjának burjánzó megvastagodásából, vagy a lencse rostjainak egymástól való elválásából indul ki. A szétvált rostok közti finom réseket zavaros folyadék tölti ki. A beteg nem is gondol hályogra, csak arról panaszkodik, hogy ködös, fátyolos a látása, mintha füstön nézne keresztül. Minél tömöttebb, sűrűbb lesz a hályog, annál inkább rosszabbodik a látás. A hályogképződés a lencse bármelyik részéből kiindulhat. Ha ez az eleinte még kicsi, szürke folt a lencse közepén — tehát éppen a pupillával szemben — kezdődik, akkor a beteg nappal rosszabbul lát, mint este. Ennek az az oka, hogy napsütésben a pupilla mindig szűkebb és ezt a szűkült kis rést a közepén levő hályogfolt eltakarja. Ha ellenben a hályog a lencse szélén kezdődik, akkor meg este lát rosszabbul a beteg azért, mert este a pupillánk jól kitágul és ilyenkor az ilyen oldalt lévő hályogfolt is útjába kerül a sugaraknak. Így érthetjük meg, hogy ha például az orvos azt hallja, hogy valakinek állandóan olyan a látási érzése, mintha mindig füstön nézne keresztül és hozzá este rosszabbul lát, mint nappal, akkor már körülbelül tudja, hogy a szemlencse szélén kezdődő hályogja van a betegnek.

Ha a hályog teljesen elborítja a lencsét, akkor a beteg azon a szemén nem lát. Az ilyen hályogos szemek csak az úgynevezett fényérzés marad meg, ami azt jelenti, hogy a szemhályogban szenvedő egyénnek csak annyi látóképessége maradt meg, hogy hat méter távolságig felismeri a gyertyafényt. Erősebb fényt természetesen messzebből is észrevesz, de a tárgyakat, vagy magát a gyertyát, a gyertyatartót már nem látja. Ha azonban valakinek olyan hályogja van, hogy még a gyertyafényről sem vesz tudomást, akkor a szemben nemcsak a lencse, hanem egyéb részek is betegek.

A szürke hályogot operációval gyógyítjuk, ami úgy történik, hogy a kokainnal érzéstelenített szemből kivesszük a beteg lencsét. A műtét seb gyorsan gyógyul. A lencsenélküli szem elé 3—4 héttel a műtét után szemüveget kell tenni, hogy ezzel a kivett lencsét pótoljuk. Mivel azonban a szemüveg nem tudja elvégezni a már előbb leírt alkalmazkodást, ezért tulajdonképpen igen sok szemüveget kellene rendelni, hogy mindent igen élesen lásson a beteg. A valóságban azonban csak kétféle erősségű szemüveget rendelünk: egyet távolba nézésre, ami 10—12 dioptra erősségű és egyet közelnézésre, amely még 3 dioptriával erősebb.

3. A zöld hályog.

A zöld hályog néven ismert szembetegség a valóságban nem hályog. Csak annyi köze van a szürke hályoghoz, hogy ez a baj is zavarja a látást. A beteg itt is úgy érzi, mintha füstön nézne keresztül, de ebben a füstben zöldszínű karikák ugrálnak, forognak. Ha pedig az ilyen szembetegnek belenézünk a szemébe, akkor a pupilla egész területét zöldesszürkének látjuk.

A zöld hályog — görög nevén glaucoma — fájdalmas és néha vakúságra is vezető szembetegség. Az egészséges szem állandóan feszesen gömbölyű, mert belülről kifelé állandó, egyforma nyomás alatt áll. Ha azonban ez a belülről kifelé ható nyomás valamilyen okból nagyobb, erősebb lesz, vagyis ha a szemünk keményebbé válik, akkor előtűnik áll a zöld hályog, a glaucoma. A bajt az idézi elő, hogy a szemlencse előtt levő kis folyadék (csarnokvíz), amely minden órában kicserélődik, valamilyen oknál fogva

nem tud visszafolyani s így egyre növekszik. Ez a növekedő folyadék mindig erősebben és erősebben nyomja a szem tokját, de a feszülésnek a csontok nem engednek. Innen vannak a fájdashnak, amelyek gyakori rohamokban jelentkeznek. A szemüregi fájdalmak átterjednek a homlokra, sőt az egész agyra is. A baj öregeknél, valamint a nőknél gyakoribb. A csarnokvíz pangását és így a zöld hályogot előidézhetik: érlemeszesedés, gyakori atropin-beceppentések, például színészeknél, továbbá sérülések, dagasztatok, szemgyulladások, hegesedések stb. A zöld hályog hasonlít a szemszívárványhártya gyulladáshoz, de a kezelésük éppen ellentétes, mert a zöld hályognál olyan szerekkel kell a szembe cseppenteni, amelyek a szemet szűkítik és így a nagy feszülést gyengítik, a szívárványhártyánál pedig ellenkezőleg: szemtágító szert kell becspegetni. A kétféle gyógyszer elcserélése zöld hályog esetében megvakulásra is vezethet.

A szürke hályog nem fáj, a beteg nem is tud róla, csak a látás romlása hívja fel rá a figyelmet, mert, mint hallottuk, állandóan az az érzése van, hogy „füstön” néz keresztül. Zöld hályognál is romlik a látás, megvan a „füstön” való átnézés érzése is, de ebben a füstben zöld karikák cikáznak. Legfontosabb jele azonban a zöld hályognak az, hogy rohamokban jelentkező, villámszerű szem-, homlok-, fül-, az egész fejre kiterjedő fájdalmak jelentkeznek.

Az állandó erős nyomás, szemfeszülés miatt egyre sorvad a szem, de különösen a képeket felfogó ideghártya és a szem egész berendezése. Ugyanezen okból a szemnek vérrel való ellátása is rossz. Külön veszedelem lehet az is, hogy a baj idővel az egészséges másik szemre is átmehet. A zöld hályogot is főleg operációval gyógyítjuk, ami a szemnek időnkénti megcsapolásából, de leginkább a szívárványhártya egy darabjának kimetszéséből áll. De a műtét előtt, sőt gyakran az után is egész életében szembeceppentésekből él a beteg.

4. A szemkaukó.

Szerencsére az igen nagymérvű lehetőségek ellenére is ritkán fordul elő. Aki azonban ezen a betegségen egyszer átesett, az még akkor is megemlegeti egész életében, ha a gyógyulás után részleges, vagy teljes vakúság nem maradt is vissza. Mert gyakori eset, hogy a tulajdonképeni gyógyulás esetében is genyesedések után visszamaradó hegesedések részleges vakúságra vezethetnek.

A fertőzés igen könnyen lehetséges. A kankóban szenvedő férfi vagy női beteg ezt a nemi betegséget a saját ujjával, a törülközővel szokta áttolani a szemébe. Megeshetik az is, hogy teljesen egészséges egyén olyan valakivel fog kezet, avagy olyan valkinek a tárgyait (ceruzát, könyvet, kését, törülközőt stb.) fogja meg a kezeivel, aki ebben a nemi betegségben szenved. Így tehát ő is ártatlanul ki lehet téve annak a megvakulásnak is. Ha a betegséget okozó baktériumok a szembe jutnak, ott a leghevesebb gyulladást idézik elő. A fertőzés után 2—3 nap múlva heves fájdashal váltják fel az addigi szemvizeskedést, könnyezést. A szemhéjuk megvörösödnek, majd annyira megduzzadnak, hogy a beteg a szemét már ki sem tudja nyitni. Már ekkor is a szük szemrésből állandóan híg, húsleveszerű váladék folyik s ez átlag egy hétig tart. Egy hét után a híg, húslevesű váladékot genyes folyás váltja fel. Heteken át is folyik a geny a beteg szemből, de végre lassan megszűnik. Látszólag a szem tisztul és gyógyul. Azonban rendszeren később nagyobb, esetleg több mákszemnyi, lencsényi fekély maradhat vissza a szem saruhártyáján, a kerek fekető részen. A fekély nagyobbodik, ha több van, azok esetleg egybe is folynak. A fekély átfúrhatja a saruhártyát és az így kelet-

kezett lyukon át kifolyik a csarnokvíz. Ezen az úton aztán a genyedés könnyen betérjedhet a mélyebb részekbe is. Sok esetben legyened, formálisan lemálik az egész szaruhártya, a szem egész látó részét szabálytalan és átlátszatlan heg foglalja el és a beteg örökre vak marad. Szerencsésebb esetben csak mákszemnyi, lencsényi, babnyi fekélyek maradnak vissza, de a látás ezek is nagymértékben akadályozzák. Ez az akadályozás a heg állandó zsugorodásával még utólag növekedhetik is.

Rendkívül fontos mindenkit figyelmeztetni arra, hogy a kankó a kezeknek és a fertőzött tárgyakkal a szemhez való érintése útján úgy a saját, mint mások szeméire is átterjedhet. Ezért a beteg állandóan mossa meg a kezét, de a szeméhez még így se nyúljon. A nemi betegség kezelésénél használt vattát, kötszert okvetlenül el kell égetni. Ezenkívül külön evőeszközt, asztalkendőt, törülközőt stb. kell használni még akkor is, ha a beteg állandó orvosi kezelés és felügyelet alatt áll, különösen kell óvakodni olyan környezetben, ahol kis gyerekek is vannak, mert ezeken még súlyosabb formákat ölthet a betegség.

Itt említem meg, hogy különösen a régi időknek sok úgynevezett „vakon született” gyermeke majdnem egytől-egyig ennek a nemi betegségnek lett az áldozata. Szülés alkalmával a saját anyja oltja be a csecsemője szemébe a balt akkor, ha ő is ilyen beteg. Körülbelül 30 év óta a törvény éppen ezért előírja a bábáknak, hogy a megszületett gyermek szemébe már az első öt percen belül kétszázalékos protargoldatot cseppentsenek be. Ennek ' elmulasztásáért a bábát súlyosan megbüntetik. Eme üdvös rendelkezés óta ma már rendkívül ritka a „vakon született” gyerek.

Hogy ezzel a súlyos szembetegséggel azonnal orvoshoz kell menni, az természetes, mert hiszen még a legodaadóbb orvosi ápolás mellett sincs kizárva a látás elvesztése. Ha valaki oktalan és meg nem engedett módon orvosi felügyelet nélkül saját maga kezelné is a gonorrhéáját és ezalatt észre venné, hogy a baj a szemére is átterjedt, akkor rögtön kórházba kell mennie, hogy az esetleges vaktságot elkerülje.

5. A trachoma.

Más néven egyiptomi szembetegségnek is nevezik azért, mert Egyiptomban a lakosságának túlnyomó része ebben a bajban szenved. Sok ember szenved még trachomában Japánban, Oroszországban, a Balkánon, Horvátországban. Magyarországon is, különösen régebben nagyon el volt terjedve, főképpen a Galicia felé eső megyékben.

A trachoma könnyen megkapható ragályos betegség. Ezt is, mint a szemkankót, a trachomás egyén által megérintett tárgyak, holmik segítségével lehet a legkönnyebben másra átvinni. Így például a kézfogás, a beteg által használt evő-, ivóeszközök, az ajtókilincs, zsebkendő, törülköző, ceruza, ágynemű, könyvek, mind jó terjesztőeszközök. Ehhez az is következik, hogy legtömegesebben az iskolákban, kaszárnyákban, internátusokban, zárdákban fordul elő, mert itt nehéz az elkülönítés. Különösen nehéz a trachomának útját állni többtagú családban, ahol valóságos családi baj lesz belőle.

A trachoma úgy kezdődik, hogy a kezünkkel valamelyik trachomás egyénnek váladékából fertőzött kezét, vagy más tárgyát megérintjük és aztán kezünkkel megfertőzzük a saját szemünket is. Erre az első pár napban egyre jobban fokozódó kellemetlen viszketés lép fel a fertőzött szemben. Lassan az egész szem, de különösen a szemhéjak bejeje erős gyulladáshoz esik, megvörösödik, megduzzad. Csakhamar állandó könnyezés, váladékfolyás lép

fel a beteg szemében. A szem fehérszínű kötőhártyája annyira megduzzad, hogy erősen nyomja a szemgolyót. A fehér kötőhártyának ez a túltengése a trachoma legfőbb tünete. Mindenki ismeri azokat az apró mákszemnyi, kendermagnyi rózsaszínű göböket, amelyek a mindennapi szemkötőhártyagyulladásoknál, különösen az alsó részen előfordulnak. Szinte hajszálig ilyen a trachomás gyulladás is azáltal, hogy a trachomás göbök, csomók rendszeren nagyobbak, a színük szürkésvörös, békapete alakúak és kocsonyás, szalonnás kinézésűek. Néha 3—4 sorban ülnek egymás mellett ezek a göbök, mintha apró málnák lennének. A göbös gyulladás igen sok váladékot termel. A szemből állandóan nyálkás, genyhez hasonló váladék folyik. Ez az a veszedelmes anyag, amely fertőz. Közben a málnaszerű kocsonyás göbök felpuhulnak, összefolynak egymással, végül is annyira ellágyulnak, hogy tartalmukat a legkisebb nyomással is ki lehet belőlük nyomni. Ez a kinyomott kocsonyás váladék természetesen még jobban fertőz mint az említett hűlészerű folyás.

Miért olyan veszedelmes a trachoma? Azért, mert a súlyos gyulladás minden következménye felléphet a szemekben:

a) Egyik legsúlyosabb következménye a *hegesedés*. A gyulladással beszűrődés, megvastagodás hónapok mulva enyhül, a baj krónikussá lesz és lassan megindul az önmagától való gyógyulás, ami abból áll, hogy a gyulladás helyein keskeny csíkok alakjában hegesedések lépnek fel. Ezek a fehéres, vonalszerű, szabálytalan lefutású hegek háló módjára át- meg átszövik a kötőhártyát és ha a gyulladás a szaruhártyára is ráterjedt, akkor azt is keresztül-kasul járják a hegek.

b) A hegesedő területek lassan és állandóan *zsugorodnak* és a környezetüket is magukkal húzzák. Így megrövidül az egész fehér kötőhártya, amely viszont a szemhéjakat húzza maga után. Különösen a felső szemhéjon szokott ez előfordulni. A hegek húzása következtében a szemhéjszélek befelé fordulnak és ráfekszenek élükkel a szemgolyóra, a pillaszőrök pedig ugyanakkor dörzsölik, súrolják a szemgolyót, ami tarthatatlan helyzetet teremt a betegre nézve. Ugyanis a szemhéj szélének és a pillaszőröknek állandó súrolása gyulladáshoz vezet a szaruhártyát és a trachoma most már a rendkívül fontos szaruhártyának erre a gyulladással részére is át fog terjedni.

c) A trachoma legsúlyosabb következménye, ha a trachomás gyulladás a szaruhártyát is megtámadja. Pedig ez sok esetben be is következik. A gyulladás vagy az előző pontban elmondottak alapján terjed rá a szaruhártyára, vagy pedig a kötőhártyáról csúszik rá. Ilyenkor épen úgy, mint a kötőhártyán, itt a szaruhártyán is beszűrődés indul meg. Az erekkel átjárt, szürkés-vörös felrakódás megjelenése a szaruhártyán már nagy szemfájdalmakat, nagyfokú könnyezést idéz elő. A beteget minden fény bántja és ezért fénykerülő lesz. Néha a húsosvörös színű felrakódás olyan vastag, hogy daganatszerűen emelkedik ki a szaruhártyáról. A veszedelmet itt is a hegesedés bekövetkezése fogja okozni. A szaruhártya egy részére, vagy teljes egészére ráborul az átlátszatlan heg és előttünk van a részleges vagy teljes vaktság. Szerencsés esetben szigorú orvosi kezelésre esetleg teljesen fel is tisztulhat a szaruhártya trachomás felrakódása, de néha még ilyen esetben is megváltozik a szaruhártya görbülete, ami a szemüveggel sem javítható, astigmatizmus nevű látási hibát idézi elő.

A szaruhártyának a fent leírt részleges, vagy teljes elpusztulását idézheti még elő a trachomán kívül a már leírt szemkankó és a szemtuberkulózis is.

A trachoma gyógyításában rendkívül fontos szerepe van az óvórendszabályoknak. Már előbb hallottuk, hogyan terjed ez a betegség. Ha tehát az ott felsorolt dolgoktól óvakodunk, elkerülhetjük a fertőzést. A törvény előírja, hogy a trachomát, akárcsak a himlőt, a hatóságoknak be kell jelenteni. Az iskolákban, laktanyákban, internátusokban stb. szintén ei van rendelve a többszöri szemvizsgálat. A trachomát okozó bacillus igen gyenge ellenállású, ezért a lakások fertőtlenítése nincs előírva, csak a beteg által használt tárgyakat kell forró vízzel, szappannal lemosni és a fehérneműket, ágyneműket kifőzni. Ha a trachomás szem nem váladékos, akkor nehezen tud fertőzni. Ezért a nem váladékos trachomás szemű gyermekek iskolába is járhatnak, de azért tanácsos őket külön padokba ültetni. Azoknak a hadköteleseknek, akik régi, nem váladékos trachomában szenvednek, katonának is be kell vonulniok, ahol állandó ellenőrzés alatt állanak. Régen, a háború előtt ezek a betegek külön, úgynevezett trachomás századokban szolgáltak.

A trachoma orvosi gyógykezeltése abban áll, hogy a fertőző göböket, csomókat eltávolítjuk, hogy a baj ne terjedhessen tovább. A trachomás csomókat el lehet távolítani egyszerű kinyomással, ami egy, e célra szerkesztett csipeszforma eszközzel történik. Egy másik mód a csomóknak éles szerszámmal való lekaparása. Körülírt, jól elkülönített területeket pedig teljes egészükben kimetszéssel távolítunk el. A műtét után 5—6 nap mulva kezdődik a lápisozás, majd a kékgálicsal való edzés. Az operációs eljárás előzetes 5%-os kokain-érzéstelenítésben történik. A legtöbb esetben évekig, sőt sokszor egész életen át tart a trachomakezelés, amelynek — ha már azt teljesen meggyógyítani nem tudjuk — az a főcél, hogy a trachoma heveny gyulladással állapotba ne menjen át s hogy a trachomás szem váladékos ne legyen, mert így sem magát nem fertőzheti a beteg, sem pedig másokra nem ragadhat át a baj.

6. Szemsérülések.

Bár a szemünk egyrészt igen kemény csontok által körülvett gödörben foglal helyet, másrészt pedig a szemhéjaink az akaratunktól függetlenül, tehát maguktól rögtön bezáródnak, ha valami közelít a szem felé, mindezek ellenére mégis elég gyakoriak a szemsérülések. A leggyakoribb eset az, amikor hirtelen valami apró tárgy vágódik bele a szembe, pl.: porszem, apró rovar, kódarabka, széntörmelék, vaspor stb. Minden attól függ, hogy a bevágódó idegen test a szem melyik részére kerül és hogy milyen mélyre hatolt be.

1. Ha az idegen test nem fúródik be a szembe, akkor a szemgolyóról a könnyek segítségével lesodródik onnan és pedig rendszeren az alsó részbe. Innen a dörzsölés és ugyancsak a könny áramlása segítségével csakhamar el is távozik a szemből. Kellemetlenebb az az eset, ha a felső szemhéj alá kerül az idegen test azért, mert fájdalmat okoz s azonkívül ilyenkor a szaruhártyát is dörzsölni fogja s az esetleg hegesedéssel gyógyuló fekélyt idéz elő.

2. A szemet érő tompa ütések, mint pl.: ökl-, bot-, ostor-, kö-, labdaütések, vagy valamely kiálló tárgynak való nekiesés. Ha a tompa ütés kiskofú, akkor csak véraláfutások okozta kék foltok maradnak vissza a szem körül, esetleg kisebb sérülések a szemén, amelyek mind hamar gyógyulnak. Ha azonban a tompa ütés egyenesen a szemgolyót éri — pl.: tompa tárgygal rádöfnék a szemre, akkor már súlyosak is lehetnek a következmények. Ugyanis a gömbölyű szemgolyó a csontos falak miatt a nyomás elől nem tud semerre sem kitérni és így a nyomás valahol

megrepeszi. A repedés a szem bármelyik részén bekövetkezhetik. A repedés következménye lehet;

a) A fényképeket felfogó ideghártya (retina) repedése, sőt teljes leválása is. (Különösen rövidlátó szemeken szokott előfordulni).

b) Megrepedhet a szemlencse tokja is, aminek következménye a már leírt szürke hályog lehet.

c) Néha a szemlencse leszakad a függesztő szalagjairól és leesve a helyéről, a szem alján helyezkedik el. Ezt az állapotot szemlencse-füccamodásnak hívjuk.

d) Megsérülhet, megszakadhat a szaruhártya is, amely repedés a hegesedés visszamaradása miatt részleges, vagy teljes vakságra is vezethet. Legsúlyosabb következmény az lehet, ha a szemgolyónak kívülről is jól látható fehér kötőhártyája reped meg.

3. A nyitott szemsérülések a legveszedelmesebbek azon okból, hogy a sérülés alkalmával fertőző baktériumok juthatnak a szembe. Maga a szembe behatoló idegen test, valamint a fentebb d) alatt említett nyílt kötőhártyarepedés is mind akkor idézhet elő nagyobb bajt, ha egyúttal fertőzés is történt, mert a tiszta szemsérülések különben gyorsan szoktak gyógyulni. A szemben lévő nedvek, a csarnokvíz, maga a lencse és az üvegtest is mind-mind kitűnő táptalajai a bejutott fertőző baktériumoknak. Pl.: egyes különben alig veszélyes genyesztő bacillusok a szemben mindig nagyfokú gyenedést idéznek elő. Mivel pedig a szemben mélyen ülő gyenedésekhez nem tudunk jól hozzáférni, sem pedig a sebet nem tudjuk rendesen kezelni, azért az ilyen genyes szemfertőzések veszedelmesek.

4. Gyakori eset, hogy a szembe forró zsír, forró víz, méz, lepattonó gyufafej, robbanó puskapor, folyékony fém, maró sav, maró lúg jut bele. Nem ritka a kvarcfény, villamos ivilámpa, napsütötte hó okozta szemsérülés, illetve égéses gyulladás sem. A legtöbb égés-marás azáltal okozt, hogy pl.: a heges gyógyulás után a zsugorodások befordítják a szemhéjakal és így a szem nemesak esúnya lesz, hanem védelem nélkül is marad. Ugyanakkor a szemgolyón pedig eltorzító hegek maradnak vissza és ha ez a heg a szaruhártyát is éri — amint az a legtöbbször történik is — akkor részleges, vagy teljes vakság is lehet a következménye.

7. A színvakság.

A szemnek csodálatos adománya, hogy nem egyszerű, hanem színes fényképezést végez. Szemünknek háromféle színérzése van: vörös, zöld és ibolya. Ennek a három főszínérzésnek a különböző keveredése adja a többi összes színt. Akinek a szemében mind a három színérzés (vörös, zöld, ibolya) ki van fejlődve, az tökéletes színérzéssel bír. Akinek azonban pl.: csak vörös és zöld, tehát két színérzése van, az már bizonyos színeket nem tud megkülönböztetni, illetve az ilyen egyén egyes színeket össze fog téveszteni. Ezeket az embereket nem színvakoknak, hanem „színtévesztők”-nek nevezzük. Ha pedig valakinél mind a három szín iránti érzés hiányzik, akkor az ilyen egyén az összes színeket egyformán szürkének látja. Csak az a különbség, hogy az általa látott különböző színeknek megfelelően az ő örökös szürke színe hol sötétebb, hol világosabb szürkének fog látszani. Az ilyen egyént nevezünk igazában színvaknak. Szerencsére ez az állapot rendkívül ritka. A mindennapi életben hangoztatott színvakok rendszeren csak színtévesztők. Teljesen helyes azonban a „színvak” elnevezés bármikor, ha pl. azt mondjuk, hogy „vörös színvak” vagy „zöld színvak”, mert itt mindjárt kifejezük, hogy milyen színnel szemben „vak” az illető egyén. Legtöbbször vagy a vörös, vagy a zöld, ritka esetben mindkét színérzés hiányzik. Ilyenkor a beteg úgy segít magán, hogy pl. vörös, vagy zöld üvegen néz át, hogy a hasonló

színeket meg tudja különböztetni. Pl. a vörös színtévesztő, vagy másként „vörös színvak” vörös üvegen át a vörös színt természetesen vörösnak fogja látni, míg a zöld szín ugyanezen az üvegen át nézve, már sötétfeketésnek fog látszani, amit csakhamar meg lehet tanulni. A színtévesztő embereket vasútra, postára, hajókra nem veszik fel. Hogy a bajt mi okozza, azt nem tudjuk, csak annyi bizonyos, hogy a szemideg megbetegedéseinek, vagy ideghártyasorvadásnál szokott előfordulni. A színtévesztés, illetve a színvakság nem gyógyítható.

8. A szem látászavarai.

A szem — mint hallottuk — nem más, mint színes fényképeket készítő fényképezőgép. A tárgyról jövő fényugarak előbb a szaruhártyán, majd a csarnokvízen, aztán a lencsén és végül a negyedik fénytörő közegen, az üvegtesten mennek át és az így elkészített képet a szem fenekén kifeszített ideghártyára (retina) vetítik. Egészséges szemben a négy fénytörőközeg és a felfogó ernyő, az ideghártya is jó lévén, pontos, éles kép keletkezik azért, mert a sugarak pontosan az ideghártyán, egy pontban találkoznak.

1. Ha a tárgyról jövő és a fenti négy törőközegen átmenő fényugarak találkozási pontja nem magán az ideghártyán, hanem az előtt van, tehát ha ez a pont az ideghártya elébe esik, akkor a sugarak mintegy rövidebbek a kelleténél, mert már az ideghártya elérése előtt egyesülnek. Az ilyen szemről azt mondjuk, hogy rövidlátó. A rövidlátó szem elé tehát olyan szemüveget kell tenni, amelyik a sugarakat mintegy szétszórja azért, hogy azok kissé hátrább, éppen az ideghártyán egyesüljenek. A rövidlátók tehát szóróüveget (convex lencse) viselnek. Szemüvegrendelésnél addig próbálja az orvos az üveget, amíg a beteg azt nem mondja, hogy jó. Mivel az üvegek erősségük szerint számozva vannak, ezért halljuk pl., hogy 4 dioptriás üveget hord az illető.

Mi az a dioptria? Mindenki ismeri azt a játékot, amikor homorú tükörrel — lencsével — a száraz fát meg tudjuk pörkölni, vagy a papírt meggyújtani, ha a tükörrel a napfényt rávetítjük. Azt is tudjuk, hogy a fa, a papíros csak akkor gyullad meg, ha a tükörrel úgy vetítünk, hogy a belőle jövő fényugarak egyetlen pontot képezve ériék a meggyújtandó tárgyat. Ezt a pontot gyújtópontnak — fókusz — nevezzük. A kezünkben tartott tükörnek a lángoló, pörkölö pontjától való távolsága a gyújtópont — fókusz — távolság. Ha a kezünkben tartott tükör és a füstölő-égő pont közti távolságot lemérjük és az például 100 cm-t tesz ki, akkor azt mondjuk, hogy ennek a tükörnek 100 a gyújtópont távolsága. Minél laposabb a tükör, annál messzebb; minél gömbölyűbb, annál közelebb lesz a gyújtópontja, ahol a fényugarakat egyesíti. (Mint előbb hallottuk, rövidlátó szemnél ez a gyújtópont nem éri el az ideghártyát, hanem előtte van a sugarak találkozási pontja.) Egy Donders nevezetű szemorvos alkalmazta először a dioptria nevet. Egy dioptriás üvegnek azt az üveget nevezzük, amelynek a gyújtópontja — fókusza — a szemtől 100 cm-re (1 m) van. Két dioptriásnál ez a távolság 50 cm ($\frac{1}{2}$ m); 4 dioptriásnál 25 cm, 10 dioptriásnál 10 cm.

2. Akik messzelátók, azoknál éppen fordított baj van. Ezeknél a szemén átmenő sugarak az ideghártya mögött egyesülnek. Vagyis a szem gyújtópontja (fókusza) az ideghártya mögé kerül. Javításnál addig kell az üvegeket próbálni, amíg olyanra nem akadunk, amelyek éppen az ideghártyára hozza előre a szem fókuszát, gyújtópontját. Tehát amíg a rövidlátóknál szóró üvegre van szükség,

addig itt ellenkezőleg gyűjtőlencsét (convexlencse) kell alkalmazni.

Az öregkori látás (presbiopia) nem egyéb, mint messzelátás, tehát az üvegrendelés egyezik a messzelátókra mondottakkal.

9. Asztigmatizmus.

Olyan szembetegség, amelynél a szem a fényugarakat nem egy, hanem több pontban egyesíti. Ebből az következik, hogy az ilyen egyén például az előtte álló tinteartóról sohasem kap tökéletes képet, hanem elnyult, szabálytalan formájú tintatartó jelenik meg előtte. Olvasásnál például 10 betűből csak 3 betűt lát élesen, 7 betűt csak félig-meddig, homályosan. Vagy például az előtte álló embernek csak bizonyos részeit látja pontosan, a többiről csak homályos képet kap. Ennek a betegségnek a legtöbb esetben az az oka, hogy a szem legkülső látó közegének, a szaruhártyának külső felszíne nem egyenes, hanem egyik irányban domborúbb, mint a másikban; vagy egyáltalában észre sem vehető kisebb-nagyobb kidomborodások vannak a külső felszínén. Mivel pedig a szaruhártyának ezek a kiemelkedő részei egészen másképpen törnek a fényt, mint a ki nem domborodó részek, ezért nem tudnak a különböző fénytörésű fényugarak egy közös pontban találkozni. Ha a szaruhártya felülete például csak egy, vagy két tengely irányában (például vízszintes és függőleges tengelyek irányában) domborodik előre, akkor ezt a törési hibát szabályos asztigmatizmusnak nevezzük. Ez a látási hiba e célra külön közsűrűlt üvegekkel még kijavítható. Ha ellenben a szaruhártya kidomborodásai különböző irányúak stb., akkor ez a szabálytalan asztigmatizmus már semilyen szemüveggel nem javítható. Az asztigmatizmus igazi oka ismeretlen. Egyes családokban gyakori és ismétlődik. Mindkét szemén ritkán szokott előfordulni.

Dr. Kemény Gyula.

A magyar kard öt világrészben.

Minden csendőr tanult történelmet az iskolában, de csendőrségi szolgálata alatt is tanulja az orsón és a próbacsendőri, járőrvezetői és őrsparancsnokképző tanfolyamokon, hogy milyen hősiességgel harcolt a magyar katona a honfoglalástól kezdve, Szent László, Hunyadi János és Mátyás király korában, a török háborúkban, a Habsburg-uralkodók zászlaja alatt, Bethlen, Bocskay, Thököly, Rákóczi nemzeti harcaiban, az 1848—49. évi legendás szabadságharcban és mint minden magyar ember, a csendőr is büszke arra, hogy ősei Európá legkiválóbb katonái voltak.

De bajtársaink közül bizonyára kevesen tudják, hogy a magyar katona nemcsak hazája határain belül védté ezer esztendeig ezt a földet, hanem a haza határain túl is meghordozta, és pedig dicsőséggel hordozta meg, a magyar fegyverek világszerte.

Európában minden nevezetesebb csatatér látta a magyarok hősiessé harcait, amelyeknek folyamán nemcsak Sziciliába, Törökországba, Délfranciaországba, Németországba, Oroszországba és Dániába jutottak el, hanem sok helyen éppen a magyar ezredek vívák ki a döntő sikereket. De Európán kívül is harcoltak magyar hősök idegen nemzetek szolgálatában, akár szövetségi érdekből, akár egyéni harcvágyból. Ki tudja például, hogy hány kitűnő magyar harcos, közlegények, tisztek, tábornokok és altábornagyok, harcolt az északamerikai polgárháborúban? Ki tudja, hogy Miksa császár szerencsétlen mexikói császársága idején a

magyar önkéntesek milyen számban harcoltak mellette? Hányan emlékeznek még rá, hogy az angol-búr háború idején a hős búrok hadseregében hány magyar önkéntes küzdött, éppen úgy, mint ahogy az olasz egység megteremtésében Garibaldi zászlaja alatt éppen a magyar légiók viaskodtak leghősiesebben a híres Türr István tábornok vezetése alatt. A világháború folyamán megfordultak csapataink Palesztinában. Oroszországban, Franciaországban és 12 évvel a világháború előtt résztvettek magyar tisztjeink és tengerészeink a boxerlázadás idején a csingtaui harcokban a messze Keleten. Még csodálatosabb kép tárul elénk, ha figyelemmel kísérjük azokat az utakat, amelyeket a magyar hadifoglyok megtettek a világháború után. Bejárták mind a öt világrészt, északtól délre és éppúgy megfordultak az északi Jegestengernél, mint Ausztrália forró égőve alatt.

Ezeket a gondolatokat egy most a *Franklin-Társulat* kiadásában megjelent gyönyörű díszmunka kelti bennünk életre, amely a *Magyar Katona, Vitézségünk ezer éve* címen körülbelül 1000 oldal terjedelmében, 2 hatalmas kötetben, majdnem 500 képpel, vázlattal, térképpel és képmel-léklettel illusztrálja a magyar katonák ezeréves hősi harcait, bemutatva nemcsak kiváló hadvezéreinket, hanem a tisztek, altisztek és közkatonák egyéni hőstetteit is. Ennek a munkának első kötetében mindjárt az előszó után találjuk azt a nagyszabású térképet, amely szemléltetően mutatja be, hogy mindenütt járt a magyar katona a magyarság küzdeimes ezerévének folyamán. Maga ez a térkép is való-ságos legendákat mesél minden szöveg nélkül is. Mutatja, hogy a magyar kitartás, a magyar erő, hűség és engedel-messég, bátorság nem riadt vissza a legnagyobb nehézség-ektől sem, mikor arról volt szó, hogy kötelességét kell teljesítenie, vagy igazságos ügyet védekeznie. Bárhol la-pozzuk fel ezt a könyvet, amely olyan, mint valami prózá-ban írt hősköltemény, mindenütt a szívet dobogtató hőstet-tek egész sorozata tárul szemünk elé. Így, együtt semmi-féle könyv nem foglalta még eddig össze a magyarság har-cainak történetét és semmiféle könyv nem emelte ki a had-történelmi események tárgyalása folyamán a csapatok és az egyének kiváló hőstetteit. Itt látjuk egycsokorba gyűjtve a magyar huszárság bámulatos haditetteit, amelyek elká-p-ráztatták egész Európát és a francia királyt és a porosz királyt egyaránt arra indították, hogy magyarokból huszárezredek toborozzanak. A magyar katonai dicsőség legzsebb lapjai azok, amelyek a Franciaországba toborozott magyar huszárezredek és a Nagy Frigyes seregében szol-gáló magyar fekete huszárok hőstetteit tárgyalják. Lélek-emelő olvasmány és egyúttal hiteles történelem. Ezt a két

célt művésziesen és páratlan szakértelemmel szolgálták a mű szerzői, akik a magyar katonai irodalom legkiválóbb művelői, *Pilch Jenő ezredes*, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, aki egyúttal szerkesztője is a műnek és munkatársai, *Gyalokay Jenő ezredes*, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, *Berkó István ezredes*, a Magyar Katonai Szemle szerkesztője és *Markó Árpád alezredes*, a hadi le-véltár munkatársa.

Amint föllapozzuk az első kötetet, Árpád vezér lovas alakja tűnik szemünkbe: az első kiváló magyar hadvezér, akinek népe azután az ezeréves harcok folyamán oly döntő szerepet játszott Európa történetében. Hogy ezt a szerepét megtarthassa, hogy ősi ereje meg ne törjön, hogy a mindig fényesen csillogó magyar vitézség el ne hunyjon: azt a célt pompásan szolgálja ez a munka, amely így kiváló nemzeti hivatást is teljesít. Ezt a szempontot honorálta *Kormányzó Úr Ó Főméltósága*, amikor ajánló sorokkal látta el a könyvet, hasonlóképpen *József kir herceg* *Öfensége*, a magyar vitézség igazi tanuja és istápolója, akinek szavai minden magyar szívéhez szólnak és *Gömbös Gyula* honvédelmi miniszter, aki lendületes előszavában a szebb magyar jövő igazi kitünő nevelőeszközének tartja a magyar vitézségnek ezt az aranykönyvét.

Hogyan lettem csendőr?

Írta: DEDE MÁRTON őrmester (Debrecen).

Alig voltam tizenkétéves, amikor már szilárd elhatározásom volt, hogy csendőr leszek.

Úgy kezdődött a dolog, hogy egy szombat este a falubeli legények túlsokak ittak a kocsmában s mint az máskor is megtörtént, a mulatozásnak verekedés lett a vége. Kikerültek a kocsmaszobából és azután részint a kocsmaudvarán, részint pedig előtte az utcán neki-estek egymásnak.

Magam, a többi gyerekekkel együtt a verekedők körül settenkedtem s izgalommal néztem a tusakodást. Csúnya kavarodás kerekedett a megszokott kocsmai bieskázásnak indult verekedésből, a félfalu férfiai gyülekezett össze hirtelenében s ki-ki csépelte, szúrta a maga régi vagy friss haragosát.

Megneszelték azonban az asszonyok is a csatát s mert mindegyiknek volt kit félténie, nekiláttak a nyelvésnek, leteremtették a verekedőket s egyre azt emlegették, hogy majd megfutnak azok, ha jönnek a csend-őrök, már üzentek is értük. A részeg legények azonban a csendőrök emlegetésére úgy feldühödtek, hogy nekiron-tottak a nyelvelő asszonynépnek, de bizony azoknál vá-ratlanul bátor ellentállásra találtak. Nem is olyan gyáva az asszonynép, ha sok van belőlük egy csomóban, akkor láttam ezt először. Köveket ragadtak s neki a legények-nek! Akár az egri nők annak idején a törököknek. Olyan visítás volt a csataterén, hogy azt még mi, gyerekek is megsokaltuk.

Egyszerre azonban hire futott, hogy jönnek a csend-őrök. Az asszonyok sikítózva rebbentek szét, a férfiak egyrésze is eloldalgott, a szilajabbak azonban — voltak vagy negyvenen — kiadták a jelszót, hogy jöhetnek a csendőrök, ha a kutvással akarják felnyaladni a vé-rüket.

Én akkor már egy fatetején ültem s biztonságban, de mégis dobogó szívvel vártam: mi lesz itt, ha a csend-őrök megjönnek?!

S azok jöttek. Messziről megláttam a kakastollat s

A császári hadseregnek a harmincéves háború alatti el-durvult tisztikarára élénk fényt vet Lípót Vilmos főherceg-nek a bécsi főhadiszálláson az 1640-es években kiadott pa-rausa, mellyel a tisztikarral tudatja, miszerint egyes tiszte-ket asztalához fog meghívni. Ezen esetre a főherceg a követ-kezőket rendelte: 1. Tiszta fehérműben, kifogástalan kabát-ban és tiszta csizmában kell megjelenni. 2. Az asztalnál nem szabad a széken hintázni és a lábakat messze kinyújtani. 3. Nem kell minden falat után inni, mert hamar megtelek az ember; a serleget mindenkor csak félig kell kiüríteni, meg-előzőleg azonban a bajuszt és a száját meg kell törölni. 4. A tálba nem szabad kézzel nyúlni; a lerágott csontokat nem szabad hűtra vagy az asztal alá dobni. 5. Az ujjakat nem szabad lenyalni; nem szabad a tányérba köpni, vagy az orrot az abroszba fújni. 6. Nem szabad az italt marha módra ve-delni, hogy az ember a székről leforduljon, vagy ne bírjon egyenesen járni.

alatta a két sötét egyenruhás csendőrt. Nyugodt, de élénk ütemben közeledtek. Istenem, mi lesz most?! Reszketni kezdtem izgalmamban, majd lepottyantam a földre. Aztán a csendőrök egészen közel értek az egy csomóba tömörült, ellenségesen várakozó férfiakhoz.

A csendőrök megálltak, kész helyzetbe vették a puszkájukat és a törvény nevében felszólították a csoportot, hogy oszoljon szét. Életemben akkor hallottam először ilyen nyomtatékkal a törvényt emlegetni s még azután is sokat törtém a fejemet ezen a szón: törvény. Nem tudtam elképzelni másként, mint csakis együtt a csendőrökkel s ma már tudom, hogy igazam volt.

A csoport a felszólításra káromkodással és közáporral felelt. Ekkor olyan dolog történt, amire azóta sem tudtam részletesen visszaemlékezni. Két éles dörrenést hallottam. Becsuktam a szememet, átkulcsoltam a fa ágát, rátapasztottam tenyeremet a fülemre s így lógtam a fán, mint az odatapadt denevér. Se láttam, se hallottam, se éltem, se haltam s nem tudom, hogyan maradtam fenn a fán, mi adta rémületemben az erőt, hogy fogózkodjam.

Mindez azonban — azt hiszem — csak pillanatokig tartott. A kíváncsiság erősebb a rémületnél is: letekinttem hát a fa alá.

Nem volt ott senki más, csak a két csendőr. Nyugodtan állodogáltak s nézték, végig a nyílegyenes, hosszú utcán mint rohannak, bukdácsolnak, török magukat hazafelé az előbb még nagyhangú legények.

Percek sem teltek bele, olyan csend lett a faluban, amilyen még soha sem volt. Azután elindultak a csendőrök. Én meg lekúsztam a fáról s észrevétlenül a nyomukba szegődtem. Ezért ugyan nagy verést kaptam otthon, mikor hazakerültem, de nem tehettem róla, mert valami ellenállhatatlan erő és csodálat kényszerített rá, hogy a csendőrök közelében maradjak. Láttam, amint betértek ebbe a házba is, abba a házba is s innen is, onnan is egy-egy legényt vezettek kifelé. Az előbb még nagyhangú legények pedig csendesek voltak, mint az őszi legyek.

Ezt az éjszakát soha sem felejtettem el s lassan megérlelődött bennem az elhatározás, hogy én is csendőr leszek. Eleinte ugyan féltettem a csendőröket, hogy a legények majd bosszút állanak rajtuk, orvul megtámadják, megölik őket s gyermekésszel nem bírtam felfogni, hogyan lehetséges az, hogy ilyesmiről soha sem hallottam, sőt mindig azt láttam inkább, hogy a legverekezőbb legények még nagyobb tisztelettel és jobb szívvél köszöntötték a csendőröket, mint azelőtt.

Most azonban tudom, hogy nem igazi csata volt az a csendőrökkel, hanem csak a virtus kitörése. A magyar ember pedig mindig megbecsüli és tiszteletben tartja azt, akiben nagyobb a virtus. Ezt tisztelték akkor a csendőrökben is, de bizonyosan tisztelik ma is ott, ahol ez megvan.

Ettől kezdve én is csendőrré lettem. Eleinte csak gondolatban és vágyaimban s később aztán a valóságban is.

Brünn 1645. évi ostrománál a védőknél akkora volt a löporhiány, hogy a svédek tüzelésére már nem is tudtak válaszolni. Pachoy császári ezredesnek végül sikerült a várost övező nagy erők leple alatt az ostromlók gyűrűjén 400 lovassal keresztülszúrni, akiknek mindegyike bizonyos mennyiségű lőport hozott. Ezen lovasok közül 150 kénytelen volt két nappal később ismét keresztülszúrni az ellenségben, mert a várban az élelemhiány miatt nem maradhatott benn.

CSENDŐR LEKSZIKON.

21. kérdés. *A községi kisbíró hamis kulccsal felnyitja a községi segédjegyző asztala fiókját s onnan több alkalommal 5—10 pengőit ellop. Mily büntetékemre gyanúja forog fenn?*

Válasz. A cselekmény a Btk. 333. §-ába ütköző, a 336. §. 9. pontja szerint minősülő folytatódólagosan elkövetett lopás büntette. A községi kisbíró a Btk. 461. §-a értelmében közhivatalnok, a lopást e jellegének felhasználásával követte el, mert hivatali állása könnyítette meg neki a pénzesfiókhoz való hozzáférést.

22. kérdés. *Egy földbirtokos mezei birtokának őrzésére évi bér mellett mezőrt fogad fel. A mezőrt a rábizott tengeriföldön 5 P értékű tengerit letör és ellop. Minősített lopás büntetéről vagy mezőrendőri kihágásról van-e szó?*

Válasz. Az évi bér mellett alkalmazott mezőrt oly szolgálati viszonyban van gazdájával, amely alapul szolgál a Btk. 336. §-a 7. pontjának megállapítására s így a gazda kárára elkövetett lopása a Btk. 336. §-ának 7. pontja szerint büntetendő minősül, tekintet nélkül az ellopott dolog értékére. Az 1894:XII. t.-c. 93. §-ának a) pontja a Btk. 336. §-a alapján minősíthető eseteket (egy kivétellel) kiveszi a mezei lopás fogalmi köréből.

23. kérdés. *Olyan magántelken levő üzlethelyiség, utóára szolgáló káprattal és kirakattal, amely a többi üzlet sorában egy magánházhöz hozzáépülten, kívül, bár alacsonyabb tető alatt van, az zárlatára és munkaszünet szemponyjából a „bódé” fogalma alá esik-e?*

Válasz. A m. kir. minisztérium 1927. évi 1804. M. E. sz. rendeletének 1. és 3. §-a szerint, ha az utcán vagy köztéren elhelyezett bódéban (pavillonban) csak sajtóterméket árusítanak, az árusítás az utcai árusítás fogalma alá esik; ha azonban a bódéban sajtóterméken kívüli egyéb cikket is vagy kizárólag egyéb cikket árusítanak, az egyéb cikkek árusítására vonatkozólag a nyílt árusító üzletekre érvényes záróra- és munkaszünetrendeletek irányadóak. Kivételek akkor van helye, ha az itt árusított cikkek egyébként utcai árusítás tárgyai is s ezeknek a cikkeknek utcai árusítása tekintetében eltérő rendelkezések vannak érvényben, ezeket a külön rendelkezéseket kell alkalmazni.

A kérdésben megjelölt üzlethelyiségre vonatkozólag azonban nem lehet vitás, hogy ez az üzlethelyiség nem lévén utcán vagy köztéren, hanem magántelken, bódénak nem tekinthető. Ezért nem esik az utcai árusítás fogalma alá például a kapualjban való árusítás sem.

24. kérdés. *A Kbt. 34. §-ának 2. pontja tiltja olyan fegyverek megszerzését, amelyek tartásán államérdekből tilos. Tilos fegyvernek tekinthető-e a boxer?*

Válasz. Olyan általános tilalom, amely alá boxer megszerzése esnék, nincsen.

25. kérdés. *A gyanúsított megjelenik a sértett lakánán, hogy az általa neki részletfizetésre eladott kerékpár vételárának utolsó lejárta 5 pengős részletét behajtsa. A sértett nem fizet, mire a gyanúsított elviszi a sértettől annak tiltakozása ellenére a kerékpárt. Milyen büntetendő cselekményről van szó?*

Válasz. A cselekmény a Bk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségének kísérletére szolgáltat alapos gyanúkat, a 65. §. szerint. A gyanúsított jogtalanul járt el, mert a kerékpár már nem volt az övé, törvényes zálogoló joga nem volt a cselekménye oly erőszaknak tekintendő, amely egy polgári perútra tartozó követelés behajtása, vagyis vagyoni haszon céljából a sértettre nézve kényszerhelyzetet akart teremteni. A cselekmény csak azért nem tekinthető befejezettnek, mert a sértett így sem fizetett.

26. kérdés. *Többen arra szövelkeznek, hogy a hazugsárolják az országban található külföldi fizető eszközöket (bank-*

jegyket). Az összehívásról külföldi fizetőeszközöket nyereséggel eladják egy pénzügynöknek, akiről tudják, hogy ily fizetőeszközök külföldre csempészésével foglalkozik. Mily büntetendő cselekmény lótosul ily esetben s mi a járőr tanulója, ha ily cselekményekről értesül. Tarthat-e házkutatást az ily cselekménnyel gyanúsítottalnál a külföldi pénznemek felkutatása végett, tarthat-e személymotozást olyan egyének-nél, akik közeli az országhatárhoz, tehát nyilván a csempészés előkészületei közben ily cselekmények gyanújába esnek?

Válasz. A m. kir. miniszterium 1931. évi 4600. M. E. sz. rendelete megszüntette a külföldi fizetőeszközök tőzsdei forgalmát, tehát tilos külföldi fizetőeszközzel üzérkedni, tilos továbbá ugyane rendelet szerint a Magyar Nemzeti Bank engedelmé nélkül külföldi pénzt az országból kivinni. Az ily cselekmény elkövetője a fizetőeszközökkel elkövetett visszaélésekről szóló 1922. évi XXVI. t.-c. 1. §-ába ütköző bűntettet követ el és 2 évig terjedhető börtönnel, üzletszerűség esetén 4 évig terjedő fegyházzal, pénzbüntetéssel büntethető. A bűnös vagyoni elégtételt adására is kötelezhető az államkincstár javára. A pénz, vagy egyéb érték, amelyre nézve a bűncselekményt elkövetik, elkobzás alá esik. A bűnvádi eljárás a budapesti kir. büntetőtörvényszéknél szervezett uzsorabíró-ság kizárólagos hatáskörébe tartozik.

Ila tehát a csendőrnek ily bűncselekmény jut tudomására, azonnal a legerélyesebb nyomozáshoz kell látnia. Nemcsak az államkincstár veszélyeztetett érdekei védelmében, hanem a bűncselekmény legfőbb bizonyítékainak megszerzése, tehát tisztán igazságszolgáltatató érdekből is a legfőbb gondot a bűnjelek, a zugforgalom és csempészés tárgyát tevő külföldi fizetőeszközök megszerzésére kell fordítania. E végből házkutatás foganatosítása a legtöbb esetben megokolt a Szut. 497. pontjának figyelembevétele mellett, a személymotozás ugyancsak fontos része lesz ily esetben a nyomozásnak, a Szut. 499. pontjának keretei között. Megjegyezzük egyébként, hogy az efajta bűncselekmények eredményes kiderítése rendszert csak úgy történhetik, ha az ily bűncselekményekkel gyanúsított egyéneket figyelés alatt tartva tettenérik, mert hiszen az ilyen bűncselekmények szereplői mindannyian gyanúsítottak, tehát a nyomozást meghúsfániaiok vagy tagadóniok érdekében áll; érdektelen tanu ily esetekben alig szerepelhet.

Az 1922. XXVI. t.-c-be ütköző bűncselekmények folytán befolyt pénzbüntetésből, elkobzott értékekből és vagyoni előg-tételből a m. kir. igazságügyminiszter az eljáró kir. bíróság és kir. ügyészség meghallgatása után megfelelő jutalmat engedélyezhet oly egyének részére, akik különös érdemeket szereztek fizetőeszközökkel elkövetett bűncselekmények felderítésében.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy lopási eset kiderítése.

Irtó: OROSZ JÓZSEF törzsőrmester (Szalánta).

1931 június 5-én a márlakémendi őrsőt Berkesd község elöljárósága távbeszélésén arról értesítette, hogy ugyanaznap a reggeli órákban Rigó Mihály* berkesdi lakos lakásába ismeretlen egyén az ajtó kinyitása után behatolt és a bezárt asztal fiókjából 967 pengő készpénzt ellopott.

A vott értesülés után őrsparancsnokom a lopás nyomozására engem Kovács István I. őrmesterrel vezényelt. Berkesd községbe érkezve, két községi esküdt,

mint bizalmi egyének kíséretében sértett lakására mentünk, hol helyszíni szemlét tartottunk, melynek során a következőket állapítottuk meg:

Sértett lakását az utcától 2 méter magas korlát választja el. A lakás ablakai erős vasráccsal vanhat beépítve. A rács házai olyan kisméretűek, hogy azon a legvéznaabb terméű gyermek sem férhetne be. Lábnym az egész lakás közelében nem volt található, kivéve sértett és hozzátartozóinak lábnyomat. Kikérdeztük sértettet, hogy la 967 pengőt honnan lopták el, ki előadta, hogy a pénz a hálószobában álló asztal fiókjában volt elhelyezve. A fiók be volt zárva. Kulcsát ő az ugyancsak a hálószobában álló szekrény tetejére helyezte. További kérdéseinkre előadta még, hogy a kules elhelyezéséről feleségén kívül senki sem tudott. Felesége a lopás napján ő vele együtt a berkesdi határban levő szőlőjükben dolgozott. Édesanyját, özv. Rigó Györgynét otthon hagyta azzal, hogy a baromfiak megettése után ő is kövesse őket a szőlőbe.

Özv. Rigó Györgyné, sértett édesanyja a járőrnek előadta, hogy fia és menyé távoztása után a baromfiakat megette, majd a hálószoba ajtaját becsukta. A kulcsát az előszobában elhelyezett varrógép fiókjába tette. Ezután az előszoba ajtaját csukta be, melynek kulcsát az udvarban levő löstállóban, egy vakablakba helyezte s azután ő is eltávozott a lakásról. Midőn a délutáni órákban a baromfiak etetése és főzés végett korábban hazatért, észrevette, hogy az istállóban elrejtett kules nem úgy van letéve, mint ahogyan ő az eltávoztásakor hagyta, azonban nem lúnt fel neki szeml, mert a hálószoba kulcsát viszont ugyanúgy találta a géphiókban, amint azt reggel odatette. Este, midőn menyé és fia hazérkeztek, fia azt mondta feleségének, hogy vegyen ki pénzt és hozzon a boltból rézgálicot. Az asztalfiók kulcsát az asszony nem találta rendes helyén, mire férje is keresni kezdte és azt a szekrény tetejének közepén találták meg. Ekkor már rosszat sejtett. Kinyitotta az asztalfiókot s látta, hogy a 967 pengő hiányzik.

Mivel a helyszíni szemle a tettes kilétére nézve csupán azt a támpontot szolgáltatatta, hogy az a helyi viszonyokkal ismerős egyén lehetett, járőr azután puhatolt, hogy mint ilyenek, kik jöhetnek figyelembe. Megtudta, hogy körülbelül egy évvel ezelőtt sértett szolgálatában egy Kaszás István nevű háziacseléd állott, ki jelenleg Berkesd községben Török István otlani lakosnál szolgál. Hallotta járőr azt is, hogy ez az ember még mindig bejáratos sértett házába, amit azonban sértett fel sem említett. Így sértettnek és család-jának újból kikérdezése vált szükségessé annak tisztázása végett, hogy Kaszás tényleg szokott-e hozzájuk ellátogatni s hogy az a bűncselekmény elkövetését megelőző napon nem fordult-e meg náluk. Ezen kikérdezésnek sértett sem magát, sem családját nem volt hajlandó alávetni. Kereken kijelentette, hogy a lopás elkövetésével édesanyját gyanúsítja, ki ellen azonban a bűnvádi eljárás megindítását nem kívánja s így kéri a nyomozás beszüntetését. A járőr ezt nem tartotta ugyan lehetetlennek, de sértett ilapoz gyanúját egyáltalán nem osztotta. Ezért a nyomozás beszüntetése előtt még egy kísérletet tett. Berkesd községben lakott Hevér István többször büntetett előéletű egyén. A járőr célszerűnek látta ennek, valamint Kaszás Istvánnak kikérdezését arra vonatkozólag, hogy a bűncselekmény idejében hol tartózkodtak. Hevér István kifogástalan alibit igazolt. Kaszás lakásáról való távollété miatt nem tudta ugyan kikérdezni, de gazdája, Török István

* A nevet megváltoztattuk. (Szerk.)

községi esküdt a járőrnek határozottan kijelentette, hogy cselédje az ő családjával együtt aznap a kora reggeli órákban kiment a berkesdi határban levő földjükre dolgozni, honnan csak a késő esti órákban jöttek haza. Szóval Kaszás bűnösségének lehetőségét is el kellett ejteni, mert alibijét a járőr előtt is jólismert megbízható hatósági személy igazolta. Mivel másra nem volt gyanunk, kénytelenek voltunk a nyomozást sértett kérelmére beszüntetni s eredmény nélkül az örsre bevonulni.

Ebbe azonban nem tudtunk belenyugodni. Az volt az érzésünk, hogy nem végeztünk egész munkát. Nem lételeztünk fel sértett anyjáról olyan nagyfokú ügyetlenséget, hogy a lopást éppen olyankor kövesse el, amikor egyedül van otthon, mikor tehát a gyanúnak eleve ő rá kell irányulnia. Járőrtársammal elhatároztuk, hogy a jövőben minden szolgálatunk alkalmával puhatolni és érdeklődni fogunk ezen ügy iránt. A következő szolgálatot őrsparancsnokom ismét Berkesd község felé vezényelte. A községbe érkezve, megtudtuk, hogy a lopás elkövetéséből kifolyólag kikérdezett Hevér István és Kaszás István berkesdi lakosok igazoltatásukat sérelmesnek vették és 1931 június 7-én Pécsről magánnyomozót hoztak nyomozó kutyával együtt, hogy a tettest állapítsa meg s így az ő jó hírnevüket — mely az alibi igazoltatással csorbát szenvedett — állítsa újból helyre. A nyomozónak 50 pengőt fizettek.

A magánnyomozó munkájának befejezése után az örsöt arról értesítette, hogy a kutyája a nyomokat a helyszínéről kiindulva Kovács László berkesdi lakos lakásáig követte. Kérte, hogy az örs a nyomozást ebben az irányban indítsa meg.

Ezen értesítésre őrsparancsnokom mit sem adott. Jól tudtuk mindnyájan, hogy ha más bizonyítékot beszerezni nem tudunk, a bíróság a magánnyomozó által végzett nyomozást bizonyítékul nem fogadja el. Minden mástól eltekintve, a rendőrkutya által kiszimatolt nyom teljesen megbízhatatlan volt, mert kutyát a bűncselekmény elkövetése után több mint 24 óra múlva vették igénybe, már pedig köztudomású, hogy hat óra eltelté után a rendőrkutya — egészen különleges esetektől eltekintve — nyomot kiszimatolni nem képes. Hevér és Kaszás azonban nem nyugodtak. Állandóan fenyegetőztek, hogy jogtalan eljárásunk miatt fel fognak jelenteni bennünket. Ezzel mi édeskeveset törődünk, mert meg voltunk győződve eljárásunk jogosságáról. Ezentúl még szorgalmasabban puhatolunk az ügyben.

A régi háborúkban a katonák mesébe illő zsákmányokra tettek szert. Azonban a könnyen szerzett vagyon könnyen is ment el. A harmincéves háborúban a császári seregnek egyik teljesen lezüllesztett közkatona, akinek — miután mindenét elitta — már csak egy ing képezte minden vagyonát, francia duplaaranyakkal telt nagy hordót zsákmányolt, melyet alig bírt elhengeríteni. Gondolta, hogy egyszer úr lesz. Megzökött ezredétől, drága ruhákat, 6 pompás lovat, kocsit vett, lovászokat, lakájokat, sőt cifra uniformisos tükürt fogadott és „Oberst Lumpus” név alatt Münchenben egy szállodában lakott, hol pompásan élt. Holtz tábornok itt találkozott vele és Lumpus ezredes azonnal meginvalta őt fejedelmi vacsorára. A vacsora végén a házigazda csemege helyett pompás arany nyakláncot és 500 francia „pisztolyt” (aranyat) ajánlódézott vendégének, amit az — gondolván, hogy igazí úri bajtársal van dolga — az akkori felfogáshoz mértan el is fogadott. Annál jobban bámolt, midőn egy-két hét múlva Lumpus ezredes urat, ki mindenét eltékozolván, a szállóból egy szál rongyos kabátban kidobott, mint elfogott szökevényt hozták elője.

1931 június 22-én Berkesd községben országos vásár volt. A rend fenntartására őrsparancsnokom ismét engem és Kovács István őrmestert vezényelt ki szolgálatba. Ezt az alkalmat szintén felhasználtuk arra, hogy az elkövetett lopás ügyében puhatolódjunk. A vásár jó alkalomnak látszott. Faluhelyen itt tűnik ki, hogy ki költekezik legjobban. Puhatolásaink során bizalmasan értesültünk, hogy Kaszás István a lopás elkövetése napján korán reggel nem ment ki Török István berkesdi lakos községi esküdttel és annak családjával a mezőre dolgozni, hanem csak délelőtt 10—11 óra közötti időben követte őket oda. Ezt nem akartuk elhinni, hisz Kaszás alibijét gazdája, Török István esküdt határozottan igazolta s ezenkívül azt az egyént, kitől értesülésünket szereztük, mint hazudozó embert ismertük s így azt gondoltuk, hogy félre akar vezetni bennünket. Az új adatot mindenesetre tudomásul vettük, de vártunk a fellépéssel addig, míg több bizonyíték lesz a kezünkben.

A vásár megkezdődött. Jöttek-mentek az emberek. Járőrtársammal figyeltük, hogy kik költekeznek a legjobban, de senki sem tűnt fel. Megkérdeztük a kocsmárosot is, ki szintén berkesdi lakos volt, hogy valamilyen cselédember nem váltott-e nála nagyobb névértékű pénzt. A kocsmáros elmondta, hogy Török István községi esküdt Kaszás nevű cselédje egy liter bor árával tartozik neki. Fizetni akart 20 pengős bankjeggyel, de ő azt nem tudta felváltani. Kaszás erre öt-pengőst vett elő és tartozását azzal fizette ki.

Gyanunk ismét feléledt. Kaszást figyeltük a vásáron. Gazdasszonyával, Törökknével járt-kelt, de nem vásárolt semmit. Szóbaelegyedtünk Törökknével. Kérdeztük, hogy mit szándékozik vásárolni. Azt felelte, hogy semmit, mert nincs pénze. Két pengője volt, azt is oda kellett adni bér fejében Kaszásnak, ki azzal fenyegetőzött, hogy ha nem kap pénzt, felmondja a szolgálatot. Kaszás ennél a beszélgetésnél nem volt jelen.

A vásár már befejezése felé közeledett, amikor a vásártéren felállított kocsmahelyiségben megjelentek a zenészek és hegedülni kezdtek. A helybeli fiatalság szokás szerint táncra perdült, köztük a mi Kaszásunk is. Észrevétlenül figyeltünk. Ennek meg is lett az eredménye. Kaszás István tánc közben szénézett maga körül s mikor bennünket nem látott, egy öt-pengőst vett elő zsebéből és azt a zenészeknek adta. Rövid idővel ezután újabb öt-pengőst adott át a kocsmárosnak, hogy a zenészeknek bort adjon érte. Ebben azonban a járőr közbelépése már megakadályozta. A tömegeből kiszólltva a községházához kísértük, ott két községi közeg jelenlétében megmozdtuk, mely alkalommal nála még egy darab 10 pengős bankjegyet találtunk. Azon kérdésemre, hogy a nála talált pénzt hol vette, eladta, hogy azt gazdasszonya adta neki a vásár alkalmával. Kikérdeztük arra vonatkozólag is, hogy a kocsmári adósságát mikor fizette ki. Tagadta, hogy neki kocsmári adóssága lett volna. Gyanúsítottunk ily módon elmentésére került ügy gazdasszonya, mint a kocsmáros állításaiival. Gyanunk most már alaposan vált, ezért a nyomozás lefolytatása végett őrizet alá vettük s a tanúk kikérdezéséhez fogtunk.

Ezután egy kis cselhez folyamodtunk.

Járőrtársammal megbeszéltük, hogy gyanúsítottat az egyik szobában elhelyezzük, hova megelőzőleg járőrtársam már elbújt. Ezután beiktaldjuk hozzá egyik barátját azzal, hogy mint tanu várja meg, amíg a saor reá kerül. Járőrtársam ezalatt kihallgatta beszélgetésüket. Így is történt. Járőrtársam jelentette, hogy Ka-

szás barátját 50 pengő jutalom kilátásba helyezése mellett gazdasszonyához küldte, hogy az a csendőrök érdeklődésére azt állítsa, hogy a pénzt a vásár előtt ő adta Kaszásnak. Néhány perc múlva kihívták a tanút.

Ezután az összea bizonyítékot gyanúsított elé tártam, de az megmaradt konok tagadása mellett. A büncselekményt nem ő követte el s arról nem tud.

Mivel minden bizonyíték amellett szólt, hogy a cselekményt csak ő követte el, így a tényvizslat megsejtesztése végett az őrsállomásra (Máriakémetre) kísértek, hol még egy csejogást próbáltam meg. Reggel nyolc óra előtt, midőn tudtam, hogy telefonon hiába fogok csejgetni, a posta úry sem jelentkezik, gyanúsított jelenlétében odamentem a távbeszélőhöz, csejgettem és elkezdtem beszélgetni. Úgy tettem, mintha arra válaszolnék, hogy az ellopott pénz megkerült. Gyanúsított színtét változtatva hallgatta a beszélgetést. Ezután a kagylót letettem és megkérdeztem gyanúsítottól, hogy miért nem akarta elárulni, hogy ő követte el a büncselekményt. Közöltem vele, hogy most megyünk vissza Berkesdre, mert megtalálták a pénzt, ahová azt elrejtette. Gyanúsított erre elmondta, hogy eddig azért tagadott, mert a lopást nem egyedül, hanem Hévér István berkesdi lakossal együtt követte el, aki neki azt mondotta, hogy ha a cselekmény elkövetését beismeri, agyon fogja ütni. Ugyanakkor megmondta, hogy az ellopott pénzből 760 pengő gazdjára udvarán egy cserépszindellyel van letakarva, mit járőr ezen helyen meg is talált.

Előadta, hogy a magánnyomozót Pécsről Hévér Istvánnal azért hozatták ki, mert jól tudták, hogy az nem fog őhozzájuk menni s így a községbeliek előtt becsületük továbbra is fent fog maradni, mert ezáltal a csendőri nyomozás során rájuk terelődött gyanu teljesen eloszlik.

Előadta még azt is, hogy gazdjára Török István berkesdi lakos esküdt az esetről semmit sem tudott ugyan, de azért őt kioktatta, hogy a csendőrök érdeklődésére azt felelje, hogy a büncselekmény elkövetése napján korán reggel oiment a mezőre dolgozni, mert a csendőröknek ő is azt mondotta.

Hévér István berkesdi lakost a büncselekmény mikénti elkövetési módjára kikérdeztük, ki a terhére rótt büncselekmény elkövetését taradta s tagadása mellett mindvégig kitartott.

Így derítettük ki ezt a nagyobb vagyoni kárt okozott büncselekményt annak dacára, hogy sértett a nyomozás beszűntetését kívánta. A siker sértett részére is megnyugtatót hozott. Elkérintve a kár tetemes részének megkerültetésétől, lelkiileg is megkönnyebbült, mert bizonyítást nyert, hogy a lopást nem édesanyja követte el.

Török esküdt családjának azért fogta pártját, mert vele bér dolgában állandóan elszámolási viszonyban állott s így, bár az elkövetett büncselekményről nem bírt tudomással, hamis állításával mégis pártjára kell a nyomozó csendőrről szemben.

Gyanúsítottakat a pécsi kir. ügyészséghez adtuk át, kiket a bíróság azután egyévi fogházzal ítél.

A leírt nyomozás elősorban arra nyújt tanulságot, hogy milyen tartózkodón kell fogadni a nyomozó járőrnek az állíbtánuk bemozdásaát. A nyomozó csendőrnek elnek az állíbtánuk bemozdásaát. A nyomozó csendőrnek elnek az állíbtánuk bemozdásaát. A nyomozó csendőrnek elnek az állíbtánuk bemozdásaát.

iránt. Bármily megbízhatónak is tűnjék első pillanatra a tanu (Jóhánév, állás), előadását ellenőrizni kell. Mert két veszély fenyeget. A tanu tévedhet vagy hazudhat. Erre csak az alapos ellenőrzés révén lehet rájönni. Az esküdt szava sem készpénz, ezt ez az eset bizonyítja. Ha a megfelelő ellenőrzés az első alkalommal megtörténik, a nyomozást már előbb sikeresen be lehetett volna fejezni. Ezt a hibát azonban a járőr jóvátelte további igen helyes magatartásával és eljárásával. Nem nyugodott bele az eredménytelenségbe. Szívósan tovább kutatott. Puhatólása során ugyan az első esetnek fordítottja is megtörtént vele. Az első esetben elhítte ellenőrzés nélkül az igaznak ismert ember hazugságát, a másodikban kételkedett a hazugnak ismert ember igazmondásában. Ennek dacára nem engedett. Most a büncselekményből származó haszon birtokolásának bizonyítása révén akart eredményhez jutni. Ez az út, sok ügyesség és leleményesség mellett előhoz is vezetett.

Járőrvetetői tanfolyamok befejezése. A klepesti gyalogtanulmányozóknál a Járőrvetetői tanfolyam hallgatóinak vizsgálója február 27-én volt. A vizsgán Romániai lovag Czöpler Gusztáv, a m. kir. csendőrség felügyelője mellé beosztott tábornok, Alkay József ezredes, budapesti I. kerületi parancsnok és Percy László őrnagy volt jelen. A tanfolyamon 40 hallgató vett részt. Első Járőrvetetői Gábor őrmester (IV. kerület), második Szondi István őrmester (VI. kerület) és harmadik Butor József őrmester (V. kerület) lett. A vizsga befejeztével Romániai lovag Czöpler Gusztáv tábornok új megelégedéssel fejezte ki a vizsga eredménye felett. — A postacenzúrában járőrvetetői tanfolyam február 28-án nyert befejezést. A vizsgán megjelent Romániai lovag Czöpler Gusztáv tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője mellé beosztott tábornok és Percy László őrnagy, kiképzési előadó. A tanfolyamon 41 hallgató vett részt. Ezek közül sikeresen levizsgázott 33, pótvizsgára utasítottatott 6, a tanfolyam megismétlésére utasítottatott 2 hallgató. Elsőnek vizsgázott Huruosztos (Hajzer) András őrmester, második lett Roma Gábor őrmester és harmadik Kiss Sándor őrmester, valamennyien a budapesti I. kerületből.

Táncestély a budapesti csendőrségi társalgó helyiségében. A budapesti csendőrségi társalgó február 27-én, fél 18 órai kezdettel táncal egybekötött táncestélyt rendezett. Az estélyen úgy a lényeges létség, mint a nyugdíjasok családjaikkal együtt nagy számban jelentek meg. A táncmulatság igen kedélyes hangulatban folyt le és a reggeli órákban ért véget.

Tánc- és táncestély a szombathelyi állíbtánú és önképzőkörében. A szombathelyi csendőrségi társalgó február 25-én, fél 18 órai kezdettel az állíbtánú és önképzőkörében táncal egybekötött táncestélyt rendezett. Az estélyen 80 lényegesen és 15 szombathelyen telepedett nyugdíjasok csendőrségi társalgó jelent meg családjaikkal együtt. A helyiségi honvédelmi kaszinó is képviseltette magát. A zenét a m. kir. „Mátyás király” 6. honvédelmi gyalogezred zenekarának részlege szolgáltatta. A megjelentek külön hangulatban a késő esti órákig maradtak együtt.

A hadereg-síveserény csendőrségi eredménye. Március harmadikán, a hadereg-síveserények első napján bonyolították le a Bükkhegységben a járőrvetetői, várakozásos felüli jó hírvizonyok mellett. A versenyre 30 járőr nevezett, melyek

közül 29 indult az ország minden részéből. Befutott: 27 járőr, 2 feladta a versenyt. Táv: 18 km. volt. Győzött a miskolci 19. h. gy. e. járőre, ideje 2 óra 42 perc 45 másodperc volt. A miskolci csendőrkerület járőre hatodik helyezést ért el 2 óra 36 perc 40 másodperc idővel; találate: 9, az időből levonva a találatokat á = 30 mp., értékelt ideje 2 óra 32 perc és 38 másodperc lett. A járőr tagjai voltak: *Plávenczky Ferenc* százados járőrparancsnok, továbbá *Máté János*, *Kurucz Géza*, *Angel János* és *Tor János* csendőrök. *Plávenczky* szds. mint járőrparancsnok tiszteletdíjat kapott, a járőr tagjai pedig a miskolci 7. vdr. bronzplakettjét nyerték. A 23—27-ig helyezett honvédjárőrök ideje 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{3}{4}$ óra volt. A csendőrijárőrnek kimagaslóan mintaszzerű magatartása a löállásban domborodott ki, amit a verseny rendezősége külön kifejezésre is juttatott. A csendőrijárőr ugyanis a löállásba való érkezésétől számított 30 másodperc alatt elhelyezkedett, leszerelt, lelért (12 lövés, 6 taklattal), felszerelt és a löállásból tovább indult. A tiszti versenyben 47 tiszt indult. A csendőrtisztek közül *Plávenczky Ferenc* százados 11-ik lett 7 perc 46 másodperccel. A legénységi 3 km.-es lesikló versenyben, amelyben 63 fő indult, *Máté János* csendőr 8 perc 36 másodperccel 24-ik, *Kurucz Géza* csendőr pedig 9 perccel 26-ik lett. A hadsereg-sivernyi utolsó száma, a 18 km.-es futóverseny, amely március 5-ére volt kiírva, a nagy esőzés miatt elmaradt.

Dicséretet. A m. kir. csendőrség felügyelője dicséző okirattal látta el: *Oláh András* II. VI. kerületbeli törm-t, mert különleges és felelősségteljes szolgálatát több éven keresztül kiváló buzgalommal és különös éberséggel látta el.

A budapesti I. kerület parancsnoka dicséző okirattal látta el: *Fischer Pál* th-t, mert 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal teljesítette s az utóbbi években őrsparancsnoki minőségben mozgalmas örsét minden téren igen jól vezeti; *Bodor Ferenc* törm-t, mert 13 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt köteleit a közbiztonsági szolgálatban odaadó készséggel, az utóbbi években irodai szolgálatban ügybuzgalommal jó eredménnyel teljesítette; *Kudár József* törm-t, mert 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt példás magaviseletet tanusított s a közbiztonsági szolgálatot, főként az utóbbi években járőrvezetői minőségben készséges szorgalommal, igen jó eredménnyel teljesítette. Nyilvánosan megdicsérte: *Hajdu Kálmán* th-t, mert 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot odaadó szorgalommal, igen jó eredménnyel teljesítette és őrsparancsnokhelyettesi minőségben őrsparancsnokát hathatósan támogatta; *Varga Károly* II. törm-t, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanusított és köteleit készséges buzgalommal teljesítette; *Csintó János* és *Zsolttáros János* törm-t, mert 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot buzgón, jó eredménnyel teljesítette és mindenkor jó magaviseletet tanusított; *Szalagyi András* törm-t, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot odaadó készséggel, főként az utóbbi években járőrvezetői

minőségben igen jó eredménnyel teljesítette; *Kiss Lajos* és *Bankó János* törm-t, mert 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot főként az utóbbi években járőrvezetői minőségben buzgón és jó eredménnyel teljesítette; *Simon Gábor* és *Bernáth István* törm-t, mert 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanusított, a közbiztonsági szolgálatot buzgón és eredményesen teljesítette.

A székesfehérvári II. kerület parancsnoka dicséző okirattal látta el: *Nagy István* I. és *Kispál János* th-t, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén nagy szorgalommal kifejtett igen buzgón és eredményes tevékenységéért, valamint alárendeitjeinek helyes irányú nevelése és befolyó solásáért; *Vida István* I., *Petróczi Mihály* és *Mezől Mihály* th-t, *Hargita József*, *Farkas Ferenc*, *Szalai Lajos* II. és *Pálfi József* törm-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Csete Lajos* th., *Varga József* és *Varga György* törm-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Nagy János* II. törm-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, valamint irodai segédmunkási minőségben lankadatlan buzgón szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért: *Ozel Ferenc* th-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, valamint irodai segédmunkási minőségben lankadatlan szorgalommal, nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért. — Nyilvánosan megdicsérte: *Orbán Mihály*, *Csik György*, *Túri Ernő* th-t, *Fülöp Dénes*, *Galler Péter*, *Herczeg Ferenc* I., *Bódi Lajos*, *Mérei János*, *Leicht Konrad*, *Selmeczi József*, *Nagy István*, *Ményhárt Vendel*, *Nagy Ferenc* III., *Burján Lajos*, *Kuti Gábor*, *Szabó János* I., *Pethő István*, *Sarang Lajos*, *Polgár Mihály*, *Szabó Lajos* I., *Hevesi Lajos*, *Gulyás Vince*, *Fábián József* I., *Gerencsér Ferenc*, *Szöke János*, *Lojda Antal*, *Véghelyi Ferenc*, *Takács Vince* II., *Perger Mihály*, *vitéz Torda János*, *Erdélyi Bálint*, *Fülöp József*, *Kiss Ferenc* II., *Szabó Géza* törm-t, *Borbély József*, *Tomor István*, *Holczér Ferenc*, *Bozai József*, *Havas Zoltán*, *Kovács Gergely*, *Móker István*, *Polgár János*, *Köröcz Kálmán*, *Krisztof János*, *Nagy Sándor* V., *Tar Lajos* és *Herczeg József* törm-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Kéki Lajos* és *Pál Pál* th-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, valamint 2 év óta nyomozó minőségben lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Németh János* I th-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, valamint irodai segédmunkási minőségben lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért.

A szombathelyi III. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte: *Horváth József* V. th-t és *Németh József* III. törm-t, mert Gyűrűs községi az orvvadászok kiletét napokon át tartó leleményes és körültekintő nyomozással kiderítették, több egyént feljelentettek és számos bűnjelt őrizetbe vettek, továbbá *Csarmasz Dező* törm-t, és *Bognár Lajos* cs-t, mert a fenti nyomozásban járőrvezetőjüket hathatósan támogatták.

A dabreceni VI. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte: *Becsei Jenő* törm-t, mert szolgálaton kívül egy előtte gyanús egyént önbuzgalomból megfigyelt, majd vele szemben szolgálatilag fellépett, így lehetővé tette egy veszedelmes betörő elfogását és az igazságszolgáltatás kezére juttatását s kb. 2500 P értékű ellopott tárgynak a káros birtokába való visszajuttatását.

Csendőrijárőr megtámadása. Február 28-án, 22 óra előtt Kóka község Kultúrházában tartott tűzoltómulatság hatóságilag megállapított záróját ellenőrző csendőrijárőrnek, melynek tagjai *Szabó István* VI. őrmester és *Kovács Mihály* II. csendőr voltak, a mulatságról távozni nem akaró legé-

Szolgálatban...
Szolgálaton kívül...
...mindig kifogástalan, tetszetős a csendőr megjelenése, ha

egyenruházati és felszerelési cikkeit
az

„Elite”

Cégtulajdonos: **ALMÁSI ISTVÁN**

Áruházban szerzi be.
Budapest, VI. Nagymező-ú. 38.
Tel.: 214-83. Postaiánk. csekésk. 16.969.

Pollák Rezső „ALBA” cipőáruház
Székesfehérvár
Bőr- és lakk-síma zugszabóipók, csizmák, női és gyermekcipők legelőbb beszerzési forrása.
Kérjen képet árjegyzéket!

nyek ellenszegültek. A Kultúrház udvarán a legények a járőrrel szemben fenyegető magatartást tanúsítottak, majd egyikük megragadta Kovács csendőr szuronyát. Kovács csendőr fegyvert használt és a támadó balkarját megszurta. A fegyverhasználat után a legények az udvart elhagyták, a járőr pedig a Kultúrház folyosójára ment, hogy ott a sebesültet első segélyben részesítse. Időközben a legények összebeszélték, majd 10—12-en a folyosó két ajtaján és három ablakán keresztül meglepetésszerűen berontottak a folyosóra, az ott első segélynyújtással elfoglalt járőrt megrögzítve, földre töpérték és ütlegelni kezdték. Szabó őrmester az első ütéstől eszméletét veszítette. Kovács csendőr kardjával védekezett, de hátulról az egyik legény kalapáccsal leütötte úgy, hogy ő is eszméletét veszítette. Az eszméletlen esendőrtket a legények oly súlyosan bántalmazták, hogy Budapestre, a 9. számú honvéd- és közrendészeti helyőrségi kórházba kellett őket szállítani, hol jelenleg is ápolás alatt állanak. A támadók megszöktek. A tettesek kézrekerítésére megindult nyomozás során hat gyanúsítottat budapesti rejtékhelyükön, március 3-án este, a budapesti 1. nyomozó alosztály a rendőrség segítségével elfogott. A kivizsgálás folyamatban van.

Rálóttek a pihenő csendőrrjárőre. A móri csendőrör egyik járőre február 22-ére virradó éjjel pihenőt tartott Pusztavám község pihenőhelyén. Pél 2 óra tájban ismeretlen egyén vadászfegyverből többször belőtt a szoba ablakán. A sérteket senkit sem találtak. Az őr az ügyben nyomozást indított és megállapította, hogy a eseményt *Katona István* ottani lakos bosszúból követte el. Katonát elfogták és a székesfehérvári kir. ügyészségnek átadták.

Gyanúsított öngyilkossága. A kiskunfélegyházi őr 4 főből állott járőre *Besze Ferenc* és társai kárára elkövetett lopások ügyében nyomozott. Február 24-én 6 órakor a járőr tagjai nyomozás közben *Besze László*, fölőljakabszállási lakos gyanúsított lakására jutottak el, ahol 9 óráig házkutatást tartottak. A házkutatás során számos bűnjel került elő. A lopott tárgyakat a jelen volt sértett a magáénak ismerte fel. A tárgyaknak a lakásból az udvarra való kiszállításánál maga a gyanúsított is segítkezett. Eközben egy óvatlan pillanatban kiugrott az udvari kapun és szülei né 5—600 lépés távolságban levő lakására futott. Az üldözésére induló járőr a 23 éves könnyen öltözött fiatalembert nem tudta utólrni. Mire a járőr odaért, *Besze László* gyanúsított a szalmakazalba rejtett pisztollyal homlokra lötte magát. A lövedék keresztül haladt a fején. A járőr első segélyben részesítette és orvosról gondoskodott, aki kórházba szállíttatta. Életbenmaradásához nincs remény.

A Hősök kard-emlékversenye. A MAC március 5-én ünnepi keretek között rendezte meg a Hősök-kardemlékversenyét, az első olimpiai válogató viadalt. A rendkívül izgalmasnak ígérkező versenyen igen nagyszámú és előkelő közönség jelent meg. A viadalon 42 versenyző indult, akik hét csoportban vívtak a továbbjutásért. A verseny végeredménye a következő: 1. *Gerovich Aladár* (MAC) 7 gy., 2. *Maszlány Lajos* (HTVK) 6 gy. 23 kapott tussal. 3. *Zirczy Antal* (HTVK) 6 gy. 24 kapott tussal. 4. *Nagy Ernő* (MAC) 5 gy. 5. *Kovács A. Pál* (LASE) 4 gy. 6. *Rasztovics Imre* (BEAC) 3 gy. 7. *Gönczy Lajos* (MAC) 2 gy. 33 kapott tussal. 8. *Eckel Viktor* (RAC) 2 gy. 34 kapott tussal és 9. *Hámory Gaszton* (HTVK) 1 győzelemmel.

A m. kir. szombathelyi csendőr altiszti olvasó- és önképzőkör 1933. március 3-án 17 óra 30 perc kezdettel — közgyűlés keretében — búcsúztatta el a kör alelnökét, *Cs. Tóth Sándor alhadnagyot*, ki 36 évi tényleges csendőrségi szolgálat után nyugállományba vonul.

Rohonci Imre őrnagy, a kör elnöke, röviden, igen meleg szavakkal méltatta *Cs. Tóth* alhadnagy hosszú és érdemdús szolgálatát, kiemelve, hogy 9 évi csendőrségi szolgálat után az előjáró érdemesnek találták arra, hogy a fiatal

csendőrsarjat nevelje és oktassa. Negyedszázadot meghaladó segédoktatói minőségében a fiatal nemzedék tekintélyes részét képezte ki és nunt országos viszonylatban is kiváló altiszt összehyéniségével a m. kir. csendőrség kiválóságához nagyban hozzájárult. Ezután az elnök a távozó alhadnagy szolgálaton kívüli tevékenységét méltatta. 1925-ben a szombathelyi csendőrkerületi parancsnokság azt az eszénét vetette fel, hogy a bajtársiasság, a közszellem és egyetértés fejlesztése céljából — a csendőrlaktanyában — altiszti kaszinót kellene létesíteni. A szervezésből *Cs. Tóth* alhadnagnak is oroslánrész jutott; 1925. márciusban az olvasókör 60 taggal megalakult. *Cs. Tóth* alhadnagy 1925—33-ig a kör alelnöki tiszttségét látta és ezen idő alatt a kör megalapítása, fejlesztése és céljainak elérése érdekében ernyedetlen szorgalommal kifejtett igen hasznos tevékenységéért a kör őt élethosszignan tiszteletbeli tagjává választotta. Az erről szóló okiratot az elnök nevezetnek átadta. Hogy a kör tagjai szeretetüknek és ragaszkodásuknak külső jelét is adják, részére emlékül ezüst vázát vásároltak, melyet *Rohonci Imre* őrnagy azzal az óhajttással adott át, hogy a jó Isten éltesse még sok-sok éven át. Végiül az elnök még megenlíttette *Cs. Tóth* alhadnagya példás családi életét is azzal, hogy az ő példás családi élete szolgáljon mintaképül minden nős altisztnak. Ezután a kör tagjai háromszoros „éljen” kiáltással búcsúztak szeretett és nagyrabecsült alelnöküktől, aki meghatva mondtott köszönetet a meleg ünnepléséért.

Önkényű eltávozás. *Nagy Sándor*, a pécsi IV. kerület tamási őrsének állományába tartozó, jelenleg a szombathelyi járőrvezetői tanfolyamba vezényelt őrmester március 2-án 20 óra tájban a szombathelyi laktanyát elhagyta és ismeretlen helyre távozott. Nyomozása folyamatban van.

Halálozás. A győri osztály állományába tartozó *Gina Mihály* tőzsrőrmester február 2-án őrsállomáshelyén, Győr-szentivánban, — szívszélhűdés következtében — meghalt. Temetése általános és osztalton részvétel mellett február 3-án történt. A ravatal felett *dr. Boross Alán* győrszentiváni röm. kat. plébános mondott meghatóan szép búcsúbeszédet, melyben kiemelte *Gina* tőzsrőrmesternek a téli nyomorenyhító akciók során kifejtett áldásos tevékenységét. Fialaton elhunyt bajtársunkat *Hódl Alajos* határőrszázados, határiügyi tiszt, *Pintér Sándor* százados, szárnyparancsnok, *Reiz Jenő*s hadnagya, *Engelmann Andor* g. hadnagya, valamint — a győrszentiváni őrs beosztottjain kívül — a gönyüi határőrs, a győri osztályparancsnokság, a környező őrsök legénységének küldöttsége és nagyszámú polgári közönség kísérte utolsó útjára. Özvegye és három árva gyászolja.

Vályi Nagy Géza századost, az ismert katonaköltőt a *Petősi Társaság* március havi ülésén reades tagjává választotta. *Vályi Nagy Géza*t, kinek lapunkban is számos szebbnél-szebb költeménye jelent meg, olvasóinknak nem kell külön bemutatnunk: a régi, vitézi, hősi erények és a magyar katona szemmel istápolása körül, valamint a nemzeti gondolat és a katonai léleknevelés terén elévülhetetlen érdemeket szerzett. Nyolc ízben nyerte meg a *Petősi Társaság* lírai pályázatait és huszonöt más pályázat koszorúját. Fényes ívelésű költői pályájának eme újabb, szép állomásán mi is szeretettel köszöntjük poeta-bajtársunkat.

Sajtóhiba helyreigazítás. Múlt számunk 153. oldalán levelet közzeltünk, amelyben a levélíró, *vitéz Vágó tiszthelyettes*, mint a képviselőházi őrség vezetője szerepel. E sajtóhiba helyreigazításaképpen közöljük, hogy *vitéz Vágó tiszthelyettes* a képviselőházi őrségnek szolgálatvezetője.

MINDEN CSENDŐR

„KAKAS PASZTÁ”-T
HASZNÁLJON.
MAGYAR GYÁRTMÁNY!

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemcsak a szövet minősége, hanem a ruhák minősége is csakis az elsőosztályú szövetekből készült ruhákban lehet jó. Minden közvetlen drókszövetnél, mint a posztógyártól közvetlenül történő vásárlás nyújtja az előnyöket. Posztógyárunk állandó szervezésben állítja a mérlektáblájának pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételt okirati elismerésben részesült állandó szorgalmat feleltetője. Tekintse meg őrsére küldött mintákat. Kíváncsokra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező áron is megvásárolhatók.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarországi állandó képv. levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenke-út 11. 7. Üzembe 1922 óta 300 munkásal.

Örspancsnokká kinevezettek. A szombathelyi III. kerületben: Pap János IV., Orbán György, László István, vitéz Ambrus András, Óvári István, Sz. Molnár Lajos, Bakai Sándor, Preczók József és Ferencz Sándor th.; — a debreceni VI. kerületben: Molnár Miklós, Szabó Károly II., vitéz Németh András, Bertalan Antal, Pataj János, Pénzes Lajos I., Maksa József és Kassai Albert th.

Csendőrségi Közlöny 5. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. Adományoztatott a Kormányzó Úr Öfelméltósága nevében a „Hadirokkant jelvény” a háborús emlékérem szalagjára: Nagy Mihály I., VI. kerületbeli ny. őrm.-nek. A belügyminiszter okirattal megdicsérte: Kövesdi András th-t, 1932 április 7-én Nyírtura községben a közbiztonságra veszélyes, szélsőséges elemek által felizgatott, részben támadó eszközökkel is felfegyverkezett, mintegy 150 főnyi tömeg által saját személye és két járőrtársa ellen intézett támadásnak igen erélyes és bátor fellépése, nemkülönb. személyes küzdelme által történt sikeres megszüntetéséért, valamint a rend helyreállításáért, Kiss Ferenc II. és Osváth Ferenc őrm.-t, 1932 évi április 7-én Nyírtura községben a közbiztonságra veszélyes, szélsőséges elemek által felizgatott, részben támadó eszközökkel is felfegyverzett, mintegy 150 főnyi tömeg által saját személye, járőrtársa, különösen pedig járőrvezetője ellen intézett támadásnak igen erélyes és bátor fellépése, nemkülönb. személyes küzdelme által történt sikeres megszüntetéséért, valamint a rend helyreállításáért. — Ideiglenes nyugállományba helyezettek: Gyurasits András II. kerületbeli th. és Kelemen Miklós IV. kerületbeli alhadnagy. — Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: Bordi Sándor I. kerületbeli th. — Névváltoztatások: Dr. Hilbert Gyula őrgy. családi nevét „Domoszlay”-ra, Purth József Károly Kálmán szs. „Barabás”-ra, Spielberger Gyula szs. „Sárdy”-ra, Juraszek Ferenc szs. „Fehérváry”-ra, Dr. Zwikler Sándor Béla hdgy. „Simonyi”-ra, Séra Sándor th. „Szabolcs”-ra, Hajdukovits József törm. „Héjjas”-ra, Adonics Vendel őrm. „Alabárdos”-ra, Serman Károly törm. „Széplaki”-ra, Dr. Szenkovits (Szenovits) Antal th. „Zádor”-ra, Ruskó (Roskó) István törm. „Látka”-ra, Galabics Gyula őrm. „Gombás”-ra, Walner János th. „Várbíró”-ra, Demetrovics (Demetrovits) István alhdgy. „Havasi”-ra, Pecsics Antal th. „Galántai”-ra, Kurcsis Géza törm. „Kovári”-ra, Frimm György cs. „Fűrjes”-re. Froi Mihály őrm. „Szabados”-ra, Marusák József Károly törm. „Makkos”-ra, Titz József János th. „Tihanyi”-ra, Kovalcsik József István prbes. „Dallos”-ra, Stefler Márián th. „Kárpáti”-ra, Halarács János törm. „Harmati”-ra, Seber: György őrm. „Szabados”-ra, Sidlovski János őrm. „Szigeti”-re, Trucza Ferenc th. „Tömösi”-re, Tógyinka János cs. „Tölgyes”-re, Herczku Gyula th. „Hargitai”-ra és Gavlik Kálmán József őrm. „Galambos”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek. Legénységi állományú egységnek podgyászvitédjája. — Sajtótermékek terjesztésének eltiltása. —

Közúti közlekedési balesetekről adatszolgáltatás. — Gyano és Geregye községeknek „Gyanogeregye” községgé egyesítése.

Kiadó lakás a Várban, Egy, esetleg két udvari szoba, konyha és kamra kiadó. I., Disz-tér 3. I. emelet 6. Nyugalmazott törzsrözmester állást vállal erdő-mezőgazdaságban (vadór, gazda stb.). Aki ilyen elfoglalható állásról tud, közölje azt szerkesztőségünkkel.

Fejér András törzsrözmestert keresi Joó Ferenc ny. th. Aszód, akivel a hunyadmegyei honoldi őrsön szolgált. Aki valamit tud róla, közölje Joó th-sel a címét.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Török Á. és Társa bankház, Budapest, IV., Szervita-tér 3. szám, továbbá a Tribon ruházati r.-t., Budapest, VIII., Üllői-út 14. szám mellékletét.

Olvassa el, melőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát belegegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kézírtól csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megeímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a pablrnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különlenyomataikat közvetlenül a Stádlum-nyomda Igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen lelvélre nem válaszolunk. — Hozzánk intézett levelek tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérvé figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, belyeget tehát felesleges beküldeni. — Jelgőű legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy útjelgyű számot választani. Annak, akl jelgőt nem jelöl megnevének kezdőbetűit és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdeklő kérdésekre a „Csendőrségi Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félvélre lehet. — Előfizetés csak a csendőrség, honvédség és az allami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közlgazgatási hatóságok lényegleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt

Megjelent az új nagy képes, 112 oldal terjedelmű **foto optikai és rádióárjegyzékünk** Kérje ingyen és bérmentve

Hatschek és Farkas

fényképészeti, optikai és rádiószaküzlet

Budapest

IV. Károlyi-körút 28. Gerlóczy-u. sarok
VI. Andrassy-út 31. VII. Rakóczi-út 80

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletekkel felszerelt

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Csendőrök a **TRIBON**-nál vásároljanak!

Budapest, VIII., Üllői-út 14. Tel.: J. 392-85 és 312-57

Kedvező fizetési feltételek

Egyenruhászövetek, bőrlósáruk, női és férfi, fehérnemű, selyem, kötél- és szövöttáru, kesztyű, harisnya, paplan, cipő.

pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpöntári csekk számlájára befizetni. — Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bűszörményi-út 21. szám.”

Versegi örs. 1. Amikor a félárú arcképes igazolványok a következő évre érvényesítés alatt állanak, természetesen szolgálatilag is csak egész jeggel utazhatik a gazdasági hivatal az egész jegyet számolja el. Az őrsparancsoknak azonban igazolnia kell, hogy az igazolványok érvényesítés céljából távol voltak az őrsről. Egyébként pedig: a 156.600/VI. b. 1925. sz. B. M. körendelet 1. §. 4. pontja nem tesz különbséget, hogy a belügyi, vagy pedig idegen tárca terhére történik-e a szolgálati utazás, tehát minden szolgálati utazás alkalmával arcképes igazolványt kell igénybe venni. 2. Lekszikon-választ kap. 3. Őrskihallgatáson kérjük, együttesen is fel lehet terjeszteni.

Borsfa. Rendezés alatt álló kérdés.

2222. Ha ottani rokonok, ismerősök révén sem tudja megkapni az okmányt, akkor adja be a névváltoztatási kérvényét s abban jelentse be, hogy az okmányt minden igyekezete ellenére sem tudta beszerezni, kéri annak a külügyminisztérium útján való beszerezését.

H. J. th., Kemendollár. Még a 65., 67. §-ekben tárgyalt általános illetékesek. Ha eddig nem írták ki, ezután kiíratják.

J. D. 1. Természetes, hogy a nősülési kérvényeket is áttették a most illetékes kerületi parancsnoksághoz, ahol a besorolás a kérvények időrendje szerint történik. 2. Ha a kintlakásra engedélyt kapott, akkor szolgálati úton kérheti a lakbér és a családi pótlék folyósítását is a belügyminiszter úrtól (VIII. b. osztály). A lakbért azon az alapon kérje az illető, hogy laktanyaszerű elhelyezés helyett most már lakást kell bérelnie, családi pótlékot pedig azon az alapon, hogy édesanyjával együtt él, akit ő tart el s más családtag, aki eltartatná és köteles is lenne erre, nincsen. Az utóbbit közérvi eljárásügyi bizonyítvánnyal kell igazolni.

Érdeklődő nős. Ha sürgős, érdeklődjék személyesen a Gyáli-úti 1. sz. kórházban s így kérje a felvételt. Ha nagyon sürgős, egyenesen be is viheti a feleségét. Ha azonban van idő, akkor szolgálati úton terjessze be a kérvényét a budapesti gyegesdandárparancsnoksághoz a beutalás tekintetében. Orvosi bizonyítványt csatoljon s azt is meg kell írni, hogy a beutalásra körülbelül mikor lehet számítani. Naponként 1.50 pengő költsége fog felmerülni.

Hargita. A felfogások különbözők s így különböző a gyakorlat is. Országos rendezés folyamatban.

Kunság. 1. A 2454/Res. VI. b. 1930. sz. B. M. rendel. szerint a gazdasági átalányból kell ezt is fedezni. 2. Nem viselheti.

Dravagárdony. A pénzügyi szolgálat is állami szolgálat, a névváltoztatás szempontjából tehát a belügyminiszter úr azt is szolgálati időnek tekinti. De ezután még erre sem lesz szükség ahhoz, hogy valaki „ip-végződésű” nevet kapjon, mert a belügyminiszter úr álláspontja az, hogy ezeket a neveket szolgálati időre való tekintet nélkül mindenkinek megadja. Amíg azonban az erre vonatkozó rendelet ki nem megy, addig természetesen a mostani feltételek az irányadók.

Hazafias. A kedvezményes nyugdíj azt jelenti, hogy ha pl. a csendőr szolgálatban szerzett betegség vagy sérülés következtében szolgálatképtelenné válik s még nincs meg a nyugdíjhoz szükséges szolgálati ideje, ennek ellenére is megállapítanak a részére nyugdíjat. Vagy ha pl. a 15. beszámítható szolgálati évvel rendelkező csendőr kerül az említett okból nyugállományba, akkor nem a beszámítható szolgálati ideje alapján, hanem annál magasabb kiszábatban állapítják meg részére a nyugellátást. A különbség rendszerint 10—20%, a szolgálatképtelenné válás körülményei szerint azonban lehet ennél magasabb is, egészen a teljes illetményekig. Ezt a felülvizsgáló bizottság javaslata alapján a belügyminiszter úr a pénzügyminiszter úrral egyetértőleg állapítja meg. Nem mérlegelhető azonban az olyan eset, amikor a csendőr ellenszolgáltkötől elszervezett sérülés következtében vált szolgálatképtelenné. Ilyen esetben feltétlenül a teljes illetményeit kapja nyugdíjképpen s csendőr s ugyanezt kapja a családja is, ha a csendőr az ellenszolgáltkötől folytatott harcban életét vesztette. Ez a kedvezményes elbírálás egyébként az előbbieken tárgyalt esetekben is a családra szintén kiterjed. Alapja természetesen mindezeknek, hogy a kivizsgálás idejében megtörténjék és határozottan megállapítsa, hogy a csendőr a betegséget vagy sérülést tényleg a szolgálatban, illetve a szolgálat sajátlagosságára folytán szerezte.

Reménység. Olvassa el mai számunkban „Pásztó” jeligré küldött üzenetünket.

D. J. örm., Kartal. Azt senki sem tudhatja, hogy a levélben tárgyalt állásbetöltések meddig szünetelnek. Mindenestre rendezkedjék be arra, hogy nem remélheti egyhamar az állást. Határidőt kitűzni erre nem lehet. Ha az okmányait visszakéri, akkor kiteszi magát annak, hogy ha esetleg közben sorra kerülhetne a kinevezése, olyannak tekintenék az okmányok nélküli kérvényét, mintha be sem adta volna. Legokosabb, ha alkalomadtán személyesen jelentkezik az illető hivatal vezetőjénél s megkéri, nyújtsa önnek módot az okmányok másolatbavételére. Ha a másolatbavétel megtörténik, akkor legjobban, ha nem az eredeti, hanem a hiteles másolatokat adja be, az eredetieket pedig magánál tartja. Elvesznie természetesen semmiféle hivatalból okmányoknak, iratoknak nem szabad, de mégis csak más dolog az, ha valaki a zsebében tartja az okmányait. Így egész bizonyosan nem vesznek el s esetleg közben másutt is megpróbálkozhatik velük.

1880. X. 14. Sürgesse meg levélben (lapon) az ügyet. Lehet, hogy az első levélben nem tüntette fel világosan, hogy nyugállományú csendőr s talán nem írta meg érhetően, miről van szó. Írja meg újra, mint ahogyan nekünk írtá a kérését s a levélben a törzsszámát is tüntesse fel. Így hamarosan meg kell kapnia az uralmat.

Szombathely. 1. Próbaszolgálatról számított 5 év. 2. Négy év, hat hónap és egy nap beszámítható szolgálati idő, ebben a megszakítás nélküli katonai idő is benne lehet. 3. Próba-csendőrfelvétel most folyik. Hogy az iskolákat a próbacsendőrökkel, hogyan töltik be, azt nem tudjuk.

Pásztó. Azt mi sem tudjuk, annyit azonban mondhatunk, hogy manapság mindenre türelmesen kell várakozni.

1933. I. 15. d. Aki vadászjegy nélkül vadászik, vadászati kihágást követ el. Ön is bekapcsolja a kérdésbe a 49. pontot, amely világosan felel a kérdésre: keltnek (tehát az elintézés keltjének) azt a napot kell feltüntetni, amelyik napon a fogalmazás befejezést nyert, illetve ha a parancsnok írja alá a tisztázatot, akkor az a nap az elintézés keltje, amelyik napon a parancsnok a fogalmazványt jóváhagyta. Az elintézés napjával mindig csakis ezt lehet tekinteni, a tisztázás és elpostázás időpontja tehát az elintézés szempontjából közömbös. 3., 4. Választ a lekszikon-rovatban kap. 5. Ha a főszolgabíró felhívja az őrsöt, hogy egy fel-

REFORM RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁZSAR-ÚT 5 SZÁM
TELEFON: Aut. 13-0-86 és 13-2-80.

A csendőrség igen tisztelt tagjainak szíves figyelmébe ajánljuk, hogy legújabb tavaszi-nyári nagy képes árjegyzékünk a közel eszokban kerül szétküldésre.

Saját érdekekben állónak tartjuk, hogy az abban foglalt kedvező ajánlatokat figyelemesen olvassa út, mert egy próbaküldemény révén arról fog meggyőződni, hogy a **felolcsósítási** módok által előírt **hivatali** tudja a nálunk eszkeztetett vásárlások által pótolni.

Ha a közel eszokban nem kapná meg árjegyzékünket, kérje annak pótlását egy levelezőlapon.

Kedvező **felolcsósítási** módok

továbbra is érvényben tartjuk

Legedő, örögaló, harmónika,
RÁDIO, GRAMOFON
cimbalom, az összes hangszerek a
csendőrség tagjainak részére is.
Árjegyzéket ingyen küld a csendőrségnek
10 év óta megbízható szállítója

Mogyoróssy Gyula

világelső hangszermester

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71.

jelentett egyén tartózkodási helyét állapítsa meg, az örs jelentse be a budapesti 1. nyomozó alosztályparancsnokságnak a Nyé.-ben való tárgyalás végett. A fősztábjárók nem kapják a Nyé.-t, de ha kapják, akkor sem biz nyos, hogy ilyen adatokat a nyomozó alosztállyal közölnek. Ez az egyes fősztábjárók egyém ügye, sokan küldenek be adatokat, sokan nem. Azért fontos, hogy az örsök ne mástól várják ezt, hanem végezzék maguk úgy, mint az utasítás előírja.

Sz. B. B. 1. Szolgálati úton jelentse, hogy az igénylését a háborús emlékéremre már régen bejelentette — közel fél-éve — s még nincs elintézve. Magánlevelezést folytatni semmiféle szolgálati úton folyamatba tette ügyben nem lehet. A háborús emlékérem-irodától levélben csak magát az érmet kérheti, ha már megvan az igazolványa és másodpéldányra, vagy szalagokra van szüksége. 2. Előfordul a család a nemesi előjegyzésekben, de nem „Szigetvári”, hanem „Sziget-szentmiklósi” előnévvel, ezt B. Károly kapta 1881 január 31-én. Előfordul a név „Becsvölgyi” és „Böloni” előnevekkel is, előbbi 1902 február 7-i, utóbbi 1635-beli adomány alapján. Az utóbbi székely család. Előnév nélkül kapott nemességet ilyen nevű család 1554 május 4-én Sáros megyében és egy másik B. család 1648-ban Vas megyében. Most azt kell megállapítani a rendelkezésre álló és felkutatandó okmányok alapján, hogy az illető származása az említettek közül melyik családdhoz vezethető vissza. 3. Örökbefogadás útján csak a nevet lehet biztosítani az örökbefogadott részére, az örökbefogadó nemességét s ezzel kapcsolatos előnévet azonban nem. Ennek átruházási joga felségjog, most nem vihető keresztül.

1848--49. A név úgy, amint ön használja, nem fordul elő a nemesi családokról vezetett előjegyzésekben. Megváltoztatni természetesen nem kell, mert magyar hangzású. Arra nincs időnk, hogy iratait felkutatásuk és részletesen utánajárjunk egy olyan döntésnek, amelyet a belügyminiszter úr személyes ügyben hozott. De erre nincs is szükség, mert ennek a döntésnek csak az lehet az alapja, hogy okmányai a nevet a mostani alakjában igazolják, illetve nem igazolják kétségtelenül azt, hogy a másik hangzású, illetve alakú név illeti meg. Vissza kell tehát mennie száz évre s

levezetnie a származását ennyi időre, hogy a tulajdonképeni név eldönthető legyen. A születési és házassági okmányokat szeresse be ennyire visszamenően, egészítse ki egyéb okmányaiival — a névrokonoktól is kérhet erre a célra másolatokat, a vármegyei levéltárban is találhat — s mind-ezeket terjessze fel újból a belügyminiszter úrhoz szolgálati úton a családnév megállapítása céljából. Ha minderre nincs türelme és a kiadást is meg akarja takarítani, akkor nincs mit tenni: a mostani nevével kell használnia, mert a belügyminiszter úr mostani döntése szerint ez illeti meg. A Ny. kezdettel egyébként Bihar megyében található ilyen nevű nemes család 1675-ből, az 1754--55. évi országos nemesi összeíráskor János, Mihály, István igazolták a nemességüket. 1817. július 18-án legfelsőbb helyen is elfogadták a család nemességét. (L. R. — királyi könyvek — LXIII. 1065. oldalon.) Gábor Pest megyében 1676-ban kapott nemességet, címerpecsétje ennek a megyének a levéltárában van, sőt ugyanilyen nevű családnak Heves megye levéltárában is van címerpecsétje. Pozsony megyében azonos előnévvel is előfordul ez a nemesi név.

F. J. th., Nyirábrány. Előfizetése rendben van, címlemeze a helyén s így érthetetlen, hogy egyes számokat miért nem kapott meg. Érdeklődjek a póstán. A hiányzó számokat pótoljuk.

77.777. Régi magyar név. Erdélyben 1602-ben ilyen nevű család nemességet kapott. Nógrád megyében az 1754--55. évi összeírás során A. István igazolta a nemességét. A két első kérdését a lekszikonrovatba soroltuk.

Magyar. Borsod megyében ilyen nevű család 1608-ban nemességet kapott, a név hangzása azonban nem magyar. A nemesség kutatása nehéz dolog volna, változtassa meg tehát a nevet. Az a lényeg, hogy maga a név magyar legyen.

T. I. 1905. Az ilyen keresztnevből képzett családnevek minden nyelvben előfordulnak. Ezért az önét is magyarosnakin kell tekinteni, mert az írásmódja és a kiejtése a magyar nyelv szabályainak megfelel. Nem kell megváltoztatnia. Még nemeseik is vannak ezzel a névvel: Borsod megyében kettő is, 1652. és 1659-ből.

Árva füzfa. 1. A megírt követelmények megfelelőek, ha egyébként is kifogás alán az illető. 2. Rutén, meg kell változtatni. 3. Olvassa el mai számunkban „Drávacardony” jelígre küldött üzenetünket. Az, hogy az anyának mi a neve, az ön névváltoztatási ügyét nem befolyásolja, az anya nevével viszont a belügyminiszter úr csak kivételes indokok alapján engedélyezi.

Táv. kim. 1. Természetes, hogy a tartózkodási időt is bele kell számítani az összes szolgálati időbe és ezen az alapon kell aztán a pihenő idejét kiszámítani. A példaképpen összeállított távolsági kimutatásba azonban túlságosan és valószínűtlenül sok tartózkodási időt állított be, de ez természetesen az előbb említett elvet a pihenőidőre vonatkozóan nem befolyásolja.

H. L. örmester, Szombathely. Előfizetése 1932 december 31-én lejárt, újabb előfizetést nem küldött be s így a lap küldését 1933 február 1-től beszüntettük. Annak idején csekket küldtünk.

É. J. th., Székesfehérvár. A múltévi 6. számból tartalékpéldányunk sincs. Előfizetése 1933 január 31-én lejárt. Újítsa meg előfizetését vagy írja meg, hogy nem óhajta járatni tovább a lapot.

T. J. örmester, Szombathely. Címváltozását tudomásul vettük. Annak idején, ha a tanfolyamnak vége lesz és örsére visszamegy, közölje ezt velünk.

Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban

NEMZETI BÚTORHÁZNÁL

Dohány-utca 39. és 48. szám (Klauzál-utca sarok)

Minden csendör

saját érdekében cselekszik, ha a

PERL ÁRUHÁZBAN

Budapest, VII., Thököly-út 9. — Telefon : 34-3-43.

vásárol.

Elsőrangú
minőség!

Móltányos árak!

6 havi
folyószámla-
hitel!

Leikkíméretes
kiszolgálás!

Alapítva
1885-ben!

Kérjen
árjegyzéket!

Férfi és női gyapjúszövetek.
Selymek, bársonyok.

Férfi felöltők és öltönyök, készen
és rendelésre.

Női kabátok, kosztümök készen
és rendelésre.

Gyermekruhák és kabátok készen
és rendelésre.

Vásznak, mosóárúk.
Úri- és női divat.

Női és férfi fehérneműek.

Cipőosztály.

Kötött- és szövöttárúk.

Szőnyegek, függönyök, paplanok,
takarók és ernyők.

Ha írógépet vásárol, javítást, vagy
cserét, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest,
VI. kerület, Andrássy-út 12. szám.

Kéziratok.

T. szds. Közöljük, de kívánsága szerint előbb a régi Ión.

Balaton. Vérszegény kis történetek, erőltetett humorral. Ezeknél sokkal jobbakat kérünk.

B. Gy. Sajnos, nem közölhetjük. Kiválóan van megírva, de hiába: a téma túlszegényes, alig több egy rövidke, nagyon közepes adománál. A benne szereplő csendőrszázados sem teszi számunkra alkalmasabbá. Annyi kézirat áll rendelkezésünkre, hogy módunkban áll csak a legsikerültebbek között válogatni.

R. M. cs., Gomba. Közismert frázisok tömege, tennészetellenesen dagályos stílusban. Multkori számunkban megüztük Önnek a véleményünket az írásaiból: saját érdekében cselekszik, ha ahhoz tartja magát. Most még semmi esetre sincsen olyan íráskészsége, hogy közölhetőt tudna írni.

N. I. alhdgy. Kétségkívül helyes volt az eljárás, de hasonló eset akkoriban az ország nagyon sok helyén előfordult, végeredményében pedig egyébként sem járt eredménnyel, mert hiszen később mind a két pótüteget mégis csak széjjel-hordották. Ha nagyon sok helytlen volna, lényegesen megrövidítve talán közölnök, de mert sokkal érdekesebb írások várnak közlésre, nem közölhetjük. Egyébként is: a forradalmak alatt szeri-száma nem volt az apró incidenseknek: sohasem lennének készen vele, ha mindeniket ilyen részletesen leírnók, mint Ön teszi. Nem közölhető.

Hazug határ. Önnek is csak azt üzenhetjük, amit „Fény” jelígre üzenünk.

V. H.-né. Úgyes versek, de ennél többet nem mondhatunk róluk. Technikájuk közepes, mondanivalójuk pedig nem több annál, amit minden második-harmadik intelligens ember le tud írni. Ha a csendőrség tagjának neje írta volna, tartoznánk annyi jóakarattal, hogy közöljük, így azonban — sajnálatunkra — nem közölhetjük, mert sok jobb költemény vár a sorára.

Fény. Versnek vers, de nem költemény. Ez pedig nagy különbség. Nem közölhető.

A. F. Érdekes, finom téma, kár, hogy nincs eléggé kihasználva. Az asszony lelki értékeit sokkal jobban lehetne egy kis szerelmi históriában csillogtatni, amely azonban mindig megmarad az írás ízlésének határai között. Úgyes toll számára nagyszerű terrénem. Mi csak úgy tudnók használni, ha a Csendőrségi Lapok irányának és tárgykörének megfelelő világba átültetve az egész történet. Így, ahogy le van írva, minden szépsége mellett is, jelentéktelen. Méltóztassék megpróbálni, talán menni fog az átdolgozás. Visszaküldöttük.

Baka—Jk. Úgyesen van összeállítva, de keresztretjévnnyel hosszú időre el vagyunk látva, újabbat nem fogadhadtunk el.

Poeta nascitur. Ön is abba a hibába esik, amibe az úgynevezett dilettáns költők túlnyomó része: azt hiszik, hogy ha sikerült tisz-hús érthető és nyelvtanilag sem kifogásolható olyan sort összehozniok, amelyek utolsó szavai rímelnék, az már költészet. Szó sincs róla: az igazi költészet azon múlik, hogy elsősorban az legyen művészi, amit mondok s csak azután, ahogy mondom. Valamirevaló olvasottságú és intelligenciájú ember akár százzámra is képes rímelő strófatékgyártani: amelyek azonban nem mások, mint természetellenes, nya kitékert próza. Ha valaki a saját multságára csi-

nálja ezt, az ellen senkinek sem lehet kifogása, de már azt kívánni, hogy az ilyen zöngeményeket közöljük is, embertelen dolog.

Lesen. Félig-meddig nyomozási eset, annak is primitív. Ennél sokkal különbeket szállt nekünk az élet és pedig nem költöttek, hanem valóban megtörténtek. Napilapba, heti-lapba, vasárnapi mellékletbe, laikus közönség számára jó volna, nekünk, mint szaklapnak, kevés.

M. J. törm., Alag. Nem sikerültek.

B. J. th., Debrecen. Úgyesen megírt, jóízű történet. Közölni fogjuk.

Erdély I. Azt, amelyikről a multkori üzenetünk is szólt, közölni fogjuk. A másik kettő gyengébben sikerült.

Dr. K. D. Sorjában közöljük.

E. M., Pécs. Kettőt közölni fogunk. A „Ne sírjatok” című kevésbé sikerült.

B. B. I., Fogolylevél. Nem rossz, de verssel hosszú időre el vagyunk látva, azért a közlését kilátásba sem helyezhetjük.

Pályázat.

Nőtlen bajtársaink jutányos megélhetésének legfontosabb feltétele a jól működő közzgazdálkodás. Az általános megélhetési viszonyoknak vidékenként vagy helységeinkint változó volta alól a csendőrség tagjai sem tudják ugyan kivonni magukat: városhelyen, ahol piacról kell élni, nemcsak a polgári lakosság él drágábban, mint a falusi ember, hanem a csendőr is, míg pl. olyan városokban, ahol nagyobb létszámú étkezdét lehet fenntartani, a jó és olcsó ellátást közétkezés is biztosítani tudja, anélkül, hogy egyúttal közzgazdálkodást is kellene vezetnie. Budapest környékén a megélhetési viszonyok rendszerint még nehezebbek, mint magában Budapesten, mert a környékbeli termelők az élelmiszereket a nagyban való értékesítés lehetősége miatt a fővárosba viszik s a fogyasztónak onnan kell azt — rendszerint már több közvetítő kezén át — megvásárolnia és visszazállítania.

A csendőrség szempontjából azonban mindezeket kivételnek nevezhetjük, mert a helyzet mégis csak az, hogy a csendőrség túlnyomó része nem nagyvárosokban és Budapest környékén, hanem kisebb vidéki helységekből, közzségekből teljesít szolgálatot, ahol módjában áll a könnyebb megélhetési lehetőségeket kihasználni, főleg azáltal, hogy szükségleteinek egy részét maga t rmei s egyéb önellátását is háztartásszerű közzs gazdálkodással biztosítja.

A jó közzgazdálkodás feltételei ugyanazok, mint a jó háztartásé. Amint jó háztartásról csak úgyes háziasszony mellett beszélhetünk, jó közzgazdálkodás is csak ott lehetséges, ahol azl ügyes, szorgalmas, takarékos és dolgához értő gazdálkodásvezető vezet.

Hogy minden gazdálkodásvezető tisztában legyen min-

A m. kir. csendőrség i. t. tagjainak

MEGBÍZHATÓ

szállítóijává kívánunk lenni,

KÉRJÜK

az Urakat, hogy erről

MEGGYÖZÖDNI

illetőleg nb. rendeléseikkel bennin-
ket megtisztelni szíveskedjenek!

HABITUS

RUIÁZATI RT. BUDAPEST, V. KER.,
ARANY JÁNOS-UTCA 2. (DUNAPARTNÁL)

35 év óta a világot uráló eredeti angol

THE CHAMPION

kerékpárokat

havi 20 P részletre. — Sajátkészítményű
LANG-kerékpárok 204 P-ért. — havi 16
P részletre, teljes felszereléssel és karbidlámpával. Kerékpáralkatrészo-
kat a világon létező összes kerékpárhoz nagyban gyári árban, 30% ár-
leszállítással. Külös gumí 6.80, belső gumí 1.80, pedál párja 2.80, lánc
3.20 pengő.

LANG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminagykereskedés
Kelet-Európa legnagyobb, legrögibb és legmegbízhatóbb korékpár-
raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869 — Árjegy-
zék 1000 képpel ingyen!

den tennivalójával, pályázatot hirdetünk egy olyan cikkre, amely a közzéadalkodás vezetésével kapcsolatos összes tudnivalókat alaposan és részletesen kifejti.

A pályázat tartalmát, terjedelmét stb. nem akarjuk megszabni vagy korlátozni, csak általános tájékozással sorolunk fel néhány kérdést, amire a pályázatban ki kell terjeszkedni. Pl.: Milyennek kell lennie a jó közzéadalkodásvezetőnek, mik a kötelességei a közzéadalkodás vezetését illetően, mik a jó közzéadalkodás feltételei, mik a kötelességei a közzéadalkodás tagjainak, melyek azok a gazdálkodási ágak, amelyek egy örs közzéadalkodása keretében kifizetődnek és megvalósíthatók, melyek a leggyakoribb hibák, amelyek a közzéadalkodásokban elő szoktak fordulni, melyek azok a vitás, avagy nem egészen világos kérdések, amelyeket a közzéadalkodásokkal kapcsolatban szabályozni kellene stb. stb.

Pályázatot csakis a csendőrség legénységi egyénaitől fogadunk el. Határidő: április 15. A legjobb pályázatot szép, nagy és értékes asztali tálcával jutalmazzuk. A jutalom minden esetben a nyertes pályázó örsének közzéadalkodását illeti és pedig akkor is, ha a nyertes nős lenne, de a tálcába a nyertes nevét és azt, hogy a közzéadalkodásnak ő ajándékozta, be fogjuk vésetni. A nyertes pályamunkát közölni fogjuk.

Megjegyzés.

Folyó évi 3. számunkban járőrvezetők számára hirdetett pályázatunkra összesen 43 pályázat érkezett be.

A feladat szerint azt kellett kimutatni, hogy a pályázó az 1922—1932. évek közül bármelyik három év alatt járőrvezetői minőségben hány golyós puskát, hány vadászpuskát és hány pisztolyt vett őrizetbe. A beérkezett kimutatásokat nem egyszerűen csak az őrizetbe vett löfegyverek száma szerint, hanem egységi értékelés szerint soroltuk. Kétségtelen ugyanis, hogy pl. egy golyós katonapuska a közbiztonságra rendszerint nagyobb veszélyt jelenthet, mint pl. egy 6 mm. űrméretű pisztoly, vagy hogy pl. egy vadászpuska őrizetbevételével a csendőr rendszerint több büntetendő cselekménynek (orvvadászat) veheti elejét, mintha egy pisztolyt vesz őrizetbe stb. Természetes azonban, hogy a pisztolyok őrizetbevétele is elsődrendű közbiztonsági érdek; ha valaki négy pisztolyt őrizetbe vett, anélkül, hogy feltétlenül van akkora érdeme,

mint aki két puskát kutatott fel. Hogy tehát az igazságot megkézelítsük, a golyós puskákat két egységgel, a serétes (vadász) puskákat másfél egységgel, a pisztolyokat pedig egy egységgel számítottuk.

Azább közöljük azoknak a pályázóknak a névsorát, akik a legtöbb egységet érték el, de csak azoknak a neveit soroljuk fel, akiknek az egység száma a tízet meghaladja.

A legtöbb löfegyvert vette őrizetbe s így a kitűzött díjunkt is megnyerte: Málnási (Marinkás) János sőtőfürdői örsbeli tiszthelyettes, aki az 1922., 1924. és 1925. években a nyíracsádi, valamint az 1925. évben a nagyhortobágyi örsön összesen 13 golyós puskát, 65 vadászpuskát és 14 pisztolyt vett őrizetbe, 197.5 egység számmal.

Utána következnek:

Balogh György t. örm. Bánhidai, 11 golyós, 22 vadászpuska és 19 pisztoly. Egység száma: 74.

Kocsis Gábor t. örm. Berekböszörményi, 2 golyós, 31 vadászpuska és 18 pisztoly. Egység száma: 68.5.

Takács Béla t. örm. Gödöllői, 11 golyós, 17 vadászpuska és 8 pisztoly. Egység száma: 55.5.

V. Nagy József t. örm. Alberti, 5 golyós, 14 vadászpuska és 14 pisztoly. Egység száma: 45.

Molnár András t. örm. Tápióbicske. 14 vadászpuska és 20 pisztoly. Egység száma: 41.

Balogh Imre II. örm. Kunszentmárton. 2 golyós, 19 vadászpuska és 8 pisztoly. Egység száma: 40.5.

Gyárfás Mihály t. örm. Isaszeg. 3 golyós, 6 vadászpuska és 22 pisztoly. Egység száma: 37.

Rácz József t. örm. Balatonkenese. 6 golyós, 8 vadászpuska és 12 pisztoly. Egység száma: 36.

Kapott András örm. Hatvan. 3 golyós, 3 vadászpuska és 24 pisztoly. Egység száma: 34.5.

Hunyadi János t. örm. Tarján. 10 golyós, 7 vadászpuska és 4 pisztoly. Egység száma: 34.5.

Kardos János örm. Csömör. 3 golyós, 8 vadászpuska és 15 pisztoly. Egység száma: 33.

Bérczes Sándor t. örm. Kiskunhalas. 2 golyós, 17 vadászpuska és 3 pisztoly. Egység száma: 32.5.

Balogh Péter t. örm. Öcsényi. 4 golyós, 3 vadászpuska és 3 pisztoly. Egység száma: 15.5.

Bodó Gáspár t. örm. Mombród. 1 golyós, 1 vadászpuska és 11 pisztoly. Egység száma: 14.5.

Sólyom Ádám t. örm. Gálosfa. 2 golyós, 6 vadászpuska és 1 pisztoly. Egység száma: 14.

Bödöcs Antal t. örm. Iván. 4 golyós, 2 vadászpuska és 6 pisztoly. Egység száma: 11.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN örmagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Szőnyegek, bútorok csendőrség részére előleg nélküli részleltetésre

Telefoni
271-77.

legolcsóbb árakon.

Recamlék, szelzonok, szelontakarók, ebédlő- és püszöbnyegek, vasbútorok, paplonok stb.

Vidékre értesítésre megjelölt helyeken

Központi Lakásberendező

Budapest, VI.,
Liszt Ferenc-tér 5.

Használjunk **Schmoll Pastát** Magyar gyártmány

pengője 2x annyit ér nálam

Vásároljon mindent egy helyen!

Női konfekció
Szövet
Selyem
Vászon

Kötöttáru
Harisnya
Fehérnemű
Divatáru

Szőnyeg
Függöny
Paplan
Matrac

Cipő-osztály óriási választékkal!

KOVACSEVICS MILENKÓ

IV., Petőfi Sándor-u. 3. — Tel. 897-03, 897-61

Kedvező fizetési feltételek!

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!